

Utrikesutskottets
betänkande
1999/2000:UU10

Verksamheten i Europeiska
unionen under 1999

Del 2

Till utrikesutskottet inkomna yttranden

Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999 i de delar som har samband med konstitutionsutskottets beredningsområde samt över en motion som har väckts med anledning av skrivelsen och vissa motioner från den allmänna motionstiden.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till följande frågor:

- EU:s institutionella struktur
- subsidiaritetsprincipen
- öppenhetsfrågor
- vissa frågor om Europaparlamentet
- riksdagens inflytande
- folkomröstning om fördragsändringar
- förberedelser för det svenska ordförandeskapet
- införlivande av Europakonventionen
- frågan om utträdesparagraf.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över motionerna 1999/2000:U14 yrkande 1, 1999/2000:U503 yrkande 9, 1999/2000:U505 yrkandena 5, 6, 8–10, 1999/2000:U508 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:U511, 1999/2000:U512 yrkande 2 delvis, 1999/2000:U513 yrkande 29 och 1999/2000:U515 yrkande 12.

Konstitutionsutskottet lämnar med eget yttrande över motionerna 1998/99:K354 yrkande 1, 1999/2000:K248 yrkandena 1–3, 1999/2000:K324 yrkandena 1–6, 1999/2000:K341 yrkandena 1–5, 1999/2000:U512 yrkandena 1 och 3–6, 1999/2000:U513 yrkandena 1–5 och 1999/2000:U514 yrkandena 1 och 15.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll på konstitutionsutskottets beredningsområde

Skrivelsen inleds med ett övergripande avsnitt om samarbetet i Europeiska unionen som ett svenskt och europeiskt intresse. Där uttalas att unionens verksamhet under år 1999 präglades av kommissionens avgång, valet till ett nytt Europaparlament, det fortsatta arbetet att förbereda unionens utvidgning, beslutet om den s.k. Agenda 2000 och genomförandet av den monetära unionens tredje fas. I ljuset av Balkankrisen utvecklades EU:s försvars- och säkerhetspolitik snabbt under året.

Regeringen framhåller i skrivelsen att den i EU-samarbetet regelbundet in-formerat riksdagen och inför möten i ministerrådet samrått med riksdagens EU-nämnd och förankrat svenska ståndpunkter.

I olika delar av skrivelsen behandlas den övergripande utvecklingen i unionen, det ekonomiska och sociala samarbetsområdet, unionens förbindelser med omvärlden, samarbetet i rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner m.m. I bilagor redovisas bl.a. viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet, viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden, viktiga domar meddelade av EG-domstolen och av EG:s förstainstansrätt, mål av svenskt intresse vid domstolen och förstainstansrätten samt överträdelseärenden.

Till konstitutionsutskottets beredningsområde hör frågor om *institutionerna*. Institutionernas funktion, liksom huvuddragen i deras verksamhet under 1999, redovisas i skrivelsen (del 1 och 5).

De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av *Europeiska rådet*, som består av medlemsstaternas stats- respektive regeringschefer samt Europeiska kommissionens ordförande, biträdda av medlemsstaternas utrikesministrar och en medlem av kommissionen.

Rådet eller *ministerrådet* är EU:s beslutande och lagstiftande organ och det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Efter Amsterdamfördragets ikraftträdande tas sådana beslut i ytterligare ökad utsträckning genom medbeslutande tillsammans med Europaparlamentet. Rådet består av en regeringsledamot från varje land. Utrikesministrarna möts i Allmänna rådet i regel en gång i månaden, liksom ekonomi- och finansministrarna i Ekofinrådet. Därutöver hålls ett stort antal fackministermöten.

En ökad användning av majoritetsröstning har införts efter hand. Beslutsformen är nu tillämplig för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har fyra av de totalt 87 rösterna.

De ständiga representanternas kommitté (Coreper) förbereder rådets arbete med hjälp av ett stort antal rådsarbetsgrupper där medlemsstaterna företräds av tjänstemän. Vid sidan av Coreper finns andra förberedande organ med särskilda ansvarsområden.

Inför rådsmötena samråder regeringen med riksdagens EU-nämnd i frågor som kommer att behandlas på rådets möten.

Rådet hade under 1999 knappt 200 aktiva arbetsgrupper på olika områden, inklusive arbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Rådet sammanträdde 96 gånger i sina olika sammansättningar, förutom att ett antal informella ministermöten hölls.

Centrala ämnen för rådets verksamhet under året var bl.a. förberedelser inför utvidgningen och regeringskonferensen 2000 och öppenhetsfrågor. Arbetet med gemensamma principer för val till Europaparlamentet och en leda-

motsstadga gick vidare utan att några slutliga resultat nåddes. Även diskussionerna om rådets arbetsformer fortsatte.

Budgeten för 1999 avsåg 2 621 anställda, och rådets utgifter för 1999 budgeterades till knappt 337 miljoner euro.

Europeiska rådet i Helsingfors i december godkände rekommendationer för att åstadkomma ett effektivare rådsarbete, såsom bl.a. en minskning av antalet rådskonstellationer och de informella ministermötena. När det gäller det förberedande rådsarbetet rekommenderades tidsfrister. Corepers arbete med en lagstiftningsfråga skall enligt rekommendationerna vara avslutat under veckan före veckan som föregår rådsmötet, och arbetet i arbetsgrupp skall i sin tur slutföras fem dagar före Corepermötet. Öppna debatter skall vidare hållas om viktiga lagstiftningsförslag.

Europeiska kommissionen skall övervaka tillämpningen av fördragen och är den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Kommissionen fattar själv i stor omfattning beslut om lagstiftning och andra beslut. Till övervägande del sker detta på delegation från rådet, främst inom ramen för systemet med kommissionens verkställighetskommittéer.

Kommissionen består av 20 ledamöter, som nomineras av medlemsstaternas regeringar. Kommissionen och – i och med Amsterdamfördraget – även dess ordförande måste godkännas av Europaparlamentet. Ledamöterna skall i sitt arbete agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet.

Moderniseringen av kommissionens arbetsätt fortsatte under 1999 och leds nu av kommissionsledamoten Neil Kinnock. Målet är att öka kommissionens effektivitet, ansvarstagande och allmänhetens insyn.

Kommissionens driftbudget för 1999 uppgick till 2 923 miljoner euro och avsåg 21 603 anställda.

Europaparlamentet har beslutsmakt över de s.k. icke-obligatoriska utgifterna och tillsammans med rådet lagstiftande befogenheter. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över verksamheten inom unionen, bl.a. genom att granska EU:s räkenskaper och bevilja ansvarsfrihet för kommissionen. Parlamentet har även möjlighet att avsätta kommissionen genom misstroendeförklaring. Inflytandet har successivt stärkts och förstärktes ytterligare genom Amsterdamfördraget.

Av parlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. Ledamöterna väljs i direkta och allmänna val för en mandatperiod om fem år. Det senaste valet ägde rum den 10–13 juni 1999. Valdeltagandet var lågt. I Sverige röstade 38,8 % i valet. Det genomsnittliga valdeltagandet för EU-länderna var 49,9 %.

Vid parlamentet finns sedan 1995 en ombudsman. Ombudsmannen har till uppgift att ta emot och granska klagomål från enskilda medborgare och företag om hur EU:s institutioner utövar sin makt.

Parlamentets budget för 1999 avsåg 4 102 anställda, och utgifterna budgeterades till 923 miljoner euro.

I skrivelsen redogörs vidare för andra centrala EU-institutioner, bland dem EG-domstolen och Europeiska revisionsrätten.

Regeringen redogör för arbetet inför *regeringskonferensen*, som inleddes i februari 2000, samt för utvecklingen av frågorna om öppenhet och insyn i

EU-samarbetet och för arbetet med gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. Vidare redogörs för *förberedelserna för Sveriges ordförandeskap* och för *svenska språket* i EU.

Vissa frågor inom det ekonomiska och sociala samarbetsområdet (del 2) berör också utskottets beredningsområde. Det gäller upphovsrätten i informationssamhället (avsnitt 22.1.1) och vissa mediefrågor (i avsnitt 25.3). Konvergens mellan telekommunikation, medier och informationsteknik tas upp både i avsnittet om mediefrågor och i avsnittet om telekommunikation (se avsnitt 10.2.3).

I fråga om *upphovsrätten i informationssamhället* erinrar regeringen om att kommissionen i december 1997 lade fram ett direktivförslag som syftar till att anpassa upphovsrätten och närstående rättigheter till informationssamhällets förutsättningar, KOM (97) 628 slutlig, och i maj 1999 efter yttrande av Europaparlamentet ett ändrat förslag, KOM (1999) 250 slutlig. Förslaget innehåller regler som är av särskild betydelse i informationssamhället, bl.a. bestämmelser om att göra skyddade verk tillgängliga för allmänheten. Direktivet beräknas kunna antas under hösten 2000 eller år 2001.

Beträffande *mediefrågorna* rapporteras att kommissionen redovisat den studie om eventuella för- och nackdelar med V-chip, dvs. teknisk utrustning i TV-apparater, som gör det möjligt att spärra vissa program, som kommissionen ålades att utföra vid den senaste revideringen av TV-direktivet. En slutsats var att den analogt baserade V-chipteknik som används i Nordamerika för att spärra vissa TV-program inte är tekniskt möjlig i Europa där övergång pågår till digitala sändningsmetoder. En annan slutsats var att de stora kulturella skillnaderna i medlemsstaterna utesluter en harmoniserad klassificering av audiovisuellt innehåll.

I *konvergensfrågan* antog rådet år 1999 slutsatser om kommissionens grönbok om konvergens, särskilt aspekterna på medier och den audiovisuella sektorn. Slutsatser antogs dels av telerådet, dels av kulturrådet. Rådet konstaterar att åtskillnad bör göras mellan regler för infrastruktur och regler för mediernas innehåll.

EU:s institutionella struktur

Motioner

Förhållandet inom och mellan institutionerna

Flera motioner från den allmänna motionstiden 1999 tar upp frågor kring formerna för samarbetet inom EU. De som huvudsakligen rör förhållandena inom eller mellan institutionerna behandlas här, och de som huvudsakligen rör inflytandet för de nationella parlamenten och den nationella förankringen behandlas i ett senare avsnitt.

I *motion 1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 8* begärs ett tillkännagivande om att Europaparlamentets befogenheter bör stärkas på ministerrådets bekostnad. Motionärerna anser att parlamentet och rådet på sikt bör bli helt likställda i lagstiftningsfrågor och betraktas som de två delarna i ett tvåkammarparlament.

I motion 1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att EU:s politiska organisation måste förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar. Enligt motionärerna gör medbestämmandet för parlamentet och ministerrådet det svårt att kräva ut politiskt ansvar; medborgarna kan inte veta vilka politiker som är ansvariga för ett beslut och som de därför bör rösta bort i nästa val.

I samma motion begärs tillkännagivanden om att Sverige bör prioritera frågan om att avskaffa kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag och att i stället de nationella parlamenten och Europaparlamentet skall ges förslagsrätt (yrkande 5) samt att kommissionen bör avskaffas och ersättas med ett rent administrativt organ (yrkande 29).

Samarbetsform – överstatlighet eller mellanstatlighet

I motion 1999/2000:U514 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 15 delvis begärs ett tillkännagivande om institutionella reformer. Motionärerna anser att Europaparlamentet bör kunna avsätta enskilda kommissionärer, att nuvarande proportioner vid röstviktningen bör bevaras, att de nationella språkens ställning bör värnas samt att kravet på enhällighet i rådet bör behållas för frågor om fördragsändringar, utvidgning, ökning av en stats ekonomiska åtaganden och vitala säkerhetspolitiska intressen.

I motion 1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) anser motionärerna att de hittillsvarande reformerna inte är nog inom det utrikes- och säkerhetspolitiska området utan samarbetet bör fördjupas och Sverige bör verka för att beslut i frågor på området bör kunna fattas med kvalificerad majoritet (yrkande 9). De anser att denna möjlighet bör kompletteras med en reservationsrätt så att ett enskilt land skall kunna ställa sig utanför aktioner som landet inte anser sig kunna delta i (yrkande 10).

I motion 1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att Sverige skall prioritera frågan om hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete.

Margit Gennser (m) begär i motion 1999/2000:K324 yrkande 6 ett tillkännagivande om att den institutionella konkurrensen skall värnas. Enligt motionären skapas en välståndshöjande konkurrens inte minst av att olika länder och regioner har olika institutionella förhållanden. Om inte olika lösningar får chansen att tillämpas, försvinner enligt motionären möjligheterna att vaska fram de bästa idéerna och arbetssätten.

Bakgrund

Medbeslutandeförfarandet

Förfarandet innebär följande.

Kommissionen lägger fram förslag till rättsakt för Europaparlamentet och rådet.

Europaparlamentet skall yttra sig. Rådet får därefter anta förslaget med kvalificerad majoritet, dels om parlamentet inte har föreslagit några ändring-

ar, dels om rådet i antagandet godkänner alla Europaparlamentets ändringar. I övriga fall skall rådet med kvalificerad majoritet anta en gemensam ståndpunkt och lämna Europaparlamentet en fullständig redogörelse för grunderna för sin gemensamma ståndpunkt.

Om Europaparlamentet inom tre månader godkänner den gemensamma ståndpunkten eller inte har fattat något beslut, skall rättsakten anses antagen enligt den gemensamma ståndpunkten. Om parlamentet inom samma tid avvisar den gemensamma ståndpunkten, anses rättsakten som icke antagen. Om parlamentet föreslår ändringar i den gemensamma ståndpunkten skall den ändrade texten översändas till rådet och till kommissionen, och kommissionen skall yttra sig över ändringarna. Parlamentets beslut att avvisa eller föreslå ändringar i den gemensamma ståndpunkten skall fattas med en absolut majoritet av ledamöterna.

Om rådet inom tre månader efter det att ärendet har hänskjutits dit med kvalificerad majoritet godkänner alla Europaparlamentets ändringar, skall rättsakten i fråga anses antagen i form av den ändrade gemensamma ståndpunkten. Om kommissionen har avstyrkt ändringar, skall rådet besluta enhälligt om dessa.

Om rådet inte godkänner alla ändringar, skall rådets ordförande i samförstånd med Europaparlamentets ordförande inom sex veckor sammankalla förlikningskommittén.

Om förlikningskommittén inom sex veckor efter det att den har sammankallats godkänner ett gemensamt utkast, skall Europaparlamentet och rådet var för sig ha sex veckor på sig från godkännandet för att anta rättsakten i enlighet med det gemensamma utkastet. Europaparlamentet skall besluta med absolut majoritet av de avgivna rösterna och rådet med kvalificerad majoritet. Om någon av de båda institutionerna inte antar den föreslagna rättsakten inom denna tid, skall den anses som icke antagen.

Om förlikningskommittén inte godkänner något gemensamt utkast skall den föreslagna rättsakten anses som icke antagen.

De angivna tidsfristerna kan i vissa fall förlängas.

Kommissionens initiativrätt

Som nämnts ovan tillkommer initiativrätten i lagstiftningsärenden kommissionen. Rådet och medlemsstaterna har, liksom Europaparlamentet, inte någon formell rätt i detta avseende.

Regeringskonferensen 2000

Amsterdamfördraget undertecknades i oktober 1997. Under den regeringskonferens som föregick fördraget var det inte möjligt att nå full enighet om institutionella reformer, utan några frågor förblev olösta.

En löst fråga gäller ändring av regler för viktning av röster vid beslut i rådet med kvalificerad majoritet, en annan kommissionens sammansättning. I stället nåddes en överenskommelse om hur frågorna skall hanteras i samband med utvidgningsprocessen. Överenskommelsen togs in i ett protokoll till Amsterdamfördraget, det s.k. institutionella protokollet. Protokollet innebär

att de stora länderna i samband med den första utvidgningen förlorar en av sina två platser i kommissionen, under förutsättning att en reform av röstreglerna i rådet har genomförts, antingen genom ändrad röstviktning eller genom införande av dubbel majoritet. Vidare skall enligt protokollet en regeringskonferens sammankallas minst ett år innan medlemsstaterna överstiger 20 för att genomföra en översyn av fördragets regler om kommissionens sammansättning och institutionernas funktionssätt.

En ny regeringskonferens har nu sammankallats. Konferensen skall enligt Europeiska rådets slutsatser i Helsingfors i december 1999 behandla kommissionens storlek och sammansättning, vägningen av rösterna i rådet och en möjlig utökning av omröstningarna med kvalificerad majoritet i rådet samt andra nödvändiga ändringar i fördragen beträffande de europeiska institutionerna som kommer upp i samband med de frågor som nämns i slutsatserna och vid genomförandet av Amsterdamfördraget. Det kommande ordförandeskapet kommer enligt slutsatserna att rapportera till Europeiska rådet om de framsteg som görs vid konferensen och kan föreslå att ytterligare frågor skall tas till konferensens protokoll.

Beslutsfattande med kvalificerad majoritet har varit möjligt på viktiga områden alltsedan gemenskapernas början. I lagstiftningsfrågor infördes det i och med antagandet av enhetsakten 1987, och tillämpningsområdet utökades såväl genom Maastrichtfördraget som genom Amsterdamfördraget. Redan i dag kan därmed den överväldigande delen av antalet beslut i unionen fattas med kvalificerad majoritet. I Unions- och Gemenskapsfördragen återstår endast ett 70-tal artiklar som helt eller i någon del alltjämt föreskriver enhälligt beslutsfattande i rådet.

Liksom fallet var under de förhandlingar som ledde fram till Amsterdamfördraget, kommer regeringen enligt en promemoria 1999-10-25 från Regeringskansliet att förespråka fortsatt enhällighet för de frågor som kan sägas ligga nära kärnan i medlemsstaternas suveränitet. Frågor av konstitutionell karaktär, såsom frågor om beslutsregler, frågor om unionens kompetens samt beslut om att anta nya medlemsstater måste även i fortsättningen beslutas genom fördragsändringar som skall godkännas av medlemsstaterna. Enhällighet bör gälla som huvudregel för bl.a. centrala institutionella frågor samt frågor med stora ekonomiska konsekvenser för medlemsstaterna. Till dessa kategorier hör t.ex. beslut om försvarsfrågor, vissa budgetfrågor, frågor om egna resurser samt skattefrågor. Slutligen framhålls i promemorian att avsteg från de resultat som uppnåtts inom EU, bl.a. för den fria rörligheten och den inre marknaden, även i fortsättningen bara bör kunna beslutas med enhällighet.

Enligt promemorian anser regeringen vidare att reformer beträffande användningen av kvalificerad majoritet bör ske på grundval av en genomgång från fall till fall. Oavsett medlemsstaternas grundinställning kommer den gemensamma genomgången av frågorna i slutänden sannolikt i alla händelser att innebära en ganska detaljerad analys, med en granskning av enskilda sakområden, enskilda artiklar i fördraget och delar av artiklar. I promemorian erinras om att några medlemsstater också nämnt att man i detta sammanhang

bör pröva möjligheten till ändringar av medbestämmandeprocessen, som är den normala vid beslut med kvalificerad majoritet.

I en promemoria 2000-03-13 från Regeringskansliet anges följande som regeringens inställning.

Sverige har ett principiellt intresse av enklare och färre beslutsprocedurer i unionsarbetet – och på vissa områden kan ökad tillämpning av beslut med kvalificerad majoritet bidra till att öka effektiviteten i beslutsprocessen, eller ligga i vårt intresse av andra skäl – men en generell övergång till kvalificerad majoritetsomröstning är inte förenlig med svenska intressen. Detta överensstämmer med Sveriges allmänna inställning vid 1996/97 års regeringskonferens. Den är fortfarande giltig.

I promemorian ges därefter en redogörelse för områden som hittills hade diskuterats under regeringskonferensen.

Inom första pelaren nämns ”konstitutionella” frågor, sådana som kan sägas ligga nära kärnan i medlemsstaternas suveränitet. Det anges som en relativt allmänt utbredd uppfattning bland medlemsstaterna att kravet på enhällighet och därmed det nationella vetot bör bestå i ”konstitutionella” eller ”kvasikonstitutionella” frågor, och kravet på enhällighet anges också ligga i svenskt intresse att upprätthålla.

I fråga om andra pelaren, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, konstateras att huvudregeln för beslutsfattande även efter Amsterdamfördragets ikraftträdande är enhällighet. För att effektivisera beslutsfattandet och göra unionen mer handlingskraftig infördes dock kvalificerad majoritetsomröstning, med bibehållen vetorätt, för beslut inom en gemensam strategi eller som avser genomförandet av en gemensam åtgärd. Alla beslut inom försvarsdimensionen skall dock fattas med enhällighet, och inte heller är majoritetsbeslut enligt promemorian aktuella för beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser. Det bedöms i dagsläget inte finnas behov av eller vara lämpligt att ytterligare utöka möjligheterna att fatta beslut med kvalificerad majoritet inom andra pelaren.

I promemorian anges regeringens inställning sammanfattningsvis vara att Sveriges position innebär att vi är positiva till att diskutera reformer, men att detta måste göras utifrån de sakliga förutsättningarna i varje enskilt fall. Dessa båda led tagna tillsammans är ett annat sätt att uttrycka vår ambition att vara konstruktiva i förhandlingarna, utifrån våra nationella förutsättningar.

Tidigare utskottsuttalanden

Konstitutionsutskottet behandlade frågan om en högre grad av mellanstatlighet i EU-samarbetet i sitt yttrande till utrikesutskottet över Amsterdamfördraget (yttr. 1996/97:KU9y). Utskottet avstyrkte då motionsyrkanden om att kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamenten. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att legitimitet och effektivitet i EU-samarbetet likaväl som medbestämmande och demokratisk kontroll borde vara ledstjärnor för Sveriges agerande även i det framtida EU-samarbetet. Konstitutionsutskottet såg ingen anledning för riksdagen att

på förhand ta avstånd från ytterligare steg mot överstatlighet eller begära att regeringen skulle verka för att fördragen skulle ändras i mer mellanstatlig riktning. En fördjupning av samarbetet kunde enligt utskottet inom vissa områden bidra till att EU:s mål förverkligades snabbare och effektivare. Det vore därför enligt konstitutionsutskottet oklokt att låsa sig för att inte inom vissa områden kunna öka inslagen av överstatligt samarbete. Samtidigt fanns det enligt utskottet frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Olika delar av samarbete måste alltid kunna förändras i riktning mot mer eller mindre överstatlighet, inte minst beroende på hur utvidgningsprocessen utvecklade sig. Det sagda innebar dock inte att konstitutionsutskottet förespråkade en utveckling i federalistisk riktning.

Konstitutionsutskottet gjorde inte någon annan bedömning förra året i sitt yttrande till utrikesutskottet över regeringens EU-skrivelse (yttr. 1998/99:KU3y). Utskottet var därmed inte heller berett att tillstyrka ett motionsyrkande om förändring av EU:s politiska organisation för att väljarna skulle kunna utkräva ett politiskt ansvar. Utskottet ville framhålla att Amsterdamfördraget innebar en förstärkning av parlamentets ställning genom att medbeslutandeprocessen skulle vara den normala beslutsproceduren för frågor som kan betecknas som egentliga lagstiftningsfrågor. Det kunde inte heller bortses från att kommissionen är beroende av att den beviljas ansvarsfrihet av parlamentet. Politiskt ansvar kunde således delvis utkrävas av väljarna i valet till Europaparlamentet. Vidare kunde enligt utskottet politiskt ansvar för det svenska agerandet i ministerrådet utkrävas i val till den svenska riksdagen.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet vill erinra om att Europaparlamentets makt och inflytande ökats avsevärt genom Amsterdamfördraget. Förhållandet mellan institutionerna kommer att påverkas av de diskussioner som sker inom den nu pågående regeringskonferensen. En av de centrala frågorna för konferensen gäller utvidgning av området för beslutsfattande med kvalificerad majoritet. Parlamentets roll aktualiseras i denna diskussion. Konstitutionsutskottet är inte berett att ställa sig bakom önskemålet i motion 1999/2000:U505 (fp) yrkande 8 om ytterligare stärkande av parlamentets befogenheter utan föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

Från de utgångspunkter konstitutionsutskottet har att beakta är utskottet inte heller berett att tillstyrka yrkandena 9 och 10 i motionen. Frågan om beslutsfattande med kvalificerad majoritet är som nyss sagts central i den pågående regeringskonferensen. Konstitutionsutskottet delar den ovan återgivna ståndpunkten att reformer beträffande användningen av kvalificerad majoritet bör ske på grundval av en genomgång från fall till fall och att fortsatt enhällighet bör förespråkas för de frågor som kan sägas ligga nära kärnan i medlemsstaternas suveränitet.

De frågor som tas upp i motion 1999/2000:U514 (kd) yrkande 15 delvis tar också sikte på det centrala området för den pågående regeringskonferensen, och önskemålen i motionen synes ligga väl i linje med den svenska inställningen. I fråga om möjligheten för Europaparlamentet att avsätta enskilda

kommissionärer har önskemålet tillmötesgått på så sätt att var och en av de nuvarande kommissionärerna gentemot kommissionsordföranden har åtagit sig att avgå, om ordföranden begär det. Konstitutionsutskottet anser inte att något tillkännagivande enligt motionen behövs utan föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

Beträffande yrkandena 4, 5 och 29 i motion 1999/2000:U513 (mp) om politiskt ansvar och kommissionens ställning vidhåller konstitutionsutskottet sin ovan återgivna bedömning från förra våren. Utskottet föreslår således att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del. Konstitutionsutskottet anser inte heller att något tillkännagivande om generell prioritering av omvandling av EU till ett mellanstatligt samarbete är befogat och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen även såvitt avser yrkande 3.

Konstitutionsutskottet kan dela synpunkterna i motion 1999/2000:K324 (m) yrkande 6 om värdet av institutionell konkurrens. Utskottet anser emellertid inte heller här att något generellt uttalande om detta kan göras med avseende på samarbetet inom EU. Detta samarbete får beroende på område läggas på den för området lämpliga nivån. Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

Subsidiaritetsprincipen m.m.

Motioner

I motion 1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om inriktningen av Sveriges hållning inom EU-samarbetet. Motionärerna förespråkar en union med lagfäst gemenskap och starka institutioner, en union som koncentrerar sig på de offentliga uppgifter som bäst utförs på europeisk nivå. Samarbetet och den gemensamma lagstiftningen bör begränsas till genuint gemensamma angelägenheter. Subsidiariteten är enligt motionärerna en av de absolut viktigaste principerna för att uppnå ett fungerande samarbete, och samarbetet får inte förlamas av nationella särintressen på områden som är genuint gemensamma.

I motion 1999/2000:U512 av Marianne Andersson m.fl. (c) efterlyser motionärerna en diskussion om principerna för EU-samarbetet. De påpekar att EU-frågorna numera är en del av inrikespolitiken och att det måste undvikas att integrationen leder till en situation där alltfler befogenheter flyttas upp till en gemensam nivå utan demokratisk legitimitet och där den nationella politiska beslutsprocessen ifrågasätts (yrkande 1). I samma motion anser motionärerna att en kompetenskatalog bör upprättas som bygger på subsidiaritetsprincipen och tydliggör lämpliga kompetensområden för unionen, medlemsstaterna och för regionala och lokala organ (yrkande 4). Vidare begär de ett tillkännagivande om enkla, konsekventa och förutsägbara regler (yrkande 5). EU bör enligt motionärerna i högre grad ägna sig åt ramlagstiftning, medan detaljerade regler och föreskrifter meddelas av respektive medlemsland. I samma motion (yrkande 2, *delvis*) begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en nationell strategi för Sveriges ordförandeskap i EU, bl.a. att Sverige bör arbeta för att få bort

all onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete.

I *motion 1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 6* begärs ett tillkännagivande om subsidiaritetsprincipen. Motionärerna önskar mer samarbete på unionsnivå om gränsöverskridande miljöförstöring, internationell brottslighet och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, mindre på den nivån om t.ex. kultur, turism, social- och arbetsmarknadspolitik. De anser att en kompetenskatalog bör reglera ansvarsförhållandet mellan unionen och de enskilda medlemsländerna.

Margit Gennser (m) begär i *motion 1999/2000:K324 yrkande 4* ett tillkännagivande om att närhetsprincipen skall tillämpas som en stupstock vid förslag om nya EU-direktiv, dvs. mycket vägande motiv skall krävas för att ett direktiv skall föredras framför ett oreglerat eller annorlunda reglerat nationellt tillstånd. Hon begär vidare i motionen tillkännagivanden om sambandet mellan ineffektivitet och en hög samhällelig detaljreglering av produkter, marknadsföring m.m. (*yrkande 1*), om en restriktivare hållning till nya EU-direktiv (*yrkande 2*) och om att varje förslag om ny EU-reglering bör kombineras med borttagandet av en annan EU-reglering (*yrkande 5*).

Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) begär i *motion 1999/2000:U513 yrkande 2* ett tillkännagivande om att Sverige inom EU skall prioritera frågan om att EU bör överföra kompetens till medlemsländerna och helt skala bort sådana politiska områden som löses bäst på nationell nivå.

I *motion 1999/2000:U14 av Marianne Samuelsson och Yvonne Ruwaida (båda mp) yrkande 1* begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör redogöra för hur den under verksamhetsåret arbetat för att förverkliga subsidiaritetsprincipen. Motionärerna anser att subsidiaritetsprincipen åsidosätts och att det förefaller som om den mest lämpade nivån alltid bedöms vara EU-nivån, vilket innebär att utvecklingen ensidigt går mot en högre överstatlig nivå.

Bakgrund

Bestämmelser i fördrag och protokoll

I artikel 5 i EG-fördraget föreskrivs att gemenskapen skall handla inom ramen för de befogenheter som den har tilldelats och de mål som ställts upp för den genom fördraget. På de områden där gemenskapen inte är ensam behörig skall den i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i fördraget.

Till EG-fördraget finns numera fogat ett protokoll om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (C 7). Där anges att gemenskapens åtgärder skall begränsas till frågor som har gränsöverskridande aspekter eller som inte i tillräcklig utsträckning hanteras på nationell nivå. Gemenskapen skall endast lagstifta i den mån det är nödvändigt, och de

åtgärder som gemenskapen vidtar skall lämna så mycket utrymme som möjligt för beslut på nationell nivå. Gemenskapens institutioner skall noga pröva om och motivera varför åtgärder skall vidtas på gemenskapsnivå.

Regeringen bedömde i propositionen om Amsterdamfördraget (prop. 1997/98:58) att protokollet i sak inte förändrar innebörden av artikeln om subsidiaritetsprincipen. Att principerna för tillämpning kom till uttryck i ett protokoll till EG-fördraget innebar emellertid att det blir rättsligt bindande för institutionerna och att det skall ligga till grund för EG-domstolens prövning. I detta hänseende innebar det nya protokollet enligt regeringen att principernas ställning stärkts.

Tidigare utskottsbedömning

Konstitutionsutskottet behandlade motioner om subsidiaritetsprincipen senast i förra vårens yttrande till utrikesutskottet över regeringens EU-skrivelse (yttr. 1998/99:KU3y). Utskottet hänvisade därvid till att utskottet i sitt yttrande över Amsterdamfördraget hade framhållit att EU borde eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Utskottet utgick från att de i yttrandet redovisade åtgärderna, särskilt antagandet av protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, skulle komma att leda till ett effektivare unionssamarbete och till att beslut fattades där de hör hemma och därmed till minskad byråkrati. Utskottet gjorde våren 1999 inte någon annan bedömning.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet vidhåller sin bedömning om att EU bör eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt och utgår från att tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna skall komma att leda till ett effektivare unionssamarbete och till att beslut fattas där de hör hemma och därmed till minskad byråkrati. Utskottet kan hysa sympati för ett önskemål om en närmare redogörelse i EU-årsboken för i vilken utsträckning och hur de nämnda principerna har tillämpats. Utskottet inser samtidigt svårigheterna att åstadkomma en sådan redogörelse med någon större precision.

Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionerna 1999/2000:U503 (m) yrkande 9, 1999/2000:U505 (fp) yrkande 6, 1999/2000:U512 (c) yrkandena 1, 2 delvis, 4 och 5, 1999/2000:U513 (mp) yrkande 2, 1999/2000:U14 (mp) yrkande 1 och 1999/2000:K324 (m) yrkandena 1, 2, 4 och 5.

Öppenhetsfrågor

Motioner

Frågan om öppenheten inom Europeiska unionen tas upp i fyra motioner.

I *motion 1999/2000:U514 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 15 delvis* begärs ett tillkännagivande om institutionella reformer. Motionärerna anser i fråga om öppenheten att främst de generellt formulerade undantagen

bör ses över och begränsas samt att även frågor inom tredje pelaren bör omfattas.

I *motion 1999/2000:U512 av Marianne Andersson m.fl. (c) yrkande 3* begärs ett tillkännagivande om ökad öppenhet. Motionärerna anser att en öppenheitskultur bör genomsyra EU, att lagstiftningsprocessen skall öppnas och kommissionens arbete präglas av en anda av öppenhet samt att öppenheten även bör innefatta meddelarskydd och att register över institutionernas handlingar bör upprättas.

I *motion 1999/2000:U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 5* begärs ett tillkännagivande om öppenheten i EU. Motionärerna framhåller att institutionerna bör präglas av större öppenhet, att motsvarigheten till den svenska synen på allmänna handlingars offentlighet bör bli verklighet överallt i EU:s beslutsfattande samt att Sverige på det nationella planet bör upprätthålla sin hittillsvarande tolkning av offentlighetsprincipen och om nödvändigt strida för den i EG-domstolen.

I *motion 1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) yrkande 1* begärs ett tillkännagivande om att en offentlighetsprincip liknande den svenska, inklusive meddelarfrihet, bör införas inom alla EU:s organ.

Bakgrund

Kommissionsförslag

I artikel 255 EG-fördraget finns till följd av Amsterdamfördraget numera en grundläggande bestämmelse om handlingsoffentlighet. Enligt bestämmelsen skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga sekretessregler skall beslutas av rådet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Rättsakten skall enligt fördraget antas inom två år efter det fördraget trätt i kraft, dvs. före den 1 maj 2001.

Genom att artikeln nämns både i artikel 28 och i artikel 41 som tillämplig på den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken respektive polis- och straffrättsligt samarbete gäller bestämmelsen även dessa områden.

Kommissionen har nu lagt fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar.

Kommissionens förslag innebär att unionsmedborgare och fysiska eller juridiska personer bosatta respektive med säte i en medlemsstat, utan att behöva ange några skäl för sitt intresse, skall ha största möjliga tillgång till handlingar som innehas av Europaparlamentet, rådet och kommissionen och som upprättats av institutionerna eller härrör från tredje man.

Vissa inskränkningar skall göras i denna rätt. Således omfattas inte handlingar som är avsedda för internt bruk, t.ex. diskussionsunderlag, yttranden från institutionens avdelningar och informella meddelanden. Vidare krävs att handlingarna gäller ett område som har samband med den politik, de åtgärder och de beslut som hör till institutionens kompetensområde. Slutligen finns ett antal sekretessskyddsintressen på områdena för det allmänna samhällsintresset, personliga och ekonomiska förhållanden samt sekretess som begärts av

en tredje man som gett in handlingen. Sekretessen är villkorad av ett skaderekvisit och gäller om ett röjande avsevärt kan skada sekretesskyddsintresset. Om en handling endast delvis är hemlig skall den lämnas ut i de delar som inte är hemliga.

Framställningar om att få ut handlingar skall göras skriftligen. Handläggningen skall ske inom vissa tidsgränser och, i de fall ett negativt beslut är aktuellt, i två etapper. Om ett besked inte lämnas inom föreskriven tid i den sista etappen skall underlåtenheten jämföras med ett positivt beslut. Det anges två olika former för utfående av handlingar: dels på plats, dels genom att en kopia lämnas ut.

Varje institution åläggs att informera allmänheten om rättigheterna enligt förordningen. Institutionerna skall tillhandahålla ett offentligt register över sina handlingar.

Kommissionens förslag skall behandlas i Europaparlamentet och rådet enligt medbeslutandeprocessen. För rådets del diskuteras förslaget för närvarande i en arbetsgrupp.

Konstitutionsutskottet avser att i ett särskilt yttrande till EU-nämnden yttra sig över förslaget.

Tidigare utskottsuttalanden

I sitt yttrande till utrikesutskottet över propositionen om Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (prop. 1994/95:19, yttr. 1994/95:KU2y) behandlade utskottet frågan om offentlighet och sekretess i EU. Utskottet konstaterade att frågan om allmänhetens rätt till insyn inom unionen sedan Maastrichtfördragets tillkomst hade varit en viktig fråga. Det var, ansåg utskottet, otvetydigt så att unionen rörde sig i riktning mot ökad öppenhet. Ur svensk synpunkt var denna rörelse visserligen ännu långsam och stundtals något tvekan, men dess riktning kunde knappast sättas i fråga. Mot denna bakgrund framstod det enligt utskottet som ytterligt osannolikt med en utveckling mot gemensamma, för medlemsstaterna bindande, regelverk som inskränkte den medborgerliga insynen. Lika osannolikt föreföll det utskottet att rörelsen mot större öppenhet i unionens egen verksamhet skulle kunna vändas eller ens hejdas.

Sammanfattningsvis anförde utskottet att underlaget för det offentliga samtalet i lagstiftningsfrågor kunde komma att bli mindre omfattande än tidigare på grund av att redovisningen av de överväganden som lett fram till ett beslut torde komma att bli mindre utförlig än vad vi var vana vid. Här fanns det enligt utskottet emellertid möjlighet för Sverige att själv påverka förhållandena genom att sträva efter så öppna former som möjligt för den del av beslutsprocessen som äger rum här i landet och att driva på arbetet mot ökad öppenhet i gemenskapens institutioner. Som medlem borde Sverige således dela med sig av sin erfarenhet av den betydelse som tryckfrihets- och offentlighetsprinciperna har för ett fritt samhällsskick och med kraft driva frågorna om öppenhet inom gemenskapens institutioner.

Utrikesutskottet (bet. 1994/95:UU5) nöjde sig vid sin behandling av propositionen med att konstatera att Sverige avsåg att vid ett medlemskap verka för ökad öppenhet inom EU:s institutioner.

Konstitutionsutskottet behandlade frågan om ökad öppenhet inom EU även i sitt betänkande 1994/95:KU43, där motioner om EU:s institutioner m.m. behandlades. Utskottet framhöll där att en ökad öppenhet i arbetet i EU:s institutioner var en förutsättning för att medlemskapet i EU skulle kunna förankras hos svenska folket.

Konstitutionsutskottet konstaterade vidare med tillfredsställelse att frågan om allmänhetens rätt till insyn ”numera” var en viktig fråga inom unionen och att det otvetydigt var så att unionen rörde sig i riktning mot ökad öppenhet. Utskottet vidhöll sin mening att regeringen kraftfullt borde verka för en ökad öppenhet i EU:s institutioner samt pekade på att viktiga initiativ i den riktningen också tagits från dansk sida med svenskt understöd. I avvaktan på resultatet av dessa framstötter fann utskottet det inte motiverat att riksdagen gjorde något uttalande till regeringen i frågan.

Konstitutionsutskottet behandlade frågan inför 1996 års regeringskonferens. I sitt yttrande till utrikesutskottet (yttr. 1995/96:KU5y) redovisade utskottet att regeringen i sin skrivelse inför konferensen betonat att det var ett starkt svenskt intresse att tillgodose medborgarnas växande och berättigade krav på öppenhet och insyn och att en offentlighetsprincip lik vår svenska borde gälla för institutionerna inom EU.

Konstitutionsutskottet konstaterade att det inom Sverige rådde stor enighet om offentlighetsprincipens betydelse samt att regeringen också avsåg att vid regeringskonferensen verka för att grundläggande principer om offentlighet inom EU:s institutioner skrevs in i EU:s fördrag, och att regeringen också i andra sammanhang hade visat att frågan om offentlighet inom EU hade hög prioritet.

Konstitutionsutskottet hade inte någon annan uppfattning än regeringen i fråga om att skriva in grundläggande principer om offentlighet i EU:s fördrag. Utskottet utgick från att regeringen skulle fortsätta att även i andra sammanhang driva frågor om en offentlighetsprincip motsvarande den svenska och som således även omfattade bestämmelser om meddelarfrihet och registrering av handlingar.

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y) behandlades flera motioner om öppenhet och insyn i EU:s institutioner. Utskottet delade regeringens uppfattning att förhandlingsresultatet när det gällde öppenhet för unionsmedborgarna var mycket tillfredsställande ur svensk synvinkel. Utskottet ville dock understryka vikten av att de tillämpningsregler rådet skulle utarbeta inom två år från fördragets undertecknande verkligen skulle motsvara intentionerna att offentlighet skall vara huvudregel och sekretess bara gälla i undantagsfall. Utskottet såg med tillfredsställelse att regeringen avsåg att göra offentliga register till en huvudfråga när tillämpningsreglerna skulle utarbetas.

I sitt yttrande till utrikesutskottet förra våren (yttr. 1998/99:KU3y) såg konstitutionsutskottet med tillfredsställelse att frågan om öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete var en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet. Utskottet utgick från att regeringen skulle redovisa för riksdagen hur arbetet med frågan utvecklades, och mot bakgrund av att regeringen

uttryckligt tagit ställning för öppenhet och insyn i EU-institutionerna som en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet saknades anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Konstitutionsutskottet gjorde ingen annan bedömning än de motionärer som hade motioner i frågan om det angelägna i att Sverige verkar för en högre grad av öppenhet och insyn i EU:s institutioner efter en modell liknande den svenska. Enligt utskottets mening saknades dock anledning att förutsätta annat än att regeringen målmedvetet arbetade för utökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner på alla nivåer. Enligt utskottets mening behövdes således inte något tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Utskottet ansåg också att en motion om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med en proposition kring utformningen av EU:s offentlighetsprincip borde avstyrkas. Enligt utskottets mening var frågan av sådan art att den i stället borde bli föremål för information till konstitutionsutskottet och samråd i EU-nämnden.

Reform av kommissionen

I kommissionens vitbok den 1 mars 2000 Reform av kommissionen finns uttalanden om anställdas uppgiftslämnande (whistle-blowing). Där hänvisas till förordningen om OLAF (Europeiska byrån för bedrägeribekämpning), som trädde i kraft i juni 1999. Där ges anvisningar om de kanaler som skall användas för att rapportera oegentligheter. Den närmaste ledningen, generalsekreteraren och OLAF har en viktig roll att spela i detta sammanhang. Åtgärder sägs behövas för att mer exakt upprätta rättigheter och skyldigheter för de tjänstemän som lämnar uppgifter på ett ansvarsfullt sätt genom interna kanaler (men inte uteslutande inom hierarkin) och också för att definiera lämpliga regler för externa rapportkanaler.

Om kanalerna för att rapportera oegentligheter heter det i vitboken dels: "Tjänstemän skall rapportera misstänkta oegentligheter till sina överordnade, till generalsekreteraren eller till OLAF. Det finns nu ett behov av att klargöra att det faktum att ett fall rapporteras till OLAF för undersökning inte befriar ledningen från skyldigheten att agera på det sätt som krävs för att åtgärda de problem som uppmärksammas.", dels om externa rapportkanaler: "Den externa kanalen bör fungera som 'säkerhetsventil': det bör noggrant anges under vilka omständigheter det är tillåtet att gå utanför kommissionen."

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet har tidigare konstaterat att det inom Sverige råder stor enighet om offentlighetsprincipens betydelse. Utskottet, som i sak har samma uppfattning som motionärerna, vill även nu understryka frågans stora betydelse. Regeringen har i olika sammanhang visat att frågan om offentlighet inom EU ges hög prioritet från svensk sida. Utskottet utgår från att regeringen även fortsättningsvis driver frågan om en offentlighetsprincip motsvarande den svenska, som således enligt utskottets mening bör omfatta även bestämmelser om meddelarfrihet och registrering av handlingar. Utskottet anser därför att något tillkännagivande inte behövs med anledning av motionerna 1999/2000:U514 (kd) yrkande 15 delvis, 1999/2000:U512 (c) yr-

Särskilt om Europaparlamentet

Val till parlamentet

Motion

I *motion 1999/2000:K248 av Magnus Jacobsson (kd)* finns tre yrkanden som gäller valen till Europaparlamentet. I *yrkande 1* begärs ett tillkännagivande om att riksdagen bör ajourneras två veckor före valdagen. Detta skulle enligt motionären göra sambandet mellan riksdagspolitiken och Europaparlamentspolitiken tydligare och höja valtemperaturen i valen till Europaparlamentet. I *yrkande 2* begärs ett tillkännagivande om att den nationella informationskampanjen inför valet bör utvärderas. I *yrkande 3* begärs ett tillkännagivande om att åtgärder bör vidtas för att valet skall flyttas till tidigare på våren. Valrörelsen skulle då kunna genomföras utan konkurrens med skolavslutningar och början av sommarvärmen.

Bakgrund

Europaparlamentet är den enda av Europeiska unionens institutioner som utses genom direkta val. Sådana val skall hållas i alla medlemsstater under fyra dagar i en bestämd tidsperiod i juni månad. Senast hölls val i juni 1999. Parlamentets mandattid är fem år. Målet är enligt Romfördraget att företrädare i Europaparlamentet skall väljas genom allmänna direkta val enligt en för alla medlemsländer enhetlig ordning. Från år 1979 har valen varit direkta men valsättet är ännu inte enhetligt. Vissa mera detaljerade, bindande bestämmelser om val av företrädare i Europaparlamentet är dock redan i kraft i EU och måste således beaktas när ett nationellt valsysteem för valen till Europaparlamentet utformas.

Av parlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. Det senaste valet ägde rum den 10–13 juni 1999. Valdeltagandet var, som framhålls i regeringens skrivelse och som redovisats ovan, lågt. I Sverige röstade 38,8 % i valet. Det genomsnittliga valdeltagandet för EU-länderna var 49,9 %.

Riksskatteverket (RSV) har haft regeringens uppdrag att i samband med utvärderingen av 1999 års val till Europaparlamentet för hela landet länsvis redovisa valdeltagandet dels i sammanslagna valdistrikt, dels i valdistrikt som inte slagits samman. RSV skulle dessutom för respektive valdistrikt redovisa valdeltagandets förändring i förhållande till 1995 års val till Europaparlamentet i de fall då valdistrikten varit desamma. För det fall valdeltagandet visade sig vara lägre i sammanslagna valdistrikt än i andra distrikt skulle RSV, så långt möjligt, analysera om särskilda röstmottagningsställen eller valskjutsar i sammanslagna valdistrikt kunde ha påverkat valdeltagandet.

RSV lämnade i en promemoria den 25 november 1999, Erfarenheter från 1999 års val till Europaparlamentet, förslag till ändringar i vallagen

(1997:157) och presenterade ett antal områden vilka enligt verkets uppfattning borde bli föremål för utredning.

Regeringen beslöt den 17 februari 2000 att en *särskild utredare* skall tillkallas för att göra en teknisk och administrativ översyn av delar av valsyste- met (Ju 2000:02, dir. 2000:10). Erfarenheterna från valet år 1999 har enligt regeringen visat bl.a. att bestämmelserna om indelning i valdistrikt kräver en översyn.

I *Demokratiutredningens* betänkande (SOU 2000:1) En uthållig demokrati behandlas frågan om det sjunkande valdeltagandet. Utredningen diskuterar frågan om en valreform och förändringar i regelsystem m.m. Utredningen berör särskilt valet till Europaparlamentet (bet. s. 188). Enligt utredningen har detta val ännu karaktären av ”ett andra rangens val”, dvs. val som inte upplevs lika angelägna som nationella val. Det finns enligt utredningen flera orsaker till detta, särskilt brukar framhållas Europaparlamentets speciella karaktär, där valet inte handlar om någon ”regeringsbildning”; partierna uppträder i huvudsak nationellt och förmår i begränsad omfattning föra fram frågor som rör EU i valkampanjerna. Det senare brukar enligt utredningen innebära att valrörelserna blir urvattnade – snarare tillfällen att testa nationella regeringars ställning än att diskutera EU:s framtidsfrågor. Även i EU-valet skall icke-röstandet ses som ett sätt att protestera och visa sitt missnöje. Utredningen anser att även den skarpa skiljelinjen mellan ja och nej till EU och förhållandet att denna konflikt skär genom flera partier samt närheten till folkomröstningen om medlemskap i EU bör tas med i förklaringarna till de svenska låga deltagandenivåerna.

Rådet för utvärdering av 1998 års val (Ju 1997:13) har genom tilläggsdi- rektiv (dir. 1999:61) den 1 juli 1999 fått i särskilt uppdrag att analysera orsa- kerna till det låga valdeltagandet i 1999 års val till Europaparlamentet. Rådet skall vid analysen av valdeltagandet samråda med Riksskatteverket. Uppdra- get skall redovisas på det sätt som rådet finner lämpligt. Rådet beräknas slutföra sitt uppdrag senast den 1 juli 2000.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser att resultatet främst av den analys som Rådet för utvärdering av 1998 års val fått i uppdrag att utföra bör avvaktas. Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 1999/2000:K248 (kd).

Parlamentets sammanträden och ersättningsbestämmelser

Motioner

I *motion 1999/2000:U511 av Per-Olof Svensson och Raimo Pärssinen (s)* anser motionärerna att Europaparlamentet bör förlägga sina sammanträden endast till Bryssel.

I *motion 1998/99:K354 av Murad Artin m.fl. (v) yrkande 1* begärs ett till- kännagivande om att en ny stadga för europaparlamentariker inte får godtas som innebär att Europaparlamentet utbetalar löner och beskattar europapar- lamentarikerna.

Enligt artikel 289 i EG-fördraget skall säte för gemenskapens institutioner fastställas av medlemsstaternas regeringar i samförstånd. I ett protokoll (nr 8) om lokalisering av säten för Europeiska gemenskapernas institutioner och vissa av deras organ och enheter samt för Europol (1997), som fogats till Unionsfördraget, EG-fördraget, Kol- och stålfördraget och Euratomfördraget, har medlemsstaterna enats om bl.a. att Europaparlamentet skall ha sitt säte i Strasbourg där de tolv månatliga plenarsammanträdena, inklusive budgetsammanträdet, skall hållas. Extra plenarsammanträden skall enligt protokollet hållas i Bryssel, och parlamentets utskott skall sammanträda i Bryssel. Europaparlamentets generalsekretariat och dess enheter skall vara kvar i Luxemburg.

Konstitutionsutskottet behandlade frågan om platsen för parlamentets verksamhet i sitt yttrande till utrikesutskottet inför 1996 års regeringskonferens (yttr. 1995/96:KU5y). Konstitutionsutskottet erinrade om att frågan om parlamentets placering tidigare hade varit föremål för ingående överläggningar utan att regeringarna hade lyckats nå en lösning. Utskottet ansåg det otillfredsställande att parlamentets verksamhet inte hade kunnat koncentreras till en ort. Utskottet ansåg emellertid inte att det fanns anledning för den svenska regeringen att då aktualisera frågan.

Ärendet om en ny stadga för Europaparlamentets ledamöter, där bl.a. deras löner och kostnadsersättningar skall regleras, kunde inte avslutas under 1999. Ett enigt ministerråd och Europaparlamentet måste vara överens om innehållet i stadgan för att den skall kunna antas. Europaparlamentet hade i december 1998 lagt fram ett förslag till stadga. Medlemsländerna nådde i april 1999 en överenskommelse som innebar vissa omarbetningar av parlamentets förslag. Europaparlamentet avvisade dock i maj överenskommelsen i rådet och återgick till sitt ursprungliga förslag. Parlamentet uppmanade rådet att så snart som möjligt anta parlamentets förslag.

Det var framför allt svårt att uppnå enighet kring hur arvoden skall fastställas, systemet för kostnadsersättningar, eventuella övergångsbestämmelser och var ledamöterna skall beskattas. Den överenskommelse som uppnåddes i rådet våren 1999 innebar en gemensam ersättningsnivå och beskattning i hemlandet.

Frågan om ledamotsstadgan finns med i det portugisiska ordförandeskapets arbetsprogram för det första halvåret 2000. För Sverige är det, som framgår av en kommenterad dagordning inför Allmänna rådets möte den 20 och 21 mars 2000, viktigt att den möjlighet till nationell beskattning av arvodet som uppnåddes i rådets överenskommelse kvarstår och att resor och andra utlägg ersätts till faktiska kostnader.

Konstitutionsutskottets bedömning

Som framgår ovan har konstitutionsutskottet tidigare behandlat frågan om Europaparlamentets verksamhetsorter. Utskottet ansåg det då otillfredsställande att parlamentets verksamhet inte hade kunnat koncentreras till en ort men att det inte fanns anledning för den svenska regeringen att då aktualisera

frågan. Konstitutionsutskottet vidhåller denna bedömning och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 1999/2000:U511 (s).

Önskemålet i motion 1998/99:K354 (v) yrkande 1 om beskattningen av europaparlamentarikernas arvoden överensstämmer med den svenska inställningen. Frågan om ersättningen är fortfarande olöst, och den finns med i det sittande ordförandeskapets arbetsprogram. Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

Riksdagens inflytande m.m.

Motioner

I motion 1999/2000:U512 av Marianne Andersson m.fl. (c) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att de nationella parlamentens inflytande och den folkliga förankringen bör stärkas. Motionärerna anser att Sveriges agerande i ministerrådet efter debatt och diskussion – remissbehandling av svenska folkrörelser och institutioner – måste baseras på ett tydligt mandat från riksdagen och att medborgarnas påverkansmöjligheter i beslutsprocessen stärks, om de nationella parlamentens inflytande stärks. Vidare framhåller de att ett utbyte av kunskaper, erfarenheter och debatt krävs för att stärka EU:s folkliga förankring utifrån gemensamma europeiska värderingar, att det behövs ett europeiskt offentligt rum för folkrörelser, intresseorganisationer och andra aktörer samt att det är viktigt att utveckla även andra formella kanaler än de politiska partierna för europaparlamentarikernas deltagande i den svenska Europadebatten.

I motion 1999/2000:K341 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) finns flera yrkanden som rör bl.a. riksdagens inflytande över Sveriges agerande i EU. Motionärerna begär att riksdagen skall besluta att EU-nämnden blir beslutande för Sveriges hållning i EU:s ministerråd (yrkande 1) och att regeringen skall dels redovisa hur Sverige har röstat i ministerrådet, dels bli bättre på att fullgöra sin informations- och samrådsskyldighet (yrkande 2). Vidare begär de tillkännagivanden om att den parlamentariska insynen inför ministerrådsmötena skall inträda samtidigt som ärendena börjar handläggas i Coreper med möjlighet att följa ärendegången i Coreper (yrkande 3), att en remiss till berörda organisationer skall genomföras inför varje beslut av betydelse i EU:s ministerråd (yrkande 4) samt att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras (yrkande 5).

I motion 1999/2000:K324 av Margit Gennser (m) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om en effektivare granskning i riksdagen av nya eller ändrade EU-direktiv. Riksdagen bör enligt motionären ha möjlighet att fördröja och i vissa fall blockera ny EU-lagstiftning.

Bakgrund

Protokoll om de nationella parlamentens roll

Till Amsterdamfördraget fogades ett protokoll om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen (D 13).

I protokollet uttrycks en önskan att uppmuntra till en större delaktighet från de nationella parlamentens sida i unionens verksamhet och öka deras möjligheter att uttrycka sin uppfattning i frågor som kan vara av särskilt intresse för dem. Enligt protokollet skall samtliga kommissionens samrådsdokument (grön- och vitböcker och meddelanden) skyndsamt tillställas medlemsstaternas nationella parlament. Vidare skall kommissionens förslag till lagstiftning göras tillgängliga i så god tid att varje medlemsstats regering kan säkerställa att dess eget nationella parlament erhåller dem på lämpligt sätt.

En sexveckorsperiod skall förflyta från den dag då ett lagstiftningsförslag eller ett förslag till åtgärd inom ramen för den tredje pelaren av kommissionen görs tillgängligt för Europaparlamentet och rådet på alla de officiella språken till den dag då förslaget sätts upp på rådets dagordning för beslut. Undantag kan göras i brådskande fall, varvid skälen skall anges.

Protokollet ger också en roll för COSAC, den s.k. konferensen mellan organ för EG-frågor, som är ett samarbetsorgan för de nationella parlamentens EU-nämnder och motsvarande. Protokollet innebär bl.a. att COSAC allmänt ges rätt att bidra med allt som unionens institutioner bör uppmärksamma, särskilt när det gäller utkast till lagstiftning som medlemsstaternas regeringar i samförstånd beslutat att tillställa COSAC.

Tidigare utskottsbedömning

I betänkande 1994/95:KU22 om samverkan mellan riksdag och regering med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen avstyrkte konstitutionsutskottet motioner, i vilka föreslogs att riksdagen skulle kunna binda regeringen med fastställda förhandlingsdirektiv i EU-förhandlingarna. Om riksdagen redan från början skulle binda regeringen med fastställda direktiv skulle, enligt utskottet, regeringens ansvar för agerandet i EU-förhandlingarna uttunnas avsevärt. Utskottet påpekade också att ett riksdagsorgans uttalanden inte kan bli bindande för hela riksdagen och att sådana uttalanden saknar formell konstitutionell betydelse. Det är regeringen som företräder Sverige vid ministerrådets möten, och det är därigenom regeringen som har det politiska ansvaret för förhandlingarna. Riksdagen fick genom EU-nämnden enligt utskottets bedömning ett reellt inflytande när det gäller Sveriges ståndpunkter vid rådsmötena. Man borde nämligen kunna utgå från att regeringen inte skulle komma att företräda en ståndpunkt som stod i strid med vad nämnden hade gett uttryck för i samrådet. Det utskottet anförde om innebörden av samverkan hade enligt utskottet betydelse för det politiska ansvarstagandet. EU-nämndens medverkan vid uppläggningsen av förhandlingarna påverkade således inte riksdagens möjligheter att använda de kontrollinstrument som anges i 12 kap. regeringsformen (bl.a. kritik mot statsråd med anledning av konstitutionsutskottets granskning eller avgivande av misstroendeförklaring).

Konstitutionsutskottet vidhöll i sitt yttrande till utrikesutskottet över Amssterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y), när det gällde frågan om riksdagen skall kunna binda regeringen vid en viss handlingslinje i EU-arbetet, den uppfattning som utskottet gett uttryck för i det nämnda betänkandet och som riksdagen ställt sig bakom.

Regeringen beslöt den 2 september 1999 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utreda vissa frågor som rör regeringsformen (Ju 1999:13, dir. 1999:71). Kommittén skall bl.a. närmare analysera om utvecklingen av samarbetet inom Europeiska unionen går mot en minskad uppdelning mellan en gemenskapsdel och övriga delar av unionssamarbetet och i samband därmed också överväga om det kan finnas anledning att ändra ordalydelsen av 10 kap. 5 § första stycket regeringsformen.

Regeringen framhöll i fråga om behovet av en översyn följande.

Samarbetet inom den andra och tredje pelaren är mellanstatligt. De gemensamma besluten, som i andra pelaren kan vara t.ex. s.k. gemensamma åtgärder och i tredje pelaren t.ex. konventioner, fattas normalt med enhällighet. Medlemsstaterna är bundna av besluten på samma sätt som följer av annat internationellt samarbete. Regeringens befogenhet att ingå en överenskommelse begränsas därmed av bestämmelserna i 10 kap. 2 § regeringsformen. Regeringen kan således inte ingå en överenskommelse som medför en skyldighet att införa ny lagstiftning eller att ändra en befintlig lag utan att först inhämta riksdagens godkännande. Regeringen har naturligtvis möjlighet att under förhandlingarna i rådet förbehålla sig rätten att inhämta riksdagens godkännande. Så länge någon överenskommelse inte är träffad finns det emellertid inget för riksdagen att godkänna. Alternativet är att regeringen i en proposition föreslår riksdagen att den svenska lagen på förhand skall anpassas till den överenskommelse som regeringen vill kunna ingå. Innebörden av en s.k. parlamentsreservation under förhandlingarna i rådet är alltså att en överenskommelse inte kommer att kunna träffas förrän den svenska lagstiftningsprocessen är avslutad. Ett sådant förfarande tar emellertid så pass lång tid att detta alternativ oftast inte lär vara praktiskt möjligt.

Detta innebär att Sveriges möjlighet att i rådet anta en överenskommelse inom t.ex. tredje pelaren beror på hur överenskommelsen har utformats. Det är möjligt för regeringen att ingå överenskommelsen bara om den ligger utanför det riksdagsbundna området eller om det redan finns en svensk lag eller ett anslagsbeslut som täcker åtagandet enligt överenskommelsen.

Inom ramen för samarbetet i andra pelaren är det vanligt att s.k. gemensamma åtgärder och s.k. gemensamma ståndpunkter (artiklarna 14 och 15 i Unionsfördraget, f.d. artiklarna J 4 och J 5) beslutas. Syftet med dessa beslut är att genomföra den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken så effektivt som möjligt genom ett samfällt agerande. Som exempel kan nämnas den gemensamma ståndpunkten den 29 juni 1998, fastställd av rådet på grundval av artikel J 2 i Fördraget om Europeiska unionen om förbud för jugoslaviska fraktplan att flyga mellan Förbundsrepubliken Jugoslavien och Europeiska gemenskapen (98/426/GUSP). Det kan inte uteslutas att det i framtiden kan bli aktuellt att fatta beslut inom andra pelaren som bedöms ligga inom det riksdagsbundna området.

Inom ramen för samarbetet i tredje pelaren har det i flera fall antagits s.k. gemensamma åtgärder (f.d. artikel K 3.2 b i Unionsfördraget) som syftar till lagharmonisering. Som exempel kan nämnas den gemensamma åtgärden den 15 juli 1996 om åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet (96/443/RIF) och den gemensamma åtgärden den 24 februari 1997 om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn (97/154/RIF). Dessa gemensamma åtgärder har emellertid varit så utformade att de inte inneburit att regeringen bundit Sverige att införa viss lagstiftning. Sveriges åtagande i

dessa fall kan snarare beskrivas på det sättet att regeringen åtagit sig att föreslå riksdagen att besluta om viss lagstiftning.

Genom den senaste revisionen av fördragen, Amsterdamfördraget (prop. 1997/98:58, bet. 1997/98:UU13, rskr. 1997/98:197), som riksdagen med stor majoritet godkände våren 1998, har samarbetet inom EU utvecklats. Som ett medel för att uppnå målet, ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, har nya beslutsformer införts, varvid framför allt märks de s.k. rambesluten (artikel 34.2 b i Unionsfördraget) på tredje pelarens område.

Det uttalade syftet med rambesluten är att närma medlemsstaternas lagar och andra författningar till varandra. Rambesluten skall vara bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som skall uppnås men överlämnar åt de nationella myndigheterna att besluta om form och tillvägagångssätt. De skall inte ha direkt effekt. Rambesluten medför alltså en folkrättslig förpliktelse för Sverige att vid behov genomföra de åtgärder som krävs för att införliva beslutens innehåll med svensk rätt. De påverkar dock inte den grundläggande mellanstatliga karaktären av samarbetet. För Sveriges del kan emellertid svårigheter uppstå om regeringen i rådet bara kan gå med på åtaganden som ligger utanför det riksdagsbundna området eller som redan täcks av svensk lag. Sverige kan visserligen genom utnyttjande av sin vetorätt förhindra antagandet av varje förslag till rambeslut som innehåller sådana åtaganden. Situationen är dock ofta sådan att Sverige sakligt sett inte önskar förhindra att medlemsstaterna i unionen träffar en överenskommelse.

Europeiska unionen är alltså en organisation som fortlöpande förändras. Samspelet mellan riksdagen och regeringen måste anpassas till dessa förändringar så att riksdagen som folkets främsta företrädare alltjämt ges inflytande över och får en god insyn i den process i EU som leder fram till för vårt land viktiga och bindande beslut. EU-arbetet i dess helhet bör i så stor utsträckning som möjligt vara en integrerad del av riksdagens arbete. Det är framför allt när det gäller det mellanstatliga arbetet i den andra och tredje pelaren som det kan finnas skäl att se över gällande ordning.

Ett sätt att stärka riksdagens roll inom det mellanstatliga arbetet i den andra och tredje pelaren är att det införs en möjlighet för regeringen att på förhand, dvs. innan förhandlingarna i rådet har avslutats, inhämta riksdagens godkännande till att regeringen ingår en viss bindande internationell överenskommelse. Ett förhandsbesked skulle alltså kunna ersätta det godkännande som i dag bara kan lämnas till en redan färdigförhandlad överenskommelse. En möjlighet för de nationella parlamenten att i förväg lämna sitt godkännande till en internationell överenskommelse finns i många andra medlemsländer i EU.

För att ett på förhand lämnat besked skall kunna användas i förhandlingsarbetet i EU är det en förutsättning att det kan lämnas relativt snabbt. En lösning som gör det möjligt för regeringen att på förhand och utan att alltför lång tid tas i anspråk få riksdagens godkännande skulle – förutom att stärka riksdagens roll – också stärka Sveriges roll i unionsarbetet.

Behovet av att stärka riksdagens roll genom en möjlighet för regeringen att på förhand inhämta riksdagens godkännande till en internationell överenskommelse kan tänkas uppstå också i annat internationellt samarbete. Även detta talar för att det nu finns skäl att undersöka om ett system med förhandsgodkännande går att förena med regeringsformens övriga bestämmelser om förhållandet till andra stater och, om så skulle visa sig vara fallet, lämna förslag till hur en sådan regel bör utformas.

Vidare har det, som ovan nämnts, under remissbehandlingen av regeringens proposition med anledning av Amsterdamfördraget påpekats att gränsen mellan EG och EU som helhet med tiden suddas ut och att det därför finns

skäl att förbereda en ändring av 10 kap. 5 § regeringsformen som innebär att hänvisningen till Europeiska gemenskaperna byts ut. Även Lagrådet har uttalat att utvecklingen går mot en minskad uppdelning mellan en gemenskapsdel och övriga delar av unionssamarbetet. Mot denna bakgrund kan det finnas anledning att närmare analysera utvecklingen av pelarstrukturen inom EU och institutionernas roller i de olika pelarna. Beroende på resultatet av analysen kan det också finnas skäl att överväga om det kan finnas anledning att ändra ordalydelsen av 10 kap. 5 § första stycket regeringsformen.

Riksdagskommittén

Talmanskonferensen beslutade i december 1998 att tillsätta en kommitté för att se över och utvärdera vissa frågor som rör riksdagens arbetsformer, bl.a. riksdagens hantering av EU-frågor.

Riksdagskommittén skall i denna del ha som en utgångspunkt att EU-arbetet så långt möjligt skall vara en integrerad del i riksdagens sedvanliga arbete och som en målsättning att öka möjligheterna för riksdagen och utskotten att följa, ta initiativ och utöva inflytande i utrednings- och lagstiftningsarbetet inom EU från ett tidigt skede till dess att formella beslut fattas.

Kommittén bör inrikta sitt utredningsarbete på att följa upp utskottens hantering av EU-frågorna och att utveckla och förbättra stödet till utskotten. Kommittén skall också belysa konsekvenserna för riksdagen av att EU-samarbetet sker i olika former och att beslutsprocessen ändrats genom Amsterdamfördraget. Två frågor som särskilt bör belysas är formerna för riksdagens uppföljning och kontroll dels av regeringens agerande i Europeiska unionens råd, dels av implementeringen av EU-direktiv.

Kommittén skall vidare utreda behovet av och kostnaderna för en ökad närvaro och en mer kontinuerlig bevakning på plats från riksdagens sida av verksamheten i EU:s institutioner. Kommittén skall även bedöma behovet av och kostnaderna för en ökad kontakt med andra nationella parlament och Europaparlamentet.

Kommittén skall också uppmärksamma de frågor som konstitutionsutskottet särskilt tagit upp i ett betänkande och frågor som aktualiseras av utskottet och i riksdagen under utredningsarbetets gång.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser att resultatet av i första hand Riksdagskommitténs arbete i denna del bör avvaktas. Vissa av de frågor som tas upp i motionerna berörs också av den pågående författningsutredningens arbete. Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionerna 1999/2000:K324 (m) yrkande 3 och 1999/2000:U512 (c) yrkande 6.

Också motion 1999/2000:K341 (mp) yrkandena 1–5 bör avstyrkas.

Motion

I motion 1999/2000:U508 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) begärs att riksdagen skall besluta att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna (yrkande 2).

Tidigare utskottsbedömning

Konstitutionsutskottet behandlade motsvarande motionsyrkande senast i sitt yttrande till utrikesutskottet förra våren. Utskottet var inte då berett att ta ställning till frågan om folkomröstningar inför framtida förändringar av fördragen. Enligt utskottets mening skulle det vara svårt att tillämpa den föreslagna ordningen mot bakgrund av att det kan förutsättas råda delade meningar om vad som skall anses vara genomgripande förändringar. En lämpligare ordning syntes det utskottet vara att från fall till fall ta ställning till behovet av folkomröstning.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet vidhåller sin tidigare bedömning och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 1999/2000:U508 (mp) yrkande 2.

Förberedelser för det svenska ordförandeskapet**Motion**

I motion 1999/2000:U515 av Birger Schlaug m.fl. (mp) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att en arbetsgrupp bestående av samtliga riksdagspartier bör tillsättas för att förbereda det ramprogram som Sverige kommer att presentera för sitt ordförandeskap i EU första halvåret år 2001.

Bakgrund

Statsminister Göran Persson informerade den 11 februari 2000 bl.a. i EU-nämnden om förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet och presenterade ett utkast till program. Programutkastet hade varit föremål för överläggning med de övriga partiledarna. Statsministern förklarade att han eftersträvade så stor samsyn som möjligt och att han skulle fortsätta dialogen med nämnden inför ordförandeskapet och också informera i kammaren.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet noterar att regeringen hållit överläggningar med övriga riksdagspartier om förberedelserna inför ordförandeskapet samt att statsministern uttalat sin strävan till så stor samsyn som möjligt och sin avsikt att fortsätta dialogen med EU-nämnden och informera i kammaren.

Införlivande av Europakonventionen

Motion

I motion 1999/2000:U514 av *Holger Gustafsson m.fl. (kd)* yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna bör införlivas i EU-fördragen. Motionärerna framhåller att bl.a. Amnesty International pekat på att det behövs en utomstående och från EU oberoende rättslig kontroll.

Bakgrund

Tidigare utskottsuttalanden

Frågan om EU:s anslutning till Europakonventionen behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). I yttrandet gavs en redovisning av EU:s förhållande till Europakonventionen och det skydd för de mänskliga rättigheterna som ges genom EG-fördragen. Det påpekades att samtliga medlemsstater är anslutna till Europakonventionen och att frågan om EG:s anslutning till konventionen länge diskuterats inom gemenskapen. Frågan huruvida en sådan anslutning är förenlig med EG-fördraget hade också underställts EG-domstolen enligt artikel 228.6 i EG-fördraget. EG-domstolen fann emellertid i sitt yttrande den 28 mars 1996 i mål O-2/94 att en sådan anslutning av EG som organisation inte var möjlig enligt fördraget i dess dåvarande lydelse.

Under 1996 års regeringskonferens diskuterades frågan om fördragsändringar som skulle göra det möjligt för gemenskapen att ansluta sig till Europakonventionen. Sverige stödde för sin del en sådan ordning. Medlemsstaterna kunde emellertid inte enas på denna punkt.

Konstitutionsutskottet beklagade att medlemsstaterna inte kunnat enas om sådana fördragsändringar att gemenskapen kunde ansluta sig till Europakonventionen. Utskottet såg dock positivt på att de grundläggande fri- och rättigheterna förstärkts i Amsterdamfördraget genom att fördragsfästas i artikel F (numera artikel 6 i unionsfördraget). Unionens engagemang i fråga om icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män förstärks också. Konstitutionsutskottet ansåg att det var för tidigt att ta ställning till i vilken utsträckning regeringen skulle fortsätta att driva frågan om en anslutning till Europakonventionen vid kommande regeringskonferenser och avstyrkte en motion liknande den nu aktuella.

I sitt yttrande våren 1999 till utrikesutskottet över regeringens EU-skrivelse (yttr. 1998/99:KU3y) ansåg konstitutionsutskottet att frågan om tillämpningen inom EU av Europakonventionen är central. Utskottet ville därvid peka på att två skilda system för tolkningen av konventionen i längden inte är en acceptabel ordning. 40 stater hade anslutit sig till Europakonventionen medan Europeiska unionen omfattade 15 medlemsländer. Självfallet var det enligt utskottet nödvändigt att praxis i så centrala frågor som

mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skapas otvetydigt av en enda domstol. Utskottet förutsatte att regeringen skulle ta till vara möjligheterna att verka för en utveckling i denna riktning. Enligt utskottets mening var ett tillkännagivande till regeringen inte då nödvändigt, och utskottet avstyrkte den föreliggande motionen.

Pågående arbete med en rättighetsstadga inom EU

I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Köln i juni 1999 uttalades att rådet ansåg att de på unionsnivå gällande grundläggande rättigheterna med hänsyn till det utvecklingsstadium som unionen befann sig på borde sammanfattas i en stadga och därigenom göras synligare. Europeiska rådet fattade därför följande beslut.

Respekten för de grundläggande rättigheterna är en fundamental princip för Europeiska unionen och en avgörande förutsättning för dess legitimitet. Unionens skyldighet att respektera de grundläggande rättigheterna har genom EG-domstolens rättspraxis fått sin bekräftelse och utformning. I unionens nuvarande utvecklingsstadium är det nödvändigt att utarbeta en stadga med dessa rättigheter för att deras utomordentliga betydelse och räckvidd skall förankras på ett för medborgarna synligt sätt.

Enligt Europeiska rådets uppfattning skall denna stadga omfatta rätten till frihet och jämlikhet samt de grundläggande procedurrättigheter som garanteras i den europeiska konventionen om skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och som framkommer genom medlemsstaternas gemensamma författningstraditioner som allmänna principer i gemenskapsrätten. Stadgan skall dessutom innehålla de grundläggande rättigheter som endast tillkommer unionens medborgare. Vid utarbetandet av stadgan skall vidare ekonomiska och sociala rättigheter beaktas, sådana de ingår i Europeiska sociala stadgan och i gemenskapens stadga om arbetstagares grundläggande sociala rättigheter (artikel 136 i EG-fördraget), såvida de inte endast motiverar mål för unionens handlande.

Europeiska rådet anser att ett utkast till en sådan stadga om grundläggande rättigheter i Europeiska unionen bör utarbetas av ett organ bestående av företrädare för stats- och regeringscheferna och för ordföranden i Europeiska kommissionen samt av ledamöter av Europaparlamentet och de nationella parlamenten. Företrädare för EG-domstolen bör delta som observatörer. Företrädare för Ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och olika samhällsgrupper samt sakkunniga bör rådfrågas. Sekretariatsuppgifterna skall ombesörjas av rådets generalsekretariat.

Detta organ skall i tid före Europeiska rådet i december 2000 lägga fram ett utkast. Europeiska rådet tänker föreslå Europaparlamentet och kommissionen att gemensamt med rådet högtidligt utropa en stadga om grundläggande rättigheter i Europeiska unionen som bygger på detta utkast. Därefter skall det undersökas om och eventuellt på vilket sätt stadgan skulle kunna tas in i fördragen. Europeiska rådet ger rådet (allmänna frågor) i uppdrag att börja vidta erforderliga åtgärder före Europeiska rådet i Tammerfors.

Vid Tammerforsmötet i oktober 1999 fattades beslut om sammansättning, arbetssätt och praktiska arrangemang för ett organ för utarbetande av ett utkast till Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna enligt slutsatserna från Köln.

Organet – numera konventet – höll sitt konstituerande möte i december 1999. Ett intensivt arbete pågår inom konventet.

1999/2000:UU10

Europaparlamentet har i en resolution den 16 mars 2000 (A5-0064-00) välkomnat utarbetandet av en stadga om grundläggande rättigheter i Europeiska unionen. Parlamentet klargör att det gör sitt slutgiltiga godkännande av stadgan i hög grad avhängigt bl.a. av att stadgan fullt ut görs rättsligt bindande genom att den införlivas i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar regeringskonferensen att ta upp införandet av stadgan i fördraget på sin dagordning och att ansluta sig till Europarådets konvention och att på ett lämpligt sätt undvika eventuella konflikter och överlappningar med EG-domstolen och Europadomstolen. – Resolutionen antogs efter omröstning med namnupprop.

Konstitutionsutskottets bedömning

Enligt konstitutionsutskottets uppfattning bör arbetet inom det s.k. konventet avvaktas. Utskottet vill dock erinra om att Sverige, som redovisats ovan, under 1996 års regeringskonferens stödde en ordning som skulle göra det möjligt för gemenskapen att ansluta sig till Europarådets konvention om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 1999/2000:U514 (kd) yrkande 1.

Utträdesparagraf

Motion

I motion 1999/2000:U508 av *Yvonne Ruwaida m.fl. (mp)* yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen inom EU skall verka för att få till stånd en utträdesparagraf som reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna EU.

Tidigare utskottsbedömning

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om EU:s regeringskonferens 1996 (yttr. 1995/96:KU5y) lämnades en utförlig bakgrund till frågan om suspension och utträde ur unionen. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om införande av en utträdesparagraf av flera skäl. För det första skulle en sådan bestämmelse inte ligga i linje med målsättningen i fördraget att skapa en allt fastare förening mellan medlemsstaterna. För det andra ansåg utskottet det inte heller ligga i linje med Sveriges intressen att, drygt ett år efter inträdet i unionen, driva en fråga som måste uppfattas som att Sverige avsåg att lämna unionen. För det tredje ansåg utskottet visserligen att det måste anses föreligga en möjlighet för en stat att utträda ur unionen men fann inte anledning att i förtid tynga den då förestående regeringskonferensen med problem som antingen inte skulle komma att aktualiseras eller, om de aktualiserades, ändå skulle komma att kräva omfattande förhandlingar mellan staterna. Enligt utskottets mening skulle dessutom en fastställd utträdesform kunna i onödan låsa medlemsstaternas handlingsutrymme.

Utrikesutskottet såg, i likhet med konstitutionsutskottet, inget behov av en reglering av utträdesfrågan.

I konstitutionsutskottets yttranden till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i EU 1996 (yttr. 1996/97:KU8y) och över Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU8y) vidhöll konstitutionsutskottet sin tidigare bedömning. I sitt senaste yttrande till utrikesutskottet i frågan (yttr. 1998/99:KU3y) ansåg utskottet fortfarande inte att det fanns ett behov av att reglera frågan om utträde ur Europeiska unionen.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet vidhåller sin tidigare bedömning och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 1999/2000:U508 (mp) yrkande 1.

Stockholm den 27 april 2000

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Barbro Hietala Nordlund (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s), Per-Samuel Nisser (m) och Britt-Marie Lindkvist (s).

Avvikande meningar

1. EU:s institutionella struktur

Helena Bargholtz (fp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet EU:s institutionella struktur som börjar med "Konstitutionsutskottet vill" och slutar med "medlemsstaternas suveränitet." bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet delar uppfattningen i motion 1999/2000:U505 att Europaparlamentets befogenheter bör stärkas på ministerrådets bekostnad. De båda institutionerna bör på sikt likställas i lagstiftningsfrågor och betraktas som delarna i ett tvåkammarsparlament.

Vidare anser konstitutionsutskottet att samarbetet inom det utrikes- och säkerhetspolitiska området bör fördjupas. Sverige bör verka för att beslut i frågor på detta område skall kunna fattas med kvalificerad majoritet, kompletterat med en möjlighet för ett enskilt land att reservera sig och därmed ställa sig utanför aktioner som landet inte anser sig kunna delta i. Konstitut-

2. EU:s institutionella struktur

Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet EU:s institutionella struktur som börjar med "Beträffande yrkandena" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet anser att det bör vara en prioriterad fråga för Sverige att EU:s politiska organisation förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att kräva ut politiskt ansvar. Sverige bör också prioritera frågan om att avskaffa kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag och i stället ge förslagsrätt åt de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Kommissionen bör enligt konstitutionsutskottets uppfattning avskaffas och ersättas med ett rent administrativt organ. Sverige bör prioritera frågan hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete. Konstitutionsutskottet föreslår således att utrikesutskottet tillstyrker motion 1999/2000:U513 yrkandena 3–5 och 29.

3. Subsidiaritetsprincipen

Per Unckel, Inger René, Nils Fredrik Aurelius och Per-Samuel Nisser (alla m) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse:

Som förespråkas i motion 1999/2000:U503 (m) yrkande 9 bör EU utgöra en union med lagfäst gemenskap och starka institutioner, en union som koncentrerar sig på de offentliga uppgifter som bäst utförs på europeisk nivå. Enligt konstitutionsutskottets uppfattning bör samarbetet och den gemensamma lagstiftningen begränsas till genuint gemensamma angelägenheter. Utskottet anser att subsidiariteten är en av de absolut viktigaste principerna för att uppnå ett fungerande samarbete, och att samarbetet inte får förlamas av nationella särintressen på områden som är genuint gemensamma.

Konstitutionsutskottet föreslår således att utrikesutskottet tillstyrker motionen i denna del. Härigenom tillgodoses också syftet med motionerna 1999/2000:U505 (fp) yrkande 6, 1999/2000:U512 (c) yrkandena 1, 2 delvis, 4 och 5 och i viss mån 1999/2000:U513 (mp) yrkande 2. Också syftet med motion 1999/2000:K324 (m) yrkandena 1, 2, 4 och 5 tillgodoses i viss mån. Konstitutionsutskottet är dock inte berett att ställa sig bakom den motionen.

Konstitutionsutskottet anser att en sådan redogörelse som begärs i motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 1 för hur regeringen under året arbetat för subsidiaritetsprincipen skulle vara av intresse men har svårt att se hur en sådan skulle kunna åstadkommas.

Åsa Torstensson (c) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1999/2000:U512 (c) är EU-frågorna numera en del av inrikespolitiken. Den situationen måste undvikas att integrationen leder till att alltför befogenheter flyttas upp till en gemensam nivå utan demokratisk legitimitet, där den nationella politiska beslutsprocessen ifrågasätts. Enligt konstitutionsutskottets uppfattning bör en kompetenskatalog upprättas som bygger på subsidiaritetsprincipen och tydliggör lämpliga kompetensområden för unionen, för medlemsstaterna och för regionala och lokala organ. I den nationella strategin för Sveriges ordförandeskap i EU bör enligt konstitutionsutskottets uppfattning ingå att Sverige skall arbeta för att få bort onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete.

Konstitutionsutskottet anser vidare att regler bör vara enkla, konsekventa och förutsägbara samt att EU i högre grad bör ägna sig åt ramlagstiftning, medan detaljerade regler och föreskrifter meddelas av respektive medlemsland.

Konstitutionsutskottet föreslår således att utrikesutskottet tillstyrker motion 1999/2000:U512 (c) yrkandena 1, 2 delvis, 4 och 5. Härigenom tillgodoses också syftet med motionerna 1999/2000:U503 (m) yrkande 9, 1999/2000:U505 (fp) yrkande 6, och i viss mån 1999/2000:U513 (mp) yrkande 2. Också syftet med motion 1999/2000:K324 (m) yrkandena 1, 2, 4 och 5 tillgodoses i viss mån. Konstitutionsutskottet är dock inte berett att ställa sig bakom den motionen.

Konstitutionsutskottet anser att en sådan redogörelse som begärs i motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 1 för hur regeringen under året arbetat för subsidiaritetsprincipen skulle vara av intresse men har svårt att se hur en sådan skulle kunna åstadkommas. Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

5. Subsidiaritetsprincipen

Helena Bargholtz (fp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse:

I motion 1999/2000:U505 (fp) yrkande 6 efterlyses mer samarbete på unionsnivå om gränsöverskridande miljöförstöring, internationell brottslighet och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, mindre på andra områden som t.ex. kultur, turism och social- och arbetsmarknadspolitik. Konstitutionsutskottet delar motionärernas uppfattning och anser också att en kompetenskatalog bör reglera ansvarsförhållandet mellan unionen och de enskilda medlemsländerna. Enligt konstitutionsutskottets mening bör utrikesutskottet föreslå riksdagen att med bifall till motionen i denna del som sin mening ge regeringen detta till känna. Härigenom tillgodoses också i huvudsak syftet bakom motionerna 1999/2000:U503 (m) yrkande 9,

1999/2000:U512 (c) yrkandena 1, 2 delvis, 4 och 5 och i viss mån 1999/2000:U513 (mp) yrkande 2. Också syftet med motion 1999/2000:K324 (m) yrkandena 1, 2, 4 och 5 tillgodoses i viss mån. Konstitutionsutskottet är dock inte berett att ställa sig bakom den motionen.

Konstitutionsutskottet anser att en sådan redogörelse som begärs i motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 1 för hur regeringen under året arbetat för subsidiaritetsprincipen skulle vara av intresse men har svårt att se hur en sådan skulle kunna åstadkommas. Konstitutionsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionen i denna del.

6. Subsidiaritetsprincipen

Per Lager (mp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse:

Enligt konstitutionsutskottets uppfattning bör Sverige, som begärs i motion 1999/2000:U513 (mp) yrkande 2, inom EU prioritera frågan om att EU bör överföra kompetens till medlemsländerna och i samarbetet utesluta sådana politiska områden där frågor löses bäst på nationell nivå.

Härigenom tillgodoses vissa av önskemålen i motionerna 1999/2000:U503 (m) yrkande 9, 1999/2000:U505 (fp) yrkande 6, 1999/2000:U512 (c) yrkandena 1, 2 delvis, 4 och 5 och 1999/2000:K324 (m) yrkandena 1, 2, 4 och 5. Konstitutionsutskottet anser dock inte att dessa bör tillstyrkas av utrikesutskottet.

Konstitutionsutskottet anser vidare att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om att i årsboken om verksamheten i EU bör redovisas hur regeringen under verksamhetsåret har arbetat för att förverkliga subsidiaritetsprincipen. Utrikesutskottet bör således tillstyrka motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 1.

7. Riksdagens inflytande m.m.

Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Riksdagens inflytande m.m. som börjar med "Också motion" och slutar med "bör avstyrkas." bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1999/2000:K341 (mp) bör riksdagens inflytande över Sveriges agerande i EU stärkas. Konstitutionsutskottet anser att riksdagen bör besluta *att* EU-nämnden blir beslutande för Sveriges hållning i EU:s ministerråd *samt att* regeringen skall dels redovisa hur Sverige har röstat i ministerrådet, dels bli bättre på att fullgöra sin informations- och samråds-skyldighet. Konstitutionsutskottet anser vidare att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna *att* den parlamentariska insynen inför ministerrådsmötena skall inträda samtidigt som ärendena börjar handläggas i Coreper, *att* en remiss till berörda organisationer skall genomföras inför varje beslut av betydelse i EU:s ministerråd *samt att* regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och

8. Folkomröstning om fördragsändringar

Per Lager (mp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Folkomröstning om fördragsändringar bort ha följande lydelse:

Enligt konstitutionsutskottets mening bör utrikesutskottet tillstyrka förslaget i motion 1999/2000:U508 (mp) yrkande 2 att riksdagen skall besluta att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna.

9. Utträdesparagraf

Per Lager (mp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Utträdesparagraf bort ha följande lydelse:

Enligt konstitutionsutskottets mening är det av avgörande betydelse att formerna för utträde regleras i fördragen. Därigenom betonas att unionen är en sammanslutning av självständiga stater. Regeringen bör således verka för en utträdesparagraf, och konstitutionsutskottet anser att utrikesutskottet bör föreslå riksdagen att med bifall till motion 1999/2000:U508 yrkande 1 som sin mening ge regeringen detta till känna.

Särskilt yttrande

Kenneth Kvist och Mats Einarsson (båda v) anför:

Vi står bakom föreliggande yttrande från konstitutionsutskottet men vill för tydlighetens skull understryka att vi därmed på intet sätt frånträtt Vänsterpartiets ståndpunkter i de frågor som här behandlas. Vänsterpartiet motsätter sig en fortsatt utveckling av EU i överstatlig och federativ riktning. Genomförandet av s.k. kompetensuppdelning och införandet av parlamentariska principer på unionsnivå kan förefalla sympatiskt men innebär enligt vår uppfattning ingen reell demokratisering. I stället drivs utvecklingen på i riktning mot en statsbildning som i viktiga avseenden kommer att ligga bortom effektiv folklig kontroll.

Mot denna bakgrund vill Vänsterpartiet i stället stärka den svenska riksdagens beslutsmakt och verka för fördjupat internationellt, mellanstatligt samarbete. En utträdesparagraf bör införas i unionsfördraget. Svenska EU-parlamentarikers ersättningar skall bestämmas och beskattas i Sverige. Vi motsätter oss att en konvention om grundläggande rättigheter införlivas i unionsfördraget och vill stärka den roll som Europarådet och den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna spelar i hela Europa, inklusive EU-staterna.

Genomgripande förändringar av unionsfördraget skall underställas en folkomröstning innan de ratificeras.

Av formella skäl och med hänvisning till pågående utredningsarbete har vi dock i detta sammanhang avstått från yrkande om materiellt ställningstagande från utskottets sida i dessa och liknande frågor. 1999/2000:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 1999
(skr. 1999/2000:60)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat att bereda bl.a. finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999 jämte motioner. Finansutskottet yttrar sig över skrivelsen, ett yrkande om revisionsrättens slutsatser i en motion (mp) som har väckts med anledning av skrivelsen samt tre yrkanden från allmänna motionstiden 1999. Dessa yrkanden rör finansieringen av EU (m), alternativ till EMU (v) samt offentlig upphandling (mp).

Finansutskottet föreslår att de i yttrandet behandlade motionsyrkandena avstyrks. Till yttrandet har fogats fyra avvikande meningar (m, v, kd, fp, mp).

Regeringens skrivelse

Enligt riksdagsordningen 10 kap. 1 § skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Årets skrivelse (skr. 1999/2000:60) avser 1999 och behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Vidare redovisas förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd första halvåret 2001.

Följande avsnitt i skrivelsen berör finansutskottets beredningsområde:

3.2 EU:s reformering – Agenda 2000, i vad avser

3.2.1 EU:s budget för perioden år 2000–2006 (s. 40)

3.2.2 Nytt beslut om egna medel (s. 40 f.)

4 Den ekonomiska och monetära unionen – EMU (s. 45 f.)

6 Tillväxt och sysselsättning (s. 57 f.)

7 Inre marknadens utveckling, i vad avser

7.7 Offentlig upphandling (s. 69)

10 Fri rörlighet för tjänster och kapital, i vad avser

10.1 Finansiella tjänster (s. 86 f.)

21 Konsumentpolitik, i vad avser

21.4 Direktivförslag om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (s. 181)

27 EG:s statistikarbete (s. 202 f.)

28 EU:s budget (s. 204 f.)

29 Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter, i vad avser

29.2 Övriga åtgärder för att undvika fusk, fel och andra brister (s. 209 f.)

35.3 Materiell straffrätt, i vad avser

35.3.5 Offentlig upphandling (s. 285)

39 Institutionernas funktion och verksamhet, i vad avser

39.5 Europeiska revisionsrätten (s. 308 f.)

39.8 Europeiska centralbanken (s. 311)

39.9 Europeiska investeringsbanken (s. 311 f.)

39.10 Europeiska investeringsfonden (s. 312)

Bilaga 10 EU-budgeten 1999 (s. 399)

Motionsyrkandena

Motion med anledning av skrivelse 60

1999/2000:U14 av Marianne Samuelsson och Yvonne Ruwaida (mp) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i kommande årsberättelser mer utförligt redogöra för Revisionsrättens slutsatser.

Motioner från allmänna motionstiden

1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av Sveriges hållning inom EU-samarbetet i övrigt (delvis).

1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för att EU:s upphandlingsregler ändras så att lokal upphandling kan ske utan inskränkningar.

1999/2000:U903 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationellt samarbete som ett alternativ till medlemskap i EMU.

Finansutskottet konstaterade med tillfredsställelse i förra årets yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen att regeringen i än större utsträckning än tidigare redovisade sina ställningstaganden i olika frågor. Finansutskottet förutsatte att regeringen även i kommande skrivelser tydligt redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden i olika frågor (yttr. 1998/99:FiU3y). Utskottet kan konstatera att regeringen även i årets skrivelse redovisar sina ställningstaganden på huvuddelen av de områden som rör utskottet. Utskottet välkomnar detta. Redovisningen fyller både ett uppföljande syfte och ett framåtblickande syfte. Dels kan riksdagen följa upp regeringens agerande under det gångna året, dels kan riksdagen i sitt löpande arbete med EU-frågor utnyttja skrivelsen för de många frågor i skrivelsen som kommer att vara aktuella också under år 2000 och därefter.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som berör utskottets område.

Finansiering av EU

Motionen

I *motion U503* av Bo Lundgren m.fl. (m) erinras om att EU tar i anspråk 1,1 % av medlemsländernas samlade resurser. Av detta används hälften för jordbrukssubventioner och en tredjedel för regionalpolitik. Det är angeläget att EU inte utvecklas till en transfereringsunion utan strikt koncentrerar sig på de områden där EU verkligen behövs. Medlemsavgiften måste även fortsättningsvis beslutas enhälligt. Nettobidragsmottagande länder får inte ha möjlighet att rösta ned nettobidragsgivare i syfte att öka subsidier. Vidare anför i motionen att EU inte skall ges rätt att ta ut skatt. Finansieringen skall som hittills ske via avgifter från medlemsländerna. Motionärerna yrkar att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av Sveriges hållning inom EU-samarbetet.

Finansutskottets bedömning

I skrivelsen redovisas beslutet om ett nytt finansiellt perspektiv som fattades vid Europeiska rådets möte i Berlin i mars 1999 (skr. 1999/2000:60 s. 40 f.). Det finansiella perspektivet utgör EU-budgetens långsiktiga utgiftstak dels för den totala budgeten, dels för de olika utgiftskategorierna. Inom ramen för det s.k. Agenda 2000-arbetet beslutades också vid Europeiska rådet i Berlin om vissa förändringar av systemet för egna medel som regleras i rådsbeslut. Överenskommelsen vid Europeiska rådet i Berlin måste därför formaliseras i ett nytt rådsbeslut om egna medel.

Kommissionen lade under sommaren 1999 fram ett förslag till nytt beslut som innebär att förändringarna enligt Europeiska rådets beslut fullföljs. Rådsbehandlingen är ännu inte avslutad. När rådets beslut antagits vidtar en process för nationellt godkännande av beslutet. Detta innebär att regeringen så snart beslutet antagits kommer att återkomma till riksdagen med förslag

om att godkänna det nya beslutet om egna medel. I likhet med propositionen om godkännande av rådets beslut 1994 angående systemet för gemenskapens egna medel (prop. 1994/95:210, bet. 1994/95:FiU25) kan denna proposition förväntas bli remitterad till finansutskottet.

För närvarande krävs alltså enhällighet mellan medlemsstaterna för beslut om medlemsavgiften. Sverige har inte drivit någon annan linje. Frågan förväntas inte heller aktualiseras under den pågående regeringskonferensen där frågan om en eventuellt utökad tillämpning av majoritetsbeslut behandlas.

Beträffande beskattningsrätt har utskottet tidigare uttalat att EU inte skall erhålla beskattningsrätt. EU:s verksamhet bör även fortsättningsvis finansieras genom avgifter från medlemsstaterna (yttr. 1995/96:FiU3y, bet. 1996/97:FiU5). Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Med hänvisning till det anförda finner finansutskottet inte att något tillkännagivande är påkallat. Finansutskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U503 (m) yrkande 9 i denna del.

Internationellt samarbete som ett alternativ till deltagande i EMU

Motionen

Enligt *motion U903* av Gudrun Schyman m.fl. (v) framställs EMU ofta som ett medel för politiken att begränsa kapitalets makt och förhindra valutaspekulation – ett verktyg för folkvalda och regeringar att återta förlorad makt i en globaliserad värld. Men det är en uppfattning som det går att resa många invändningar emot. EMU är en garanti för globaliserade kapitalrörelser, inte ett hinder för dem.

Vidare konstateras att huvudmålet för ECB är att uppnå prisstabilitet. Andra viktiga mål som ökad sysselsättning, jämställdhet och tillväxt är helt underordnade detta mål.

Det finns starka finanspolitiska restriktioner via den så kallade stabilitetspakten, som kraftigt begränsar regeringarnas och ländernas handlingsutrymme och möjligheter att föra en mer expansiv och sysselsättningsinriktad politik.

Det är mot bakgrund av denna institutionella miljö som påståendet om EMU som en motvikt till kapitalet måste prövas. Enligt motionärernas uppfattning är det rimligare att se EMU mer som de privata kapitalägarnas redskap för att tygla demokratin än som demokratins redskap för att tygla kapitalägarna. Att valutafluktuationer uppfattas som något väldigt problematiskt är ofta utgångspunkten när man argumenterar för ett EMU-medlemskap och valutapolitisk stabilitet. Men även detta är en tveksam uppfattning, anser motionärerna. Vid en samlad bedömning hade den svenska EMU-utredningen svårt att finna belägg för att växelkursförändringar skulle ha några negativa effekter för utrikeshandel, räntor och investeringar. Däremot varnade utredningen för risken med ökad arbetslöshet om det inte går att anpassa valutan vid ekonomiska krislägen. Kan inte valutan vara flexibel måste arbetsmarknaden vara det. Därför är risken för ökad arbetslöshet betydande.

EMU är enligt motionärerna i grunden en konstruktion byggd på det monetaristiska högertänkandet som växte sig starkt under 1980-talet. Kärnan i detta tänkande är att allmänhet och förtroendevalda skall berövas ansvaret för den ekonomiska politiken, ett ansvar som i stället skall överlämnas till förment opolitiska experter. Minskad demokrati har alltid gynnat starka privata kapitalgrupper, så även i fallet med EMU. Sverige kan och skall spela en mer aktiv och mer progressiv roll i skapandet av en ny, mer rättvis och demokratisk världsordning utanför EMU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Finansutskottets bedömning

Sverige har valt att inte delta i valutaunionen från starten. Ett eventuellt beslut om deltagande i valutaunionen måste ha ett brett folkligt stöd. Sverige håller dörren öppen för ett senare inträde i valutaunionen. Regeringens uppfattning är att det inte är aktuellt att delta i det europeiska växelkurssarbetet ERM2. Erfarenheterna från den nuvarande politiken inriktad på prisstabilitet i kombination med rörlig växelkurs är goda.

Kampen mot arbetslöshet och för full sysselsättning utgör även i fortsättningen ett viktigt inslag i en aktiv svensk Europapolitik. De politiska förutsättningarna för ett stärkt samarbete är enligt utskottets mening goda. Regeringen har i budgetpropositionen 2000 deklarerat att den avser att arbeta för att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och dess övervakning ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska området samt att sysselsättningspakten som beslutades i Köln i juni blir en framgång. Mötet i Lissabon har fört denna fråga ytterligare ett steg framåt. Man slog fast behovet av att sätta full sysselsättning som ett mål.

Den nya avdelningen om sysselsättning i EG-fördraget har medfört att sysselsättningsfrågan har fått en förstärkt position i EU:s samarbete.

De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna är viktiga instrument för ekonomisk-politisk samordning i EU. Ett starkt europeiskt samarbete skapar bättre förutsättningar för ett samlat agerande och kan därmed stödja de nationella ansträngningarna för ökad tillväxt och sysselsättning.

De allmänna riktlinjerna pekar på vikten av att medlemsstaterna bedriver en sammanhållen strategi för att skapa goda förutsättningar för en hög tillväxt och sysselsättning. Strategin bygger på en sund makroekonomisk politik, åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt samt ekonomiska reformer i syfte att öka effektiviteten på varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna.

Finansutskottet har vid flera tillfällen understrukt behovet av sunda statsfinanser, som är ett grundläggande inslag i stabilitetspakten, samt behandlat den svenska budgetkonsolideringens fördelningseffekter (senast i bet. 1998/99:FiU20 och i bet. 1999/2000:FiU1). Enligt utskottets uppfattning fanns det inte något alternativ till saneringen av de offentliga finanserna. Den var nödvändig för att återställa förtroendet för svensk ekonomi och få ned de höga räntor som allvarligt dämpade tillväxtkraften, inte minst i de mindre och medelstora företagen. Den var också nödvändig för att säkra den fram-

tida välfärden. Enligt utskottet är det också viktigt att inse att effekten på svensk ekonomi och de svenska hushållen av t.ex. den kraftiga finansiella oron under 1998 hade varit betydligt större än vad den i själva verket blev om inte budgetsaneringen varit framgångsrik. Sveriges motståndskraft mot internationell oro har till följd av den förda ekonomiska politiken förbättrats betydligt jämfört med situationen i början och mitten av 1990-talet.

I betänkandet 1999/2000:FiU1 behandlade utskottet också Riksbankens roll och penningpolitikens betydelse för att upprätthålla ett stabilt penningvärde. Utskottet konstaterade att den låga inflationen och de låga inflationsförväntningarna skapar förutsättningar för en bra reallönetillväxt även vid relativt låga nominella lönepåslag. Det framgår inte minst av utvecklingen under de senaste åren då reallönetillväxten varit hög samtidigt som de nominella löneökningarna historiskt sett varit små. Under 1970- och 1980-talen och de första åren på 1990-talet var situationen nästan den omvända. Höga nominella löneökningar gav nära nog obefintliga reallöneökningar.

Att lönebildningen fungerar väl är avgörande ur sysselsättnings- och tillväxtpunkt. Den totala svenska lönekostnadsutvecklingen bör anpassas till den allmänna produktivetsutvecklingen och till vad som gäller i våra viktigaste konkurrentländer. Alltför höga löneökningar ger dämpad tillväxt och lägre sysselsättning. För att klara inflationsmålet tvingas Riksbanken i så fall föra en stram penningpolitik och höja räntorna.

Med hänvisning till det anförda anser finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion U903 (v) yrkande 7.

Offentlig upphandling

Motionen

Enligt *motion U513* av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) ställer EU:s upphandlingsregler till förtret när det gäller närproducerade livsmedel. En prioriterad fråga för Sverige att driva måste vara att ändra EU:s upphandlingsregler, vilka bl.a. inskränker det kommunala självstyret, så att lokal upphandling kan ske utan inskränkningar.

Finansutskottets bedömning

Finansutskottet har nyligen behandlat och avstyrkt 20 motioner om offentlig upphandling (bet. 1999/2000:FiU16). Betänkandet justerades i utskottet den 7 mars och kammaren beslutade enligt utskottets hemställan den 22 mars. Utskottet anförde bland annat (s. 9 f.):

Som framgått ovan pågår ett omfattande arbete inom EU med upphandlingsfrågor. Bl.a. är offentlig upphandling ett område som enligt kommissionens handlingsplan för den inre marknaden bör prioriteras. Kommissionen har i ett meddelande om offentlig upphandling anförts att reglerna bör göras enklare, mer flexibla och anpassade efter förändringarna på marknaden. Genom Amsterdamfördraget betonas att miljöhänsyn skall integreras i alla gemenskapens politikområden för att en hållbar utveckling skall uppnås. Ett stort antal av de frågor som är aktuella inom EU är sådana som utskottet anser vara viktiga, t.ex. möjligheten att ställa miljökrav. Utskottet ser med tillfredsställelse på

denna utveckling och förutsätter att Sverige driver dessa frågor med stor kraft.

I sammanhanget vill utskottet nämna att Upphandlingskommittén i sitt fortsatta arbete bl.a. skall följa det arbete som bedrivs i fråga om miljökrav vid offentlig upphandling, *behandla frågan om möjligheten att upphandla lokalt* (kursiv här) samt analysera möjligheterna för en upphandlande enhet att ta in s.k. antidiskrimineringsklausuler i upphandlingsavtalet. Kommittén skall också ta fram riktlinjer för det svenska arbetet med upphandlingsfrågor i EU.

Utskottet ansåg inte att det arbete som redovisades i utskottets betänkande borde föregripas. Utskottet kan konstatera att Upphandlingskommittén kommer att behandla frågan om möjligheten att upphandla lokalt. Således finner inte utskottet något tillkännagivande påkallat och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion U513 (mp) yrkande 22.

Revisionsrättens slutsatser

Motionen

I *motion U14* av Marianne Samuelsson och Yvonne Ruwaida (mp) anføres att revisionsrättens iakttagelser om verksamhetsåret är en allvarlig kritik mot sättet att handha unionens resurser. Denna kritik var en bidragande orsak till kommissionens avgång vilken var en positiv omskakning av EU-systemet. Tyvärr har, anför motionärerna, inte tillfredsställande åtgärder från kommissionens sida syns till, och motionärerna saknar en utförligare redogörelse för den svenska regeringens arbete med denna fråga. I motionen yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för revisionsrättens slutsatser.

Finansutskottets bedömning

Revisionsrätten behandlas i skrivelsens avsnitt 29.2.3 (s. 211) och 39.5 (s. 308 f.). Den praxis som har utvecklats innebär att mer utförliga redogörelser för revisionsrättens iakttagelser ges i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1996/97:150 s. 219 f., prop. 1997/98:150 s. 203 f., prop. 1998/99:100 s. 191 f.). Finansutskottet har behandlat revisionsrättens iakttagelser, och regeringens bedömningar av dessa, i betänkandena med anledning av vårpropositionen (bet. 1997/97:FiU20 s. 274 f., 1997/98:FiU20 s. 209 f., 1998/99:FiU20 s. 185 f.). Vid behandlingen våren 1998 yttrade sig fyra utskott till finansutskottet rörande revisionsrättens iakttagelser (utrikes-, jordbruks-, närings- samt arbetsmarknadsutskotten). Våren 1999 yttrade sig utrikesutskottet. Finansutskottet har framhållit att stor vikt bör läggas vid revisionsrättens rapporter och att det är angeläget att regeringen redogör för sin bedömning av iakttagelser rörande Sverige i rättens rapporter. Utskottet har vidare anført att det är angeläget för Sverige att gemenskapsmedel används på korrekt sätt. Det finns en mängd skäl till att stödja strävandena inom EU för ökad effektivitet, säker medelshantering, stärkt kontroll och revision. För Sverige som stor nettobidragsgivare är det angeläget att verka för en så ändamålsenlig och kostnadseffektiv användning av gemenskapens

medel som möjligt. Det är också av avgörande betydelse för den gemensamma politiken att medlen går till avsedda ändamål och inte slösas bort på grund av dålig administration och kontroll.

Kommissionens arbete med att bekämpa bedrägerier redovisas i skrivelsens avsnitt 29.2.2 (s. 209 f.). I skrivelsen erinras om att beslut fattats om att inrätta en ny byrå för bekämpning av bedrägerier, OLAF. Förslaget om att inrätta ett nytt organ bereddes i rådet under våren 1999 och kunde tack vare gott samarbete mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen och med inte minst Sverige som pådrivande part i förhandlingarna avslutas redan i maj 1999.

Finansutskottet fann i sin behandling av ett liknande yrkande i samband med förra årets skrivelse ingen anledning att föreslå någon ändring av den form som etablerats för regeringens redovisning av revisionsrättens rapporter (yttr. 1998/99:FiU3y). Finansutskottet vidhåller sin bedömning och anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U14 (mp) yrkande 10.

Stockholm den 11 april 2000

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Sven-Erik Österberg (s), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Karin Pilsäter (fp), Marie Engström (v) och Agne Hansson (c).

Avvikande meningar

1. Finansiering av EU (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser att finansutskottets bedömning under rubriken *Finansiering av EU* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill erinra om att EU tar i anspråk 1,1 % av medlemsländernas samlade resurser. Av detta används hälften för jordbrukssubventioner och en tredjedel för regionalpolitik. Utskottet vill understryka att det är angeläget att EU inte utvecklas till en transfereringsunion utan strikt koncentrerar sig på de områden där EU verkligen behövs. Medlemsavgiften måste även fortsättningsvis beslutas enhälligt. Nettobidragsmottagande länder får inte ha

möjlighet att rösta ned nettobidragsgivare i syfte att öka subsidier. Vidare skall EU inte ges rätt att ta ut skatt. Finansieringen skall som hittills ske via avgifter från medlemsländerna.

Finansutskottet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U503 (m) yrkande 9 i denna del.

2. Internationellt samarbete som ett alternativ till deltagande i EMU (m, kd, fp)

Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m) och Karin Pilsäter (fp) anser att finansutskottets bedömning under rubriken *Internationellt samarbete som ett alternativ till deltagande i EMU* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet anser att ett fullt deltagande i EMU:s tredje steg är en viktig åtgärd i Sveriges integrationsarbete. Dessutom är införandet av den gemensamma valutan ett viktigt steg i fullbordandet av en verkligt gemensam marknad och ett värdefullt hjälpmedel för att bekämpa arbetslösheten. Valutaosäkerheten minskar och räntan blir lägre. Den största fördelen är att det blir mycket lättare för privatpersoner och småföretag att agera över gränserna när de skall resa, handla, göra affärer, spara, låna, investera, köpa hus, studera eller pensionera sig.

Finansutskottet vill vidare framhålla att den gemensamma valutan skapar transparens. Möjligheterna att göra prisjämförelser ökar. En större prispress uppstår på framför allt de varor och tjänster som lätt kan beställas över nationsgränserna. För att de svenska konsumenterna fullt ut skall kunna utnyttja dessa fördelar är det viktigt att Sverige deltar helt och hållet i det europeiska valutasamarbetet.

Med hänvisning till det anförda anser finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion U903 (v) yrkande 7.

3. Internationellt samarbete som ett alternativ till deltagande i EMU (v, mp)

Johan Lönnroth (v), Matz Hammarström (mp) och Marie Engström (v) anser att finansutskottets bedömning under rubriken *Internationellt samarbete som ett alternativ till deltagande i EMU* bort ha följande lydelse:

Som påpekas i motion U903 (v) framställs EMU ofta som ett medel för politiken att begränsa kapitalets makt och förhindra valutaspekulation – ett verktyg för folkvalda och regeringar att återta förlorad makt i en globaliserad värld. Finansutskottet vill i likhet med motionärerna framhålla att det är en uppfattning som det går att resa många invändningar emot. EMU är en garanti för globaliserade kapitalrörelser, inte ett hinder för dem. Det är rimligare att se EMU mer som de privata kapitalägarnas redskap för att tygla demokratin än som demokratins redskap för att tygla kapitalägarna. Att valutafluktuationer uppfattas som något väldigt problematiskt är ofta utgångspunkten när man argumenterar för ett EMU-medlemskap och valutapo-

litisk stabilitet. Men även detta är en tveksam uppfattning. Vid en samlad bedömning hade den svenska EMU-utredningen svårt att finna belägg för att växelkursförändringar skulle ha några negativa effekter för utrikeshandel, räntor och investeringar. Däremot varnade utredningen för risken med ökad arbetslöshet om det inte går att anpassa valutan vid ekonomiska krislägen. Kan inte valutan vara flexibel måste arbetsmarknaden vara det. Därför är risken för ökad arbetslöshet betydande.

EMU är enligt motionärerna i grunden en konstruktion byggd på det monetaristiska högertänkandet som växte sig starkt under 1980-talet. Kärnan i detta tänkande är att allmänhet och förtroendevalda skall berövas ansvaret för den ekonomiska politiken, ett ansvar som i stället skall överlämnas till förment opolitiska experter. Minskad demokrati har alltid gynnat starka privata kapitalgrupper, så även i fallet med EMU. Sverige kan och skall spela en mer aktiv och mer progressiv roll i skapandet av en ny, mer rättvis och demokratisk, världsordning utanför EMU.

Sverige bör bli än mer pådrivande för ett utvidgat samarbete i globalekonomiska frågor. Sex huvudfrågor bör prioriteras.

- För det första bör Sverige ta initiativ till att redovisa omvärldseffekter av nationell politik. Bland annat bör detta gälla omvärldseffekter på sysselsättningsområdet, när det gäller klyftorna mellan rika och fattiga länder samt när det gäller förändringar på miljöområdet och i genussystemet.
- Ett annat initiativ bör tas på skatteområdet. En synbar effekt av globaliseringen under senare år är tendensen att allt fler nationer har låga skatter på kapital och företag för att locka till sig utlandsinvesteringar. Genom låg skatt på energi, bensin och miljöfarlig produktion kan länderna också locka till sig miljöfarlig produktion från länder med en mer progressiv miljöpolitik. Regeringen bör i de internationella institutionerna verka för åtgärder för att minska sådan skadlig skattekonkurrens och för en global skatt på valutatransaktioner.
- Regeringen bör ta initiativ till att uppnå en mellanstatlig finanspolitisk samordning för fler jobb i Europa. Trots en uppåtgående konjunktur utgör massarbetslösheten det absolut största sociala problemet i både Europa och andra delar av världen.
- Det fjärde området gäller miljön. Det finns i dag ett stort antal internationella konventioner till skydd för miljön. Ett problem är emellertid att konventionerna snarare är moraliskt än juridiskt bindande eftersom det inte finns något juridiskt instrument som kan hantera eventuella brott mot konventionen. Inrättandet av en internationell miljödomstol skulle kunna vara ett sätt att hantera problemet.
- Samarbetet mellan nationerna behöver öka för att balansera de stora multinationella företagens makt. I samarbete med de fackliga organisationerna och andra folkrörelser bör de parlamentariska församlingarna forma långsiktiga ägarstrategier med sikte på ett större hänsynstagande till bland annat sociala konsekvenser och miljöpåverkan. Bland annat kan detta ske genom att utnyttja pensionssparande för strategiska investeringar och inflytande i företagen. Regeringen bör i olika internationella forum verka för formandet av en sådan ägarstrategi.

- Frågan om den ekonomiska maktens fördelning gäller inte bara kapital och arbete, utan också i högsta grad kvinnor och män. I de avancerade kapitalistiska industriländerna har det på senare tid alltmer uppmärksamats att både ägarmakten och den verkställande ledningen i de multinationella företagen är totalt manligt dominerade.

Finansutskottet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U903 (v) yrkande 7.

4. Revisionsrättens slutsatser (mp)

Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets bedömning under rubriken *Revisionsrättens slutsatser* bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion U14 (mp) innebär Revisionsrättens iakttagelser om verksamhetsåret en allvarlig kritik mot sättet att handha unionens resurser. Denna kritik var en bidragande orsak till kommissionens avgång vilken var en positiv omskakning av EU-systemet. Tyvärr har inte tillfredsställande åtgärder från kommissionens sida syns till, och utskottet saknar en utförligare redogörelse för den svenska regeringens arbete med denna fråga. Den allvarliga och omfattande korruption som finns inom EU-systemet bör lyftas fram tydligare i regeringens skrivelse. Kommande årsberättelser måste redogöra mer utförligt för revisionsrättens slutsatser.

Finansutskottet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U14 (mp) yrkande 10.

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett skatteutskottet och vissa andra utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999 samt de motioner som berör skatteutskottets ansvarsområde. Skatteutskottet har i detta yttrande koncentrerat sig på frågor om skatter och tullar och får anföra följande.

Översikt över verksamheten inom skatte- och tullområdet i EU under 1999

Regeringens skrivelse

I avsnittet om svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna berörs bl.a. införselreglerna gällande alkohol och tobak. Regeringen menar att Sverige får behålla sina restriktioner men att en översyn skall göras före den 30 juni 2000 (s. 77). När det gäller tobaksskatten anför regeringen att Sverige under 1999 har fått en förlängning av sitt undantag från regeln att punktskatten på cigaretter skall uppgå till 57 % av detaljhandelspriset (s. 77). I fråga om mervärdesskatten framhålls att undantagen om förenklade förfaranden för småföretagare gäller fram till dess att rådet beslutar om gemenskapsbestämmelser. Andra undantagsregler – avdragsrätten vid omsättning av vissa läkemedel och vid omsättning av tidskrifter för ideella föreningar samt vid framställning av sådana tidskrifter – gäller utan någon angiven tidsgräns, uppger regeringen. Sverige har dessutom enligt redogörelsen rätt att undanta omsättning av nybyggda fastigheter och mark för bebyggelse samt passagerartransporter från beskattning så länge någon av de nuvarande medlemsstaterna har sådan befrielse (s. 78).

I avsnittet om fri rörlighet för varor berörs bl.a. EG:s tullagstiftning. Regeringen upplyser om att en översyn företas av unionens gemensamma tullag – tullkodexen – i syfte att uppdatera och förenkla reglerna och göra dem effektivare. Bland annat prövas möjligheten att befria företagen från att inge styrkande handlingar då tulldeklarationer inges elektroniskt (s. 79). Vidare anför regeringen att åtgärdsprogrammet Tull 2000, som syftar till att tullkontroller och tullprocedurer skall fungera mera störningsfritt, enligt ett förslag skall öppnas för kandidatländerna i Central- och Östeuropa och förlängas t.o.m. den 31 december 2002. Det får därför den nya benämningen Tull 2002, meddelar regeringen (s. 79–80). När det gäller transiteringsförfarandet skall enligt regeringens redogörelse transiteringssystemet (transport av varor under tullkontroll från en plats till en annan utan tullpålägg eller andra handelspolitiska åtgärder) effektiviseras och moderniseras. Under 1999 har arbetet fortsatt med en översyn av regelverket, bl.a. gällande datorisering, informerar regeringen (s. 80–81).

När det sedan gäller avsnittet om skatter berörs till att börja med i redogörelsen arbetet med det s.k. skattepaketet mot skadlig skattekonkurrens som har pågått sedan 1997. Skattepaketet består av olika delar, bl.a. en uppförandedkod för företagsbeskattning och ett direktiv om minimibeskattningsnivå för räntor på sparande, som innebär en gemensam lägsta skattenivå för räntor på sparande i ett annat medlemsland än det där man är bosatt. Regeringen anför att någon enighet inte har kunnat uppnås om sparandedirektivet och att det särskilt i fråga om beskattning av internationella obligationer kvarstår meningsskiljaktigheter. Arbetet kommer därför att bedrivas vidare under 2000, uppges det i redogörelsen (s. 94–95).

På mervärdesskatteområdet lämnas upplysningen att rådet har antagit ett nytt direktiv om normalskattesatsen för mervärdesskatt som innebär en förlängning av den minsta normalskattesatsen om 15 % t.o.m. den 31 december 2000 och att det inte skall gälla någon begränsning uppåt (s. 96). Vidare har ett nytt direktiv om telekommunikationstjänster antagits, vilket innebär att nuvarande temporära ordning blir permanent och att de teletjänster som konsumeras inom den europeiska gemenskapen även skall beskattas här. När telekommunikationstjänster tillhandahålls av en säljare från ett visst land till en näringsidkare som är etablerad inom den europeiska gemenskapen men i ett annat land än säljaren har medlemsstaterna rätt att tillämpa s.k. omvänd skattskyldighet (reverse charge), dvs. beskattning av köparen i stället för säljaren. Regeringen erinrar om att Sverige redan har anpassat sin mervärdesskattelagstiftning till de nya reglerna (s. 96–97). Vidare behandlas det nya direktivet om reducerad mervärdesskattesats på arbetsintensiva tjänster. Beslut fattades i oktober 1999 om ett direktiv som tillåter medlemsstaterna att under tre år ta ut reducerad mervärdesskatt på vissa arbetsintensiva tjänster. De tjänster som avses är vissa småreparationer, renovering och reparation av privata bostäder, fönsterputsning och städning i privata hushåll, hemtjänster samt frisörtjänster. De länder som ville delta var tvungna att ansöka om detta senast den 1 november 1999. De nordiska länderna samt Tyskland, Irland och Österrike har valt att inte delta (s. 97).

Regeringen fortsätter med att redogöra för ett nytt direktivförslag om skatterepresenteranter. Kommissionen lade i slutet av 1998 fram ett förslag inom ramen för det europeiska s.k. SLIM-initiativet (Simpler Legislation for the Internal Market) om att företagare som säljer varor och tjänster i andra EU-medlemsstater, där företagaren inte har något fast driftställe, alltid skall vara den som är skyldig att vara registrerad och betala skatten. Härigenom kan man undvara förpliktelsen att anlita en s.k. skatterepresentant som blir betalningsskyldig för mervärdesskatten. Enligt regeringen stödjer Sverige till stor del förslaget innehåll (s. 97). Vidare har, enligt redogörelsen, Price Waterhouse Coppers på uppdrag av kommissionen utrett vilka krav som uppställs i olika medlemsstater vid såväl traditionell som elektronisk fakturering. Rapporten bereds för närvarande inom kommissionen, upplyser regeringen (s. 98).

Vidare tar regeringen upp kommissionens förslag till ramdirektiv för energibeskattningsnivå som innebär en samlad beskattning av samtliga energiprodukter. Förslaget har fortsatt att diskuteras i rådets arbetsgrupp för finansiella frågor, dock utan att enighet kunnat uppnås. Sverige stödjer kraftfullt

arbetet med ett sådant direktiv, anför regeringen (s. 98). Ett annat förslag inom punktskatteområdet som berörs är ett tidigare förslag av kommissionen om en utvidgning av Punktskattekommitténs normgivande befogenheter. Detta förslag har dock inte varit föremål för behandling sedan det brittiska ordförandeskapet våren 1998 lade fram ett kompromissförslag (s. 98). Slutligen erinras om den ovan nämnda förlängningen av det svenska undantaget för minimiskattesats för cigaretter (s. 99).

Vad gäller övriga skattefrågor informerar regeringen om att en arbetsgrupp på hög nivå har tillsatts för att göra en bedömning av dagens situation vad gäller skattebedrägerier, identifiera svagheter i det befintliga regelverket och lämna förslag till åtgärder. Gruppens arbete skall vara avslutat den 30 maj 2000 då en rapport skall avges till Coreper (s. 99). En annan skattefråga som redovisas är kommissionens tidigare förslag om ändringar i indrivningsdirektivet som har behandlats i rådets arbetsgrupp för finansiella frågor under sommaren och hösten 1999. Medlemsstaterna ställer sig bakom syftet med förslagen men meningarna är delade när det gäller förslagets olika delar, enligt regeringen (s. 99). Vidare är kommissionens arbete inriktat på att ett förslag skall läggas fram under våren 2000 om införande av tydliga och direkt tillämpbara bestämmelser om ömsesidigt bistånd vid indrivning av socialavgifter (s. 99).

Under avsnittet om världshandelsorganisationen WTO nämner regeringen frågan om elektronisk handel m.m., dock utan att beröra skattefrågorna. Regeringen beklagar bristen på resultat vid WTO:s ministerkonferens i Seattle 1999, bl.a. att man inte kom fram till ett beslut om ett fortsatt åtagande att ej införa några tullar (s. 228).

Under avsnittet om tullsamarbete anför regeringen att ett antal gemensamma aktioner mot den illegala narkotikatraffiken genomförts efter beslut av rådsarbetsgruppen för tullsamarbete. Vidare lämnas informationen att CIS-konventionen (Customs Information System) nu har trätt i kraft och att en central databas är under uppbyggnad. Slutligen meddelar regeringen att Sverige, Frankrike och Portugal (den s.k. trojkan) under 1999 har kommit överens om huvuddragen i ett gemensamt arbetsprogram för tullsamarbete i tredje pelaren, i syfte bl.a. att utveckla samarbetet mellan tullförvaltningar och företag för att få bättre tillgång till information för bekämpning av narkotikasmuggling (s. 287–288).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i detta sammanhang informera om att utskottet tidigare i vår besökte bl.a. EU-kommissionen och EU-parlamentet i samband med en studieresa till EU-institutionerna i Bryssel. Under besöket på EU-kommissionen arrangerades möten med bl.a. kommissionären för frågor angående inre marknad, skatter och tullar Frits Bolkestein samt tjänstemän från generaldirektoratet för skatter och tullar. Bland annat diskuterades aktuella frågor på skatte- och tullområdet och främst det s.k. skattepaketet, mervärdesskattefrågor, frågan om ett energibeskattningsdirektiv, åtgärdsprogrammet Tull 2000 (numera Tull 2002) samt de svenska övergångsreglerna avseende alkohol och tobak. Den sistnämnda frågan togs senare upp

igen under ett nytt möte mellan skatteutskottet, socialutskottet och kommissionären Bolkestein då denne i början av mars besökte Sverige.

Utskottet återkommer nedan till de frågor som tagits upp särskilt i några av de motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse. I övrigt föranleder skrivelsen inga ytterligare kommentarer från utskottets sida.

Sänkta skatter

Motionen

I motion UU12 (yrkandena 1 och 2) av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) begärs tillkännagivanden om skattesänkningar och förändringar av de sociala systemen i enlighet med Moderaternas budgetalternativ. Motionärerna åberopar kommissionens bedömning av det svenska uppdaterade konvergensprogrammet (se Årsboken s. 50) vari kommissionen framhåller att Sverige beslutsamt och aktivt bör fortsätta ansträngningarna för att lätta på det mycket höga skattetrycket och därmed stimulera till ökad sysselsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att EU-rådet Ekofin med beaktande av bl.a. kommissionens rekommendation – alltså den som motionärerna refererar till – i ett yttrande den 31 januari 2000 uttalat sig synnerligen positivt om det svenska uppdaterade konvergensprogrammet. I yttrandet lovordar rådet programmets tonvikt på makroekonomisk stabilitet, den beräknade minskningen av skuldkvoten och den imponerande förbättringen av de offentliga finanserna. Rådets uppfattning är att Sverige fortsätter att uppfylla kraven enligt stabilitets- och tillväxtpakten. I fråga om skatterna noterar rådet med tillfredsställelse att den strategi som ingår i det uppdaterade programmet stämmer överens med de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, i synnerhet när det gäller åtgärderna för att lätta på det mycket höga skattetrycket. Rådet välkomnar de svenska insatserna för att se över både bidrags- och skattesystemen och åtgärderna för att reformera välfärdsstaten. Rådet uppmanar den svenska regeringen att fullfölja dessa initiativ med beslutssamhet.

Utskottet vill vidare erinra om att riksdagen i sitt senaste budgetbeslut godkänt regeringens och dess samarbetspartiers inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Härigenom har man också bl.a. inlett ett program som går ut på att genom skattesänkningar ge kompensation för den allmänna pensionsavgiften, något som främst gynnar låg- och medelinkomsttagare. Moderata samlingspartiets budgetalternativ har däremot förkastats av riksdagen (bet. 1999/2000:FiU1, yttr. 1999/2000:SkU1y).

Det torde bli anledning att återkomma till frågorna om den ekonomiska politikens inriktning i anslutning till beredningen av regeringens nyligen framlagda vårproposition (prop. 1999/2000:100). Utskottet anser att diskussionen om skattepolitikens framtida utformning närmast bör föras i detta sammanhang. Det kommer dessutom att finnas möjligheter att återkomma till frågorna när regeringen i höst lägger fram sin budgetproposition för nästa år.

Det finns således enligt utskottets uppfattning ingen anledning att nu gå närmare in på sådana ekonomiska och skattepolitiska krav som motionärerna från Moderata samlingspartiet ställer i sin motion. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion UU12 yrkandena 1 och 2.

Alkohol och tobak

Motionerna

Mot bakgrund av upphörandet av det svenska undantaget såvitt gäller införselregler för alkohol och tobak och behovet av anpassning till den inre marknaden också inom dessa varuområden krävs i motion UU12 (yrkande 3) av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) att regeringen lägger fram förslag om sänkning av alkoholskatterna till dansk nivå från och med halvårsskiftet. I motion UU14 (yrkande 11) av Marianne Samuelsson och Yvonne Ruwaida (mp) efterlyses däremot en strategi för hur Sverige skall kunna behålla sina restriktiva regler för införsel av alkohol och tobak.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis erinra om följande. Sedan vederbörande kommissionär, trots från svensk sida åberopade folkhälsoskäl, först förklarat sig ovillig att över huvud taget lägga fram något förslag om en förlängning av det svenska införselundantaget har Sverige, med enhälligt stöd av samtliga EU-länder, lyckats utverka att kommissionen ändå skall föreslå rådet att Sverige, i likhet med Danmark och Finland, får fortsätta att t.o.m. den 31 december 2003 ha regler som avviker från gällande direktiv. Det förslag som kommissionen nu – efter överenskommelse med den svenska regeringen – lägger fram innebär en successiv ökning av de volymer som skall få föras in utan skatt och kommer senare att behandlas i rådet efter hörande av EU:s parlament.

Därutöver har finansministern i ett interpellationssvar nyligen informerat riksdagen om att regeringen avser att under övergångstiden se över skattepolitiken, analysera hur de nya reglerna kommer att påverka den svenska beskattningen på alkohol och försäljningen på Systembolaget och satsa mer på förebyggande insatser som upplysning, utbildning och forskning kring alkoholens effekter på folkhälsan. Vidare skall en nationell ledningsgrupp för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser ta fram både en långsiktig strategi och ett konkret åtgärdsprogram för de närmaste åren; avsikten är att handlingsplanen skall redovisas i den kommande alkoholpolitiska propositionen för riksdagens ställningstagande under våren 2001. Inom EU håller samtidigt kommissionen på att utarbeta ett förslag till en EU-strategi om alkohol som kan komma att presenteras och diskuteras på Världshälsoorganisationens ministerkonferens, som hålls i Stockholm i februari nästa år och som förhoppningsvis också kan antas under det svenska ordförandeskapet första halvåret 2001.

I en proposition som kommer att läggas fram inom kort kommer regeringen att föreslå de förändringar av införselreglerna som aktualiseras genom

överenskommelsen med kommissionen. I samband med beredningen i riksdagen av den propositionen kommer det att finnas möjlighet att återkomma till de frågor motionärerna tagit upp. Med det anförda avstyrker utskottet såväl motion UU12 yrkande 3 som UU14 yrkande 11.

Energiskatter

Motionen

I motion UU12 (yrkande 4) av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) anfördes att ett nytt direktiv om energiskatter inte får innebära att Sverige måste höja sina energiskatter så att produktionen flyttas till länder med mindre omfattande miljörestriktioner. I motionen begärs att riksdagen gör ett uttalande härom.

Utskottets ställningstagande

Motionärerna syftar på ett förslag till ramdirektiv från 1997 som fortfarande diskuteras (se Årsboken s. 98). Förslaget går ut på att utforma ett direktiv som omfattar samtliga energiprodukter – således även elektrisk kraft och värme som genereras vid elproduktion – och all form av indirekt beskattning som medlemsstaterna använder sig på energiområdet, utom moms. Regeringen framhåller i årsboken att Sverige kraftfullt stöder arbetet med ett sådant direktiv.

Utskottet vill erinra om att utskottet tidigare under innevarande riksmöte har betonat vikten av att energi- och koldioxidbeskattningen ges en utformning som ger goda förutsättningar för svensk industri att konkurrera internationellt (se bet. 1999/2000:SkU8 s. 9 och bet. 1999/2000:SkU16 s. 10 f.). I 2000 års vårproposition aviserar regeringen en ”grön skatteväxling” och att en arbetsgrupp med företrädare för regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet skall bereda frågan med beaktande av såväl miljö- och sysselsättningsaspekter som fördelnings- och regionalpolitiska aspekter. Därtill kommer att det inom Regeringskansliet sedan ett antal år pågår en översyn av energibeskattningen.

Utskottet ställer sig bakom regeringens ansträngningar att verka för att EU-länderna enas kring ett energibeskattningsdirektiv av mera allomfattande karaktär, i princip i enlighet med det förslag som diskuteras. Energibeskattningsens framtida utformning i Sverige är som framgår av det ovan sagda redan uppmärksammat på flera sätt och kommande ställnings-taganden kommer givetvis också att påverka Sveriges agerande inom EU. De synpunkter som motionärerna för fram – att det skall finnas rimliga förutsättningar för svensk industri att även i fortsättningen bedriva sin verksamhet i Sverige – utgör en väsentlig sida av saken som bl.a. har bäring på sysselsättningen och som därför tillsammans med andra viktiga faktorer bör vägas in när ställning tas till hur Sverige bör agera i dessa sammanhang. Utskottet utgår från att regeringen redan har detta klart för sig och finner därför ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande av det slag som motionärerna har begärt. Utskottet avstyrker därför motionen även i denna del.

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Kenneth Lantz (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Lena Sandlin-Hedman (s), Marie Engström (v), Desirée Pethrus Engström (kd), Catharina Hagen (m), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp), Lars U Granberg (s), Margareta Cederfelt (m) och Per-Olof Svensson (s).

Avvikande meningar

1. Sänkta skatter

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför följande:

I en gemensam reservation av Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet till finansutskottets budgetbetänkande (bet. 1999/2000:FiU1) har vi bl.a. förklarat vilka skatteförändringar som för närvarande är mest angelägna. Vår utgångspunkt är att svensk ekonomi måste kunna genomgå en långvarig tillväxt med stabila statsfinanser. Ett växande inflationstryck måste hållas tillbaka genom offentliga utgiftsbegränsningar och ett ökat sparande. Hög tillväxt måste kunna förenas med låg inflation och sund löneutveckling. Vi ställer också krav på en politik för avregleringar och en moderniserad arbetsmarknad. De övergripande målen för den ekonomiska politiken bör vara att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning.

Vi betonar också den stora vikten av ett sänkt totalt skattetryck. Vi efterlyser med skärpa ett avlägsnande av de skatter på arbete, sparande och kapitalbildning som försämrar förutsättningarna för jobb, företagande och investeringar.

Kommissionens bedömning av det svenska konvergensprogrammet aktualiserar åter kravet på en omläggning av den ekonomiska politiken i den riktning som angetts i trepartireservationen. I kommissionens utlåtande slås det fast att Sverige förväntas vid lämplig tidpunkt fatta beslut om att delta i ERM2 och att Sverige "beslutsamt och aktivt" bör fortsätta ansträngningarna för att lätta på det mycket höga skattetrycket för att stimulera till ökad sysselsättning. Kommissionens rekommendation ligger helt i linje med den ovan berörda trepartireservationen. Regeringen, som hittills visat sig ointresserad av att genom rejäla skattesänkningar på strategiska områden skapa bättre förutsättningar för en uthållig tillväxt och ökade möjligheter för enskilda att

disponera över sina egna medel, bör enligt vår mening anpassa sin ekonomiska politik därefter.

I årsrapporten om medlemsstaternas handlingsplaner för sysselsättningen år 1999, som rådet och kommissionen upprättat gemensamt, sägs vidare att åtgärder för att främja företagandet i inte minst små och medelstora företag och ett allmänt gott företagsklimat är centrala områden samt att skattepolitiken är en viktig del i detta. I rapporten anges vidare att medlemsländernas arbete med att se över skatte- och bidragssystemen framskrider alltför långsamt. Även i detta perspektiv måste Sverige påskynda såväl skattesänkningar som förändringar av de sociala systemen. Vi vill här peka på att det i det budgetförslag som lagts fram i den förut berörda trepartireservationen finns ett program för skattesänkningar som bättre än regeringens politik uppfyller vad kommissionen vill att Sverige och andra medlemsländer skall göra. Till våra krav hör bl.a. lägre skatt på arbete och företagande, enklare och mildare beskattning för fåmansbolag, avskaffad dubbelbeskattning, sänkt skatt på hushållstjänster, avskaffad förmögenhetsskatt, avskaffad löneskatt på vinstandelar samt därutöver ett antal förenklingar.

Vi vill också peka på att även OECD rekommenderat att Sverige sätter i gång med en reformering av sina skatte- och transfereringssystem i enlighet med vad vi pläderat för. Enligt OECD:s uppfattning bidrar systemen, som de tillämpas i Sverige, till ett underutnyttjande av arbetskraften och därför bör, enligt OECD, ansträngningar i första hand göras att öka utbytet av insatser som görs i arbetslivet. För att åstadkomma detta bör enligt OECD en samordnad anpassning av skatte- och transfereringssystemen ske. OECD pekar också på riskerna för att skattebaserna eroderas som en följd av rörligheten hos det internationella kapitalet och den högutbildade arbetskraften.

Vi anser att kommissionens och rådets rapporter och rekommendationer ger ökat stöd åt uppfattningen att Sverige behöver en skatteomläggning och en omläggning av transfereringarna i enlighet med de riktlinjer som lagts fast i vår trepartireservation tillsammans med Kristdemokraterna och Folkpartiet. Regeringens ambitioner bör vara mera inriktade på att göra Sverige till ett attraktivt land för såväl individer som företag. Vi kräver därför att regeringen återkommer med förslag till riksdagen med ett samlat förslag till skattesänkningar och förändringar i de sociala systemen i enlighet med vad som ovan anförts. Med det anförda tillstyrker vi Moderata samlingspartiets kommittémotion UU12 yrkandena 1 och 2.

2. Alkohol och tobak

Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför följande:

Regeringens redovisning i årsboken av införselreglerna gällande alkohol och tobak är grovt missvisande. Regeringen nämner inte något om att undantaget skulle upphöra den 1 juli 2000 eller om den konflikt som varit under uppsegling mellan Sverige och EU-kommissionen om reglernas fortbestånd. Det anser vi att regeringen borde ha gjort.

Hela affären om vilka regler som skall gälla vid privatinförsel av alkohol- och tobaksvaror till Sverige från andra EU-länder har skötts av regeringen med en generande oskicklighet. Prestigetänkande, rancuner och dålig personkemi synes ha tagit överhanden över ett rationellt och moget beslutsfattande. Ända sedan den förra förhandlingsrundan år 1996 har det stått helt klart att EU-kommissionens fasta uppfattning varit att gällande direktiv inte har gett Sverige någon möjlighet att fortsätta med sitt undantag efter den 1 juli 2000 utan att Sverige fr.o.m. den tidpunkten måste rätta sig efter EU:s generella regler om införsel av alkohol- och tobaksvaror från andra EU-länder. Ändå valde regeringen att låtsas som om Sverige hade ett tolkningsföreträde och förhandlingsutrymme och att man rentav förhandlade från något slags styrkeposition gentemot EU-kommissionen. Inte på något sätt har regeringen förberett landet på den kommande slutdagen eller anpassat den svenska alkoholbeskattningen efter de nya reglerna.

Själva förhandlingarna med den ansvarige kommissionären, Frits Bolkestein, har antagit rent pinsamma drag. Ansvariga ministrar har för att få igenom ett fortsatt undantag utmålat svenska folket som ett folk som är hjälplöst utlämnat åt alkoholens frestelser om inte staten med skatter och hårda införselbegränsningar håller konsumtionen i strama tyglar. Besvärande motfrågor med anledning av regeringens folkhälsoargument om hur det kan komma sig att Sverige ägnar sig åt en lukrativ export av spritdrycker till länder i hela världen, inte minst inom EU, med lägre spritskatt än Sverige – och till råga på allt genom ett statligt företag – om konsumtionen är så hälsovadlig som regeringen gör gällande, har regeringen inte brytt sig om att besvara. När kommissionär Bolkestein gjort sin plikt som tjänsteman representerande samtliga EU-länder och tillhållit Sverige att följa EU-rätten och ingångna avtal ("pacta sunt servanda") har regeringen låtsats bli överraskad över denna som man tyckt ohemula inställning. När Bolkestein framhärdat men samtidigt lagt sig vinn om att förklara sin inställning både för riksdagens ledamöter genom ett möte med skatteutskottet och socialutskottet och för svenska folket genom presskonferenser och chattande har han utsatts för fula tillmälen av finansministern för sin orubblighet och brist på förståelse för regeringens inställning. Till och med när han lämnat landet har finansministern och till och med statsministern fortsatt att ge honom efterslängar i form av nedläggande omdömen.

I relation till EU:s stora frågor måste det svenska rabaldret kring undantagsreglerna teta sig löjeväckande. Under galgen och under förödmjukande former har den svenska regeringen i all hast lyckats utverka att EU-kommissionen ändå lägger fram ett förslag om förlängning av undantagsreglerna fram till årsskiftet 2003/2004. De tillåtna volymerna skall ökas stegvis med början redan vid kommande halvårsskifte såvitt gäller vin och öl. Härigenom bringas de svenska reglerna i överensstämmelse med vad som gäller för Danmark och Finland. Förmodligen hade detta resultat kunnat uppnås redan vid förhandlingsomgången 1996.

Redan i dagsläget är öl och starkare alkoholvaror så hårt beskattade i Sverige att det lett till hembränning, smuggling och illegal försäljning i stor skala. I skolor, på arbetsplatser, i nöjeslokaler, överallt där folk träffas pågår illegal försäljning av alkoholvaror. Den moraliska upprördheten över saker-

nas tillstånd hos folk i allmänhet avtar allteftersom, och därmed har den allmänna skattemoralen lidit mycket allvarlig skada. Spåren efter den stora höjningen av skatten på tobak häromåret, som på kort tid ledde till en mycket osund utveckling, förskräcker. Erfarenheten visar att när smugglare och langare har fått grepp om marknaden, när en likgiltighet för laglydnaden och skattemoralen brett ut sig och när inköp av olagligt åtkomna alkoholvaror av gemene man uppfattas som ett normalt och accepterat beteende ("Så gör ju alla!") är det mycket svårt att vrida utvecklingen rätt igen. Den svenska bryggerinäringens villkor blir ohållbara och nedläggningar och ökad arbetslöshet i regioner som inte har någon ersättningsindustri hotar. Bl.a. har åtskilliga socialdemokrater i riksdagen – någon är t.o.m. ledamot i detta utskott – insett detta och gått ut offentligt i massmedia med krav på lägre beskattning av öl (se SvD Brännpunkt den 26 april 2000).

Redan i dag är öl- och övrig alkoholbeskattning väsentligt lägre i Danmark än i Sverige, och enligt vad vi erfarit planeras ytterligare skattesänkningar i Danmark för att bringa skatten i närmare nivå med den tyska skatten som är ännu mycket lägre. Genom öppnandet av Öresundsbron den 1 juli och med den enorma trafik som förväntas passera över bron – och medföra både privatimporterade och insmugglade alkoholvaror – kommer problemen med ölimport och införsel av spritdrycker att accentueras än mer. Vi biträder därför yrkande 3 i Moderaternas motion UU12 att regeringen bör lägga förslag om sänkta alkoholskatter, i första hand till dansk nivå, så att de nya skatterna kan börja gälla vid halvårsskiftet. Riksdagen bör rikta ett tillkännagivande härom till regeringen.

3. Energiskatter

Kenneth Lantz (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Desirée Pethrus Engström (kd), Catharina Hagen (m) och Margareta Cederfelt (m) anför följande:

Det är angeläget att energi- och koldioxidbeskattningen ges en utformning som ger goda förutsättningar för svensk industri att konkurrera internationellt. I annat fall är risken stor att den svenska energiintensiva industrin flyttar till länder med gynnsammare beskattningsklimat. En del av de svenska energiskatterna motiveras av miljöhänsyn. Dessa förfelas helt, menar vi, om beskattningen är så hög att verksamheten i Sverige läggs ned och flyttas till länder med en annan skatteprofil. Arbetstillfällena går förlorade och handelsbalansen försvagas.

Uttalanden av miljöministern antyder att Sverige skulle välkomna ett kommande ramdirektiv inom energiskatteområdet som innebär höjda eller rent av kraftigt höjda energiskatter och andra miljörelaterade skatter och avgifter, trots att Sverige redan i dag har höga energiskatter. Ett EU-direktiv får enligt vår mening inte innebära ytterligare höjning av de svenska energiskatterna. Hänsyn måste också tas till konkurrens från andra länder utanför EU. En alltför stor skillnad i skattenivåer riskerar att tvinga företagen att flytta produktionen till länder där miljörestriktionerna är mindre omfattande.

Vi tillstyrker motion UU12 yrkande 4 och förordar ett tillkännagivande av riksdagen med denna innebörd. 1999/2000:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Inledning

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat att bereda bl.a. justitiekammarens utskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999 jämte motionerna 1999/2000:U12–14 som väckts med anledning av skrivelsen. Därutöver finns motioner från den allmänna motionstiden.

Ärendet föranleder följande yttrande från justitiekammarens utskottet.

Utskottet

Inledning

I skrivelsen lämnar regeringen i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen en redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under år 1999. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Yttrandets omfattning

De frågor som ligger inom justitiekammarens utskottets beredningsområde berörs i första hand i skrivelsens avsnitt 5, 35, 37 och 40. Avsnitt 5 behandlar Amsterdamfördraget, avsnitt 35 polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete, avsnitt 37 Schengensamarbetet och avsnitt 40 förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU. I yttrandet behandlar utskottet vissa frågor inför unionens utvidgning samt de frågor inom utskottets beredningsområde som särskilt bör uppmärksammas under det svenska ordförandeskapet. Utskottet behandlar härvid motion 1999/2000:U13 yrkande 2 (delvis) av Holger Gustafsson m.fl. (kd).

Prioriteringar inför ordförandeskapet

Allmänt om samarbetet i tredje pelaren

Riksdagen godkände den 29 april 1998 Amsterdamfördraget om ändring av bl.a. Fördraget om Europeiska unionen (Unionsfördraget) och fördragen om upprättande av Europeiska gemenskaperna (prop. 1997/98:58, bet. 1997/98:UU13, rskr. 1997/98:197). Fördraget innebar bl.a. en omfattande reformering av samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Amsterdamfördraget trädde i kraft den 1 maj 1999.

Genom Amsterdamfördragets ikraftträdande fördes delar av det rättsliga och inrikes samarbetet över från unionens tredje pelare till dess första pelare. Det gäller frågor om asyl, invandring, visering och annan politik som rör fri rörlighet för personer samt civilrättsligt samarbete. I den tredje pelaren återstår alltså straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Fördragsbestämmelserna återfinns i avdelning VI i Unionsfördraget.

Enligt artikel 29 skall unionens mål vara att ge medborgarna en hög säkerhetsnivå inom ett område med frihet, säkerhet och rättvisa genom att bland medlemsstaterna utforma gemensamma insatser på områdena polissamarbete och straffrättsligt samarbete samt genom att förebygga och bekämpa rasism och främlingsfientlighet.

Detta mål skall uppnås genom förebyggande och bekämpande av brottslighet, vare sig denna är organiserad eller ej, särskilt terrorism, människohandel och brott mot barn, olaglig narkotikahandel och olaglig vapenhandel, korruption och bedrägeri. Åtgärdena skall vidtas genom närmare samarbete mellan polismyndigheter, tullmyndigheter och andra behöriga myndigheter i medlemsstaterna, både direkt och genom Europeiska polisbyrån (Europol) och genom sådant samarbete mellan rättsliga myndigheter och andra behöriga myndigheter i medlemsstaterna, allt i enlighet med närmare bestämmelser i andra artiklar i fördraget. Vidare skall tillnärmning av straffrättsliga regler i medlemsstaterna kunna ske när det är nödvändigt.

Till sin karaktär är samarbetet i tredje pelaren mellanstatligt. Någon normgivningskompetens har inte överlåtits från medlemsstaterna till unionen. Samarbetet omfattas alltså inte av EG-rätten och dess principer. Skälet till denna ordning är att samarbetet berör rättsstatliga kärnområden, inom vilka det ansetts viktigt att medlemsstaterna får behålla ett självbestämmande. Arbetet inom tredje pelaren leds, på samma sätt som inom EU i övrigt, av rådet, som vid sina sammanträden består av berörda fackministrar. I ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) ingår sålunda justitie- och inrikesministrarna.

Av artikel 34 framgår att rådet på lämpligt sätt skall vidta åtgärder för att främja samarbete som bidrar till att unionens mål uppnås. Rådet får för detta ändamål upprätta konventioner som skall antas av medlemsstaterna enligt deras nationella bestämmelser. Om inte annat anges i konventionerna skall dessa, så snart de har antagits av åtminstone hälften av medlemsstaterna, träda i kraft för dessa medlemsstater. Rådet får vidare anta s.k. rambeslut om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar. Rambesluten är bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som skall uppnås men överlåter åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt. De har inte s.k. direkt effekt, dvs. de kan inte grunda rättigheter eller skyldigheter för enskilda så länge de inte införlivats med nationell rätt. I sammanhanget kan anmärkas att rambeslut, i likhet med andra bindande internationella överenskommelser, fordrar godkännande av riksdagen om beslutet förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas (se 10 kap. 2 § regeringsformen).

Härutöver kan rådet anta gemensamma ståndpunkter som anger unionens inställning i en viss fråga samt fatta andra beslut som överensstämmer med målen i denna del av Unionsfördraget, dock inte beslut om tillnärmning av

medlemsstaternas lagar och andra författningar. Beslut av rådet förutsätter enhällighet.

I motionen U13 begärs ett tillkännagivande av innebörd att regeringen skall fokusera på säkerhetsfrågorna i samband med östutvidgningen. Till säkerhetsfrågor hänför motionärerna bl.a. skydd mot organiserad och internationell brottslighet. Motionärerna framhåller särskilt smugglingen av narkotika och vapen samt sexhandeln med kvinnor och barn.

På grundval av de beslut som fattades av Europeiska rådet i Luxemburg i december 1997 inleddes den 30 mars 1998 en anslutningsprocess som omfattade tio kandidatländer från Central- och Östeuropa samt Cypern. Den 31 mars samma år öppnades bilaterala regeringskonferenser för inledande av medlemskapsförhandlingar med Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien, Ungern och Cypern. Europeiska rådet beslöt vid sitt möte i Helsingfors i december 1999 att inleda medlemskapsförhandlingar också med Bulgarien, Lettland, Litauen, Malta, Rumänien och Slovakien. Samtidigt erhöll Turkiet status som kandidatland. Vid samma möte uttalade Europeiska rådet att EU borde kunna välkomna nya medlemsstater från slutet av år 2002.

Samtliga kandidatländer ansågs i kommissionens yttranden sommaren 1997 vara svaga i rättsliga och inrikes frågor. Mot bakgrund härav och med hänsyn till områdets centrala betydelse för bl.a. rättsstatskriteriet förklarade justitie- och inrikesministrarna tidigt att de avsåg att spela en aktiv roll i utvidgningsprocessen.

I skrivelsen redovisar regeringen att förhandlingar under våren innevarande år kommer att öppnas med Cypern, Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien och Ungern vad avser rättsliga och inrikes frågor.

Regeringen framhåller vidare att det har tagits flera initiativ i utvidgningsprocessen inom området. Sålunda slöts vid RIF-rådets möte i maj 1998 en föranslutningspakt mot organiserad brottslighet mellan kandidatländerna och medlemsländerna. Pakten är en politiskt men inte rättsligt bindande överenskommelse som innehåller ett antal principer om åtgärder för att förbättra samarbetet i kampen mot internationell brottslighet. Under år 1999 har paktens parter sammanträtt och samrått i olika frågor.

Vidare redovisar regeringen att rådet antagit en gemensam åtgärd om en kollektiv utvärderingsmekanism. En särskild rådsarbetsgrupp bestående av experter från medlemsländerna bistår sedan september 1998 rådet och kommissionen med utvärderingar av kandidatländerna inom RIF-området. I detta arbete deltar således inte kandidatländerna. Expertrapporterna är avsedda att utgöra ett stöd för rådet under de kommande förhandlingarna på det rättsliga och inrikes området. Mot bakgrund av den vikt som läggs vid de rättsliga och inrikes frågorna har regeringen tagit initiativ till ett intensifierat institutionellt samarbete på rättsområdet med främst Estland, Lettland och Litauen för att underlätta för dessa stater att bli medlemmar i EU (skriv. s. 36 f).

Inom EU bedrivs ett omfattande arbete mot organiserad brottslighet. En särskild handlingsplan mot den organiserade brottsligheten antogs av RIF-rådet i april 1997 och godkändes av Europeiska rådet vid dess möte i Amsterdam i juni samma år. Handlingsplanen innehåller politiska riktlinjer och särskilda rekommendationer till rådet att vidta en rad åtgärder som spänner över ett vitt fält.

Vid sitt möte i Wien i december 1998 gav Europeiska rådet i uppdrag åt RIF-rådet att förstärka åtgärderna mot den organiserade brottsligheten med beaktande av de utökade möjligheter i detta hänseende som Amsterdamfördraget ger. Uppdraget återfinns i en handlingsplan för genomförande av Amsterdamfördraget, den s.k. Wienhandlingsplanen.

I enlighet med en rekommendation i 1997 års handlingsplan har rådet inrättat en sektorsöversgripande arbetsgrupp mot den organiserade brottsligheten. En av gruppens huvuduppgifter är att genomföra de riktlinjer och rekommendationer som finns i handlingsplanen. Arbetsgruppen har utarbetat en ny sammanhållen strategi för det fortsatta arbetet med att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten. Strategin antogs av RIF-rådet den 27 mars 2000.

Särskilda insatser görs också för att höja kvaliteten såväl på rättskipningen som på de rättsvårdande myndigheterna i olika kandidatländer.

Utskottet vill vidare framhålla att Europeiska rådet vid sitt möte i Köpenhamn i juni år 1993 fastställde vissa kriterier för bedömningen av länder som önskar bli medlemmar i EU. Dessa innebär bl.a. att tillträdande stater skall ha rättsstatens karakteristiska kännetecken, dvs. demokrati, respekt för lagar och mänskliga rättigheter samt skydd och respekt för minoriteters rättigheter, fungerande marknadsekonomier och förmåga att hantera konkurrensen och marknadskrafterna inom unionen. Medlemskap förutsätter att kandidatlandet har möjlighet att uppfylla medlemskapets förpliktelser och ansluta sig till målen om en politisk, ekonomisk och monetär union. Ett land som önskar bli medlem måste alltså – helt naturligt – uppfylla de krav på en rättsstat som ställs på de befintliga medlemsstaterna och kunna delta i det rättsliga samarbetet inom unionen.

Utskottet vill för sin del instämma i motionärernas uppfattning att det är utomordentligt viktigt för EU att bekämpa den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten. Att såväl brottsligheten som kvaliteten på brottsbekämpningen och rättskipningen i kandidatländerna måste ägnas särskild uppmärksamhet är enligt utskottets mening tydligt. Utskottet kan emellertid konstatera att det inom EU pågår ett omfattande arbete för att bekämpa den organiserade brottsligheten såväl inom unionen som i kandidatländerna.

Mot denna bakgrund är enligt utskottets uppfattning önskemålen i motion U13 (yrkande 2) tillgodosedda, och utskottet föreslår att motionsyrkandet avstyrks i denna del.

När det så gäller frågor som särskilt bör uppmärksammas under det svenska ordförandeskapet, har man från regeringens sida för utskottet redovisat några spörsmål som regeringen anser angelägna. Av dessa vill utskottet framför allt betona ett fortsatt arbete med brottsförebyggande åtgärder och åtgärder till stöd för brottsoffer.

I fråga om brottsförebyggande åtgärder noterar utskottet med tillfredsställelse det initiativ som togs av Sverige gemensamt med Danmark och Storbritannien inför Europeiska rådets möte i Tammerfors. Även de övriga åtgärder som regeringen redovisar, såsom stöd till och samverkan mellan lokala brottsförebyggande projekt, anser utskottet värda att utveckla.

I fråga om brottsoffer är det angeläget att Sverige verkar för att dessa får erforderligt stöd inte minst när de utsatts för brott i andra länder än sitt hem-

land. En europeisk samsyn beträffande vikten av att stödja brottsoffer synes eftersträvasvärd.

Andra frågor som utskottet anser böra uppmärksammas är ömsesidigt erkännande och verkställighet av medlemsstaternas avgöranden i brottmål samt bekämpande av narkotikasmuggling och miljöbrott. I detta sammanhang vill utskottet också betona värdet av det samarbete mellan polismyndigheter och åklagare i de olika medlemsstaterna som bedrivs inom tredje pelaren.

Slutligen vill utskottet understryka att handlingsutrymmet under det svenska ordförandeskapet i inte ringa grad kommer att påverkas av vilka frågor som drivits av det föregående ordförandeskapet. Det är därför angeläget att Sverige redan under det franska ordförandeskapet med kraft för fram de frågor inom straffrättsligt samarbete och polissamarbete som enligt svensk uppfattning är angelägna.

Stockholm den 26 april 2000

På justitieutskottets vägnar

Gun Hellsvik

I beslutet har deltagit: Gun Hellsvik (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Anders G Högmark (m), Ann-Marie Fagerström (s), Helena Zakariasén (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp), Anita Sidén (m) och Cecilia Magnusson (m).

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat att bereda bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999 i de delar som har samband med respektive utskotts beredningsområde jämte motioner väckta med anledning av skrivelsen samt motioner från allmänna motionstiden 1999 enligt särskild förteckning.

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde berörs främst i skrivelsens avsnitt 12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor, avsnitt 36 Asyl och migration, avsnitt 37 Schengensamarbetet och avsnitt 38 Åtgärder för integration av flyktingar m.m.

Utskottet yttrar sig nedan över avsnitten 12 och 36 samt motionerna U505 yrkande 12 (fp) och Sf4 yrkande 6 (fp), allt i den mån utskottets beredningsområde berörs. Utskottet yttrar sig även över motion U13 yrkande 2 (kd) såvitt avser EU:s utvidgning och flyktingfrågor.

Motion Sf4 yrkande 6 överlämnas med detta yttrande till utrikesutskottet.

Samarbete i rättsliga och inrikes frågor

Asyl och migration

Skrivelsen

Genom Amsterdamfördraget, som trädde i kraft den 1 maj 1999, överfördes frågor om asyl och migration från tredje till första pelaren och har därmed blivit en del av gemenskapsrätten. Frågorna återfinns i en ny avdelning med rubriken "Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer". Inom fem år efter ikraftträdandet skall fri rörlighet för personer, oavsett medborgarskap, råda mellan medlemsstaterna. För att uppnå detta mål skall bl.a. viseringspolitiken harmoniseras ytterligare, likaså asylpolitiken, där rådet skall besluta om gemensamma miniminivåer vad gäller mottagande av asylsökande och bestämmande av flyktingskap samt minimiregler för handläggning av asylansökningar. Vidare skall rådet fatta beslut om ansvarsfördelning, och invandringspolitiken skall jämkas samman till högre grad av gemensamma normer. Frågor om kontroll vid yttre gränser skall harmoniseras och inga personkontroller företas vid inre gränser.

Amsterdamfördraget har också inneburit att Schengenregelverket, med dess omfattande regelverk på viseringsområdet, införlivats i EU och att Dublinkonventionen kommer att ersättas av ett gemenskapsrättsligt instrument framöver.

I Wienhandlingsplanen från december 1998 anges hur Amsterdamfördragets bestämmelser om bl.a. fri rörlighet för personer, asyl och invandring bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade

områdena varierar mellan två och fem år. Bland de prioriterade åtgärderna finns bl.a. antagande av miniminormer för asylprocedurer.

Wienhandlingsplanen vidareutvecklades vid Europeiska rådets extra möte i Tammerfors, oktober 1999. Rådet enades där om politiska riktlinjer och prioriteringar i 62 punkter. Bland annat slogs fast att unionen fullt ut skall leva upp till Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning och andra relevanta instrument för mänskliga rättigheter och solidariskt möta humanitära behov. Ett gemensamt europeiskt asylsystem skall upprättas, grundat på den absoluta respekten för Genèvekonventionen som skall tolkas på ett fullständigt och omfattande sätt. Frågan om tredjelandsmedborgares rättsliga ställning lyftes också fram. Unionen skall säkerställa att tredjelandsmedborgare beviljas rättigheter som ligger så nära EU-medborgarnas som möjligt. Vidare angavs att kampen mot rasism och främlingsfientlighet skall intensifieras. Behovet av att föra en aktiv kamp mot illegal invandring och människohandel underströks och offrens rättigheter lyftes fram. Slutligen ville Tammerforsmötet att återvändande skall främjas och att ursprungs- och transitländerna skall bistås för att främja ett frivilligt återvändande.

Motioner

I motionerna U505 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 12 och Sf4 av Helena Bargholtz och Bo Könberg (fp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att Sverige som ordförandeland i EU prioriterar att kraftigt höja den humanitära ambitionen i den gemensamma flykting- och asylopolitiken. I motionerna betonas nödvändigheten av en gemensam praxis och en samordning av flykting- och asylopolitiken. Flyktingfrågorna inom EU bör föras till de områden där majoritetsbeslut kan tillämpas. Motionärerna anser att en gemensam flyktingpolitik är nödvändig för att fördela bördorna mellan medlemsstaterna. En samordning av medlemsstaternas minimiansvar krävs också för att åtminstone några länder skall kunna föra en mer generös flyktingpolitik. Det är de mest generösa länderna som skall sätta normen, ett synsätt som enligt motionärerna bör präglade tillämpningen av både Schengen-avtalet och Dublinkonventionen. Asylrätten på Genèvekonventionens grund måste värnas och en ny konvention behövs för att ge skydd även i massflyktssituationer. I motionerna anförs också att orsakerna till flykt måste bekämpas. EU bör verka för ett mer direkt stöd till grannstater som ger skydd åt människor som tvingats fly. Vidare anförs i motionerna att det finns oroväckande tendenser till att vilja begränsa migrationsströmmarna till den europeiska kontinenten. Förslag om en hård linje gentemot de asylsökandes hemländer, t.ex. genom hot om indraget bistånd om hemlandet ej tar flyktingar ”i retur”, kan inte accepteras. När det gäller viseringspolitiken är det enligt motionärerna uppenbart att denna används för att försvåra för människor att söka asyl i Västeuropa. Sverige bör aktivt verka för att listan med viseringspliktiga länder görs kortare och ett ”fästning Europa” måste enligt motionärerna förhindras.

Utskottet har tidigare uttalat sitt stöd för att asyl- och migrationsfrågorna, genom Amsterdamfördraget, förs över från tredje till första pelaren (1997/98:SFU4y). Under en övergångsperiod om fem år från ikraftträdandet av Amsterdamfördraget skall rådet i frågor som omfattas av den nya avdelningen "Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer" fatta beslut med enhällighet och efter att ha hört Europaparlamentet. Förslagsrätten skall under den tiden vara delad mellan kommissionen och medlemsstaterna. Vidare skall rådet efter övergångsperioden enhälligt och efter att ha hört Europaparlamentet fatta beslut om att hela eller delar av den nya avdelningen skall omfattas av medbeslutandeförfarandet, varvid beslut i rådet kan tas med kvalificerad majoritet.

Enligt utskottets uppfattning visar Tammerforsmötet på en stark politisk vilja att inom EU utveckla en gemensam asyl- och migrationspolitik på humanitetens och asyrlättens grund. Inom kommissionen pågår nu ett arbete med att sammanställa ett åtgärdsprogram eller en s.k. resultattavla för de rättsliga och inrikes frågorna som återfinns i Amsterdamfördraget. Utskottet anser att resultattavlan, som skall baseras på fördraget, Wienhandlingsplanen och utfallet i Tammerfors, kan komma att utgöra ett viktigt instrument för att gå vidare i arbetet med att utveckla ett gemensamt europeiskt asylsystem, grundat på den absoluta respekten för Genèvekonventionen, tolkad på ett fullständigt och omfattande sätt. Detta innebär givetvis, för utlänningar som inte har rätt att uppehålla sig på en medlemsstats territorium, att ingen skickas tillbaka till ett land där han eller hon riskerar att bli utsatt för förföljelse. Utskottet vill i detta sammanhang även peka på Centrum för utbyte av information och diskussion i asylfrågor (Cirea) som har som målsättning att samla, utbyta och sprida information samt att ställa samman dokumentation om samtliga asylrelaterade frågor inom EU. Av skrivelsen framgår att det finns ett nära samarbete mellan Cirea och UNHCR, bl.a. genom att UNHCR närvarar och bidrar med material vid Cireas möten.

När det gäller bekämpande av orsakerna till flykt delar utskottet bedömningen i motionerna att EU bör verka för ett mer direkt stöd till länder i närområdet som ger skydd åt människor som tvingats fly. Av regeringens skrivelse framgår att en första ansats att arbeta med en pelaröverskridande metod har gjorts i Högnivågruppen för asyl och migration. Arbetet tar sikte på några ursprungs- och transitländer som genererar migrationsströmmar och för dessa länder har handlingsplaner utarbetats för att motarbeta ofrivillig flykt och migration. Handlingsplanerna innehåller förslag till åtgärdsprogram, indelade i åtgärder på de utrikespolitiska, biståndspolitiska och migrationspolitiska områdena. Högnivågruppen förväntas rapportera till Europeiska rådet i december 2000 om hur handlingsplanerna genomförts. Enligt utskottets mening ligger denna pelarövergripande arbetsmetod helt i linje med helhetssynen i den svenska migrationspolitiken och utgör ett värdefullt komplement till EU:s instrument. Utskottet delar regeringens inställning att det är angeläget att sambandet inom EU mellan utrikes-, bistands- och migrationspolitiken stärks samt att kontakter mellan ursprungs-, transit- och mottagarländer intensifieras för att goda resultat skall uppnås. Utskottet vill i detta

sammanhang peka på att Sverige också utanför EU-samarbetet arbetar aktivt i en rad internationella sammanhang för att bidra till varaktiga lösningar av såväl de problem som tvingar människor att fly som de konsekvenser som följer därav.

Vad gäller gemensamma asylprocedurer inom EU framgår av skrivelsen att kommissionen avser att lägga fram ett förslag till förordning eller direktiv om asylprocedurerna i EG under 2000 och att rådet skall vidta åtgärder på området före den 1 maj 2001. Förslaget kommer att baseras på det arbetsdokument om gemensamma normer för asylförfaranden som kommissionen lade fram i mars 1999 samt medlemsstaternas synpunkter på dokumentet. När det gäller tillfälligt skydd och solidaritet presenterade kommissionen år 1998 två förslag till gemensamma åtgärder om ”tillfälligt skydd för fördrivna personer” och ”solidaritet vid mottagandet av fördrivna personer”, en revidering av förslag från 1997. Förslagen, som var avsedda att ses som ett komplement till 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning, har varit föremål för segslitna förhandlingar. Den rättsliga grunden har också förändrats genom Amsterdamfördragets ikraftträdande. I december 1999 lade kommissionen fram ett förslag om bildande av en europeisk flyktingfond, KOM(1999)686 slutlig. Syftet med fonden är att skapa en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot asylsökande, flyktingar och fördrivna personer och kostnaderna för detta genom att medlemsstaterna skall få stöd i proportion till det ansvar de tar inom de olika områdena. Samtidigt måste de medlemsstater vilkas system för att ta emot asylsökande är minst utbyggda bli i stånd att ta ansvar för sin del av de gemensamma insatserna. Avsikten är också att akuta åtgärder skall kunna vidtas om en massiv tillströmning sker till en eller flera medlemsstater av asylsökande m.fl. Fondens medel skall fördelas på tre huvudområden: mottagande, integration och frivillig återvandring. Enligt utskottets mening är det angeläget att en ordning snarast skapas för hur EU:s medlemsländer skall ta ansvar för flyktingströmmar i en massflyktssituation. Sverige har också under flera års tid och i olika sammanhang förespråkat detta. Utskottet, som anser att frågan inte får fördröjas, noterar att i handlingsplanen från Wien och i slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors anges att rådet bör vidta åtgärder när det gäller tillfälligt skydd och solidaritet så snart som möjligt efter det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. Enligt utskottets mening kan bildandet av en flyktingfond understödja detta arbete. Utskottet vill också poängtera vikten av att Sverige aktivt arbetar för att gemensamma miniminormer för asylprocedurerna skall antas inom EU. Utskottet anser att det är mycket angeläget att den lägsta nivån höjs och att normen påverkas av de mest generösa länderna. Utskottet har erfarit att regeringen, som prioriterar frågan om gemensamma asylprocedurer, räknar med en lösning under det svenska ordförandeskapet.

Genom Amsterdamfördraget införlivas Schengensamarbetets omfattande regelverk på viseringsområdet i EU:s regelverk. Arbetet med att harmonisera viseringspolitiken inom EU har fortskridit inom ramen för i huvudsak två förordningar på området. Den ena förordningen, (EG) nr 574/99 om vilka medborgare som måste ha visering vid passerandet av medlemsstaternas yttre gränser, trädde i kraft den 19 mars 1999. Den andra förordningen från år 1995 rör enhetlig utformning av viseringshandlingar. I januari i år lade

kommissionen fram ett förslag om förordning för att harmonisera reglerna om vilka länders medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskravet, KOM(2000)27 slutlig. Utskottet noterar att genom Amsterdamfördragets ikraftträdande kommer gemenskapens behörighet att omfatta alla delar av viseringspolitiken, mot tidigare endast fastställande av vilka tredje länder vars medborgare måste ha visering för att passera medlemsstaternas yttre gränser och införandet av åtgärder för en enhetlig utformning av viseringar. Av det av riksdagen godkända betänkandet Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (bet. 1996/97:SfU5, rskr. 1996/97:80) framgår att det övergripande målet för den svenska viseringspolitiken är att skapa så stor frihet som möjligt över gränserna. Önskemålet om fri rörlighet måste dock ställas mot nödvändigheten av att upprätthålla den reglerade invandringen. Vad gäller förhållandet mellan viseringspolitik och möjligheten att söka asyl anförde utskottet att viseringskrav endast i mycket liten utsträckning torde hindra människor från att söka skydd, men att det däremot kan vara ett hinder för dem att söka asyl just i Sverige. Utskottet framhöll emellertid att det inte finns någon rätt för asylsökande att själv välja asylland. Om andra länder får ta emot oproportionellt många skyddsbehövande får detta lösas genom internationellt samarbete. Utskottet vidhåller, liksom nyliken i betänkande 1999/2000:SfU11, denna inställning.

Kommissionen har i december 1999 lagt fram ett förslag till direktiv om rätt till familjeåterförening, KOM(1999)638 slutlig. I förslaget anges inledningsvis att kommissionen avser att ägna stor uppmärksamhet åt att identifiera vilka vägledande principer som skall ligga till grund för en gemensam invandringspolitik. Kommissionen anser att den "nollinvandringspolitik" som tidigare förts fram i den europeiska diskussionen om invandring aldrig har varit vare sig realistisk eller ändamålsenlig. Vidare kommer kommissionen under år 2000 att ta initiativ till ytterligare tre direktiv om tredjelandsmedborgare; ett om arbetstagares och egenföretagares villkor för inresa och vistelse, ett om villkoren för studenters och praktikanter inresa och vistelse och ett om den rättsliga ställningen för de tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i en medlemsstat. När det gäller förslaget om familjeåterförening är regeringen positiv till en harmonisering inom området och välkomnar förslaget. Regeringen har dock uttalat att det är angeläget att förslaget lämnar utrymme för flexibilitet. Utskottet, som noterar att det ännu inte till riksdagen inkommit någon faktapromemoria över förslaget, vill understryka vikten av att faktapromemorior upprättas i nära anslutning till de olika förslagen från kommissionen.

I utkast till program för det svenska ordförandeskapet våren 2001 anges att det på det asyl- och migrationspolitiska området finns en omfattande och överenskommen dagordning för att utveckla en EU-gemensam politik. Regeringen anser att detta arbete måste intensifieras och att konkreta resultat måste uppnås. Bland annat bör gemensamma miniminormer för ett europeiskt asylsystem grundat på den absoluta respekten för Genèvekonventionen skapas. Sverige bör också verka för att kampen mot illegal invandring i högre grad än tidigare inriktas på förebyggande åtgärder, särskilt i EU:s närområde. Det är också angeläget att stärka integrationsperspektivet inom

unionen, och tredjelandsmedborgares integration och rättigheter skall ges särskild prioritet.

1999/2000:UU10

Med hänsyn till det anförda utgår utskottet från att Sverige i det kommande arbetet hävdar traditionella svenska principer inom flyktingpolitiken såsom humanitet, respekt och att internationella åtaganden ovillkorligen måste följas. Utskottet anser att motionerna U505 yrkande 12 (fp) samt Sf4 yrkande 6 (fp) får anses i huvudsak tillgodosedda och bör avstyrkas.

EU:s utvidgning och flyktingfrågor

Skrivelsen

På det rättsliga och inrikes området (RIF) kommer under våren förhandlingar att öppnas med Cypern, Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Med hänsyn till dels att länderna i kommissionens yttranden sommaren 1997 ansågs vara svaga på RIF-området, dels områdets centrala betydelse för bl.a. rättsstatskriteriet, förklarade inrikes- och justitieministrarna tidigt att de avsåg att spela en aktiv roll i utvidgningsprocessen. En särskild rådsarbetsgrupp bestående av experter från medlemsländerna bistår sedan september 1998 rådet och kommissionen med utvärderingar av kandidatländerna inom RIF-området. Genom den s.k. förmedlemskapsstrategin och Europaavtalen har EU åtagit sig att aktivt medverka till att förbereda alla associerade central- och östeuropeiska stater för medlemskapet. EU skall bidra till att utveckla kandidatländernas strategier för hur det mycket komplexa integrationsarbetet skall bedrivas och förbereda kandidatländerna på hur det är att arbeta inom EU, bl.a. genom att kunna delta i EU:s gemenskapsprogram och gemensamma myndigheter. Ett förmedlemskapsstöd utgår också. Bland annat kommer Sverige och svenska tjänstemän att delta i utveckling och uppbyggnad av EU-relevant förvaltning i flertalet kandidatländer inom ramen för Phareprogrammet. Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997 beslutades att öppna en europeisk konferens, som skulle samla medlemsstaterna och de europeiska stater som har viljan att ansluta sig till EU. Syftet med konferensen var att skapa ett multilateralt forum för politiskt samråd i frågor av allmänt intresse för deltagarna, samt att vidga och fördjupa samarbetet på bl.a. området för rättsliga och inrikes frågor. Konferensen möttes på utrikesministernivå i juli 1999.

Motion

I motion U13 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att fokusera på säkerhetsfrågorna i samband med östutvidgningen. I motionen anförts att den förestående östutvidgningen är en ambitiös fredsprocess som även medför stora utmaningar. Motionärerna menar bl.a. att det behövs en helhetssyn på flyktingpolitiken och säkerhetsfrågorna. EU måste ha en solidarisk och human flyktingpolitik, ej ett "fästning Europa". Medlemsstaterna bör bistå kandidatländerna med utbildning och uppbyggnad av lämpliga institutioner vad gäller asylprövning och yttre gränsskydd. Motionärerna anser också att det är viktigt att principen om "första asylland"

Utskottets bedömning

När det gäller samarbetet i rättsliga och inrikes frågor har konsekvenserna av EU:s utvidgning, för Sverige, unionen och kandidatländerna, analyserats i bl.a. betänkandet Ett utvidgat europeiskt område med frihet, säkerhet och rättvisa (SOU 1997:159). Därvid har konstaterats att utvidgningen knappast kan förväntas få negativa konsekvenser av betydelse på det flyktingpolitiska området. Utvidgningen kan i stället innebära att ytterligare länder deltar i utvecklandet av den europeiska flyktingpolitiken och att de deltar aktivt i samrådet. Enligt utskottets mening är det viktigt att få med de nya medlemsländerna i det flyktingpolitiska samarbetet. Eventuella svårigheter med svaga administrativa strukturer i kandidatländerna bör enligt utskottets uppfattning avhjälpas genom fortsatt stöd från EU och dess medlemsstater. Ett generellt krav är också att kandidatländerna har institutioner som har uppnått en sådan stabilitet att de garanterar demokrati, upprätthållande av rättsstatsprincipen, respekt för de mänskliga rättigheterna samt respekt för och skydd av minoriteter. En särskild rådsarbetsgrupp bestående av experter från medlemsländerna bistår också sedan september 1998 rådet och kommissionen med utvärderingar av kandidatländerna inom området.

Med det anförda anser utskottet när det gäller säkerhetsfrågorna i samband med östutvidgningen att motion U13 (kd) får anses i huvudsak tillgodosedd och bör avstyrkas.

Det ekonomiska och sociala samarbetsområdet

Samordning av social trygghet för migrerande arbetstagare samt Meddelande om kompletterande pensionsskydd

Skrivelsen

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde under detta avsnitt berörs såvitt gäller personers fria rörlighet och sociala skydd främst av reglerna för samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler som återfinns i förordning (EEG) 1408/71 innebär i stort att vederbörande medborgare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats vid arbete i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till annan medlemsstat samt har rätt till sociala förmåner i värdlandet.

I juni 1998 och i februari 1999 antog rådet förslag om en utvidgning av förordning 1408/71 till att omfatta dels offentliganställda i särskilda system, dels studerande. En del, som berör övriga försäkrade, kvarstår att behandlas i rådets arbetsgrupp för sociala frågor. Kommissionen lade 1998 fram ett förslag om utvidgning av förordningen till att gälla medborgare i tredje land. Förslaget syftar till att utsträcka gemenskapens samordning av systemen för social trygghet för anställda och egenföretagare som är försäkrade i en medlemsstat utan att vara medborgare i någon av gemenskapens medlemsstater. Förslaget diskuteras sedan år 1998 i rådets arbetsgrupp för sociala frågor.

Vidare lade kommissionen i december 1998 fram ett förslag som innehåller en ny version av förordning 1408/71. Avsikten med förslaget är att samordningsreglerna skall moderniseras och förenklas. Arbetet med detta förslag inleddes i slutet av det tyska ordförandeskapet och pågår alltså i rådets arbetsgrupp för sociala frågor. Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig i ärendet.

Rådet antog i juni 1998 ett direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom Europeiska gemenskapen. Kommissionen har under år 1999 publicerat meddelandet "Att skapa en inre marknad för kompletterande pensionskydd", KOM(1999)134 slutlig. I meddelandet analyseras vissa av de frågor som behandlades i direktivet från 1998. Kommissionen konstaterar i meddelandet att det saknas ett regelsystem som samordnar pensionssystemen inom det kompletterande pensionskyddet för migrerande arbetstagare. För att underlätta diskussionen av de problem detta kan innebära har kommissionen beslutat att inrätta ett pensionsforum som skall bestå av representanter för medlemsstaterna, pensionsföretagen och arbetsmarknadens parter.

Utskottets bedömning

Utskottet har fortsatt följt frågan om en modernisering och förenkling av förordning 1408/71, liksom en utvidgning av förordningen till att avse fler grupper. Utskottet, som anser att det är viktigt att målet om fri rörlighet för personer genomförs inom EU, ser positivt på arbetet med att samordna de nationella trygghetssystemen i syfte att underlätta för de personer som flyttar inom EU. Samordningsreglerna härrör från år 1971 och har ändrats och uppdaterats åtskilliga gånger sedan dess. Det är därför enligt utskottets bedömning angeläget att reglerna moderniseras och förenklas. När det gäller det kompletterande pensionskyddet kan utskottet emellertid konstatera att hinder för den fria rörligheten fortfarande kvarstår. Utskottet anser att arbetet med samordningen på detta område bör påskyndas för att hindren för rörligheten skall kunna undanröjas.

Förstärkt samarbete för att modernisera social trygghet och EU-medlemsstaternas samarbete på det sociala området

Skrivelsen

Efter Amsterdamfördragets ikraftträdande och integreringen av det sociala avtalet i fördraget återfinns bestämmelserna rörande den sociala dialogen i artiklarna 138 och 139 i EG-fördraget. Det har skapats en enhetlig fördragsmässig grund för EU-medlemsstaternas samarbete på det sociala området, ett samarbete som nu kommer att omfatta samtliga medlemsstater. Under 1998 presenterade kommissionen meddelandet "Anpassa och främja den sociala dialogen på gemenskapsnivå", KOM(1998)322 slutlig. Kommissionen uttryckte i detta meddelande att den sociala dialogen behöver bli öppnare, starkare, modernare och mer flexibel.

I skrivelsen beskrivs den sociala dimensionen, som i princip omfattar medborgare i deras egenskap av arbetstagare, som ett sammanhängande begrepp för åtgärder som syftar till att motverka negativa sociala effekter av den inre marknaden samt att främja en positiv social utveckling. Arbetskraftens fria rörlighet, socialförsäkringsskydd för den som flyttar och ömsesidigt erkännande av examina utgör centrala beståndsdelar.

Kommissionen presenterade i juli 1999 ett meddelande om en gemensam strategi för att modernisera social trygghet, KOM(1999)347 slutlig. Meddelandet debatterades vid social- och arbetsmarknadsministerrådet i oktober 1999. Det finska ordförandeskapet utarbetade därefter ett förslag till rådsslutsatser som syftar till att förstärka det redan existerande samarbetet mellan medlemsstaterna genom att skapa ett mer strukturerat och regelbundet utbyte av information och erfarenheter när det gäller social trygghet. Rådet antog förslaget till slutsatser men betonade samtidigt att organisering och finansiering av social trygghet är ett nationellt ansvar. En högnivågrupp bildas under rådet för att driva arbetet. Samarbetet skall koncentreras kring fyra gemensamma mål: att göra det lönsamt att arbeta och att arbete skall ge en säker inkomst, att göra pensionerna säkra och pensionssystemen hållbara, att främja social integration och att garantera en hållbar hälso- och sjukvård av hög kvalitet.

Kommissionen har, den 13 mars 2000, lagt fram ett förslag om inrättande av en kommitté för social trygghet, KOM(2000)134 slutlig. Vidare föreslår kommissionen att en ny årsrapport om social trygghet skall publiceras årligen. En rapport för år 1999 har publicerats, KOM(2000)163 slutlig.

Utskottets bedömning

Utskottet välkomnar att den sociala dimensionen genom Amsterdamfördragets integrering av det sociala avtalet i fördraget har fått en tydlig roll i EU-samarbetet.

Europeiska rådet uttalade vid det extra toppmötet i Lissabon den 23–24 mars 2000 att grunden för en övergång till en kunskapsbaserad ekonomi är dagens utvecklade system för socialt skydd. Dessa system måste emellertid anpassas för att säkerställa bl.a. att arbete skall löna sig och att systemen är hållbara på lång sikt med hänsyn till problemet med en åldrande befolkning. Det angavs också att dessa problem löses effektivare genom samarbete. Det redan existerande samarbetet mellan medlemsstaterna bör förstärkas genom ett mer strukturerat och regelbundet utbyte av information och erfarenheter när det gäller social trygghet. Utskottet delar denna inställning och kan konstatera att länderna inom gemenskapen har liknande problem med t.ex. en åldrande befolkning och en förändrad arbetsmarknadsstruktur. Utskottet kan också konstatera att medlemsstaterna har valt att lösa dessa problem på ett likartat sätt. Detta belystes bl.a. vid utskottets offentliga utfrågning om socialförsäkringen och EU i februari 1999 (en utskrift från utfrågningen finns i bet. 1999/2000:SfU3). Vid utfrågningen togs även upp frågor om vad medlemskapet fått för effekter för de svenska socialförsäkringssystemen och om det föreligger krafter som verkar för eller emot en harmonisering av systemen i medlemsländerna.

Utskottet anser att diskussionen bör breddas och även innefatta de problem som kan uppstå i samband med utvidgningen. Principerna om icke-diskriminering och likabehandling av EU-medborgare liksom krav på lika-behandling av kvinnor och män påverkar visserligen utformningen av social-försäkringssystemen men utskottet vill understryka att själva utformningen av och innehållet i medlemsländernas socialförsäkringssystem är en nationell fråga. Enligt utskottets mening finns, på vissa håll inom EU, tendenser att bitvis vilja föra över frågor som rör de nationella sociala trygghetssystemen till beslutsfattande inom gemenskapen. Utskottet vill därför betona att frågor om den sociala dimensionen när det gäller en gemensam strategi för att modernisera social trygghet handlar om ett samarbete mellan de enskilda medlemsstaterna. Regeringen bör i olika sammanhang och forum inom EU markera denna inställning, något som utskottet i samband med information om EU-frågor även framfört till Socialdepartementet.

Stockholm den 25 april 2000

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Mona Berglund Nilsson (s), Göte Wahlström (s), Rinaldo Karlsson (s), Björn Leivik (m) och Magda Ayoub (kd).

Avvikande meningar

1. Asyl och migration

Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Birgitta Carlsson (c) och Magda Ayoub (kd) anser att utskottets yttrande i denna del bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är nödvändigt med en gemensam praxis och en samordning av flykting- och asylpolitiken inom EU. Majoritetsbeslut bör tillämpas inom detta område. Enligt utskottets mening bör Sverige som ordförandeland våren 2001 prioritera att kraftigt höja den humanitära ambitionen i denna gemensamma flykting- och asylpolitik. En gemensam flyktingpolitik är nödvändig för att fördela bördorna mellan medlemsstaterna, och en samordning av medlemsstaternas minimiansvar krävs för att åtminstone några länder skall kunna föra en mer generös flyktingpolitik. Enligt utskottets uppfattning är det de mest generösa länderna som skall sätta normen. Asylrätten på Genèvekonventionens grund måste värnas och en ny konvention behövs för att ge skydd även i massflyktssituationer. Vidare vill utskottet poängtera att också orsakerna till flykt måste bekämpas. EU bör verka för ett mer direkt stöd till grannstater som ger skydd åt människor som tvingats fly.

Enligt utskottets mening finns det oroväckande tendenser till att vilja begränsa migrationsströmmarna till den europeiska kontinenten. När det gäller viseringspolitiken försvårar denna, enligt utskottets mening, för människor att söka asyl i Västeuropa. Sverige bör därför aktivt verka för att listan med viseringspliktiga länder görs kortare, och ett "fästning Europa" måste enligt utskottet förhindras.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motionerna U505 yrkande 12 (fp) samt Sf4 yrkande 6 (fp) ges regeringen till känna.

2. EU:s utvidgning och flyktingfrågor

Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Birgitta Carlsson (c) och Magda Ayoub (kd) anser att utskottets yttrande i denna del bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är den förestående östutvidgningen en ambitiös fredsprocess som även medför stora utmaningar. Det är därför nödvändigt att ha en helhetssyn på flyktingpolitiken och säkerhetsfrågorna. En diskussion om principen om "första asylland" krävs också i samband med östutvidgningen eftersom stora flyktingströmmar kommer in från Öst- och Centraleuropa. Utskottet anser vidare att det är viktigt att medlemsstaterna bistår kandidatländerna med utbildning och uppbyggnad av lämpliga institutioner vad gäller asylprövning och yttre gränsskydd.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U13 yrkande 2 (kd) ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Asyl och migration

Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v) anför:

Amsterdamfördragets ikraftträdande innebär bl.a. att frågor som rör asyl och invandring under en femårsperiod skall föras över från den mellanstatliga tredje pelaren till den överstatliga första pelaren. Vänsterpartiet anser att gemensamma problem skall lösas genom mellanstatligt samarbete. Överstatligheten innebär minskad makt för de nationella parlamenten, och därmed urholkas demokratin.

Eftersom det är ett faktum att asyl- och invandringspolitiken blir överstatlig inom EU vill Vänsterpartiet anföra följande. Målet enligt bl.a. toppmötet i Tammerfors är att unionen skall utvecklas till ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Vad som hittills åstadkommit av EU på dessa områden i form av rekommendationer, gemensamma åtgärder m.m. samt förslag till direktiv och förordningar från kommissionen är inte imponerande och kan därför inte läggas till grund för det kommande lagstiftningsarbetet. Det har nämligen i stora delar präglats av en både polisiär och negativ syn på invandring och bristande hänsyn till asylsökandes rättssäkerhet och medlemsstaternas internationella konventionsåtaganden. När nu nya rättsakter skall upprättas är det väsentligt att dessa inte styrs av "den minsta gemensamma nämnaren" hos medlemsstaterna och att både de nationella parlamenten och Europaparla-

mentet mycket aktivt deltar i processen att arbeta fram den nya gemenskapslagstiftningen. I vilken grad den kommer att överensstämma med internationell rätt som t.ex. 1951 års flyktingkonvention med 1967 års protokoll, den internationella konventionen om skydd för migrerande arbetstagare och deras familjer, FN-konventionerna mot tortyr och mot diskriminering av kvinnor kommer att bli en utmärkt värdemätare på seriositeten i EU:s åtagande att respektera och främja de mänskliga rättigheterna.

Det är nödvändigt att starta detta arbete med att göra en grundlig utvärdering av de olika åtgärder som vidtagits inom ramen för tredje pelaren på invandrings- och asylområdet. Utvärderingen får inte bara ta sikte på de effektivitetskrav som rådet och kommissionen uppställer i sin handlingsplan för genomförandet av Amsterdamfördragets bestämmelser om ett område av frihet, säkerhet och rättvisa. Det är nödvändigt att respekten för mänskliga rättigheter och humanitära principer utgör en central del av denna utvärdering.

Vänsterpartiet har med anledning av regeringens skrivelse 1999/2000:3 Migration och asylpolitik avlämnat en motion, 1999/2000:Sf3, där vi utförligt behandlar vår syn på flykting- och asylpolitiken inom EU. Motionen har behandlats i utskottets betänkande 1999/2000:SfU11.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under år
1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Årsboken om EU. Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999, jämte motioner i de delar som har samband med utskottets beredningsområde.

Socialutskottet har beslutat avge yttrande över avsnitten om Folkhälsa (12.10) och om Handikappfrågor (12.9) samt motionerna 1999/2000:U14 (mp) yrkande 11 och 1999/2000:U514 (kd) yrkande 2. Motion 1999/2000:U509 (s, m, v, kd, c, fp, mp) om barnperspektivet behandlas också.

Socialutskottet

Alkohol och tobak

I motion 1999/2000:U14 av Marianne Samuelsson och Yvonne Ruwaida (båda mp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa en strategi för hur Sverige skall kunna behålla sina restriktivare införelregler för alkohol och tobak (yrkande 11). Motionärerna vill se en redovisning för hur Sverige skall gå vidare och driva på för att Sverige skall kunna behålla sina restriktivare regler. Detta är viktigt ur folkhälsosynpunkt anser motionärerna.

I skrivelsen (avsnitt 12.10) redovisas att en diskussion om en gemensam EG-strategi för att minska alkoholens skadeverkningar har initierats. Kommissionen har utarbetat ett förslag till rådsrekommendation om ungdomar och alkohol. Förslaget kommer troligtvis att föreläggas rådet under det portugisiska ordförandeskapet. Två svensk-finska studier som jämför alkoholkonsumtion, alkoholskador och alkoholpolitiska åtgärders effektivitet pågår. Resultatet, som kommer att redovisas under år 2000, kommer att utgöra det vetenskapliga underlaget för det fortsatta alkoholstrategiarbetet.

Den 18 november 1999 antog hälsoministerrådet ett antal slutsatser som bygger på kommissionens rapport om tobak. I rådsslutsatserna framhålls att en av gemenskapens mest angelägna uppgifter för att förbättra folkhälsan är att minska tobakskonsumtionen och tobakens skadeverkningar. Vidare framhålls vikten av att inrikta insatserna på åtgärder inom de prioriterade områdena som framställs i kommissionens rapport, dvs. förhindra att människor börjar röka, bistå rökare som vill sluta röka och skydda människor mot att ofrivilligt utsättas för tobaksrök samt att åtgärderna främst skall inriktas på ungdomar och kvinnor. Kommissionen informerade vid hälsoministermötet den 18 november 1999 om det nyligen antagna förslaget till direktiv om harmonisering av lagstiftning och övriga regler om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksprodukter.

Socialministern har som svar på en fråga den 16 februari 2000 redovisat att regeringen arbetar på bred front med att minska tobakskonsumtionen. Tio miljoner kronor årligen har avsatts under en treårsperiod till projekt som syftar till att påverka inställningen till tobak hos barn och ungdomar. Folkhälsoinstitutet skall fördela medlen. Regeringen har också uppdragit åt Skolverket att genomföra en nationell granskning av skolans arbete bl.a. avseende undervisning om tobak, alkohol och andra droger. Nationella folkhälsokommittén avser att utarbeta en långsiktig nationell handlingsplan mot tobak och skall presentera denna i sitt slutbetänkande i september år 2000.

Som svar på en fråga har *socialministern* den 21 mars 2000 redovisat att arbetet med att arbeta fram en ny nationell handlingsplan för alkoholförebyggande insatser redan pågår under ledning av den nationella ledningsgruppen för alkohol- och narkotikaförebyggande åtgärder där ministern själv är ordförande. Den nationella handlingsplanen skall förutom en mer långsiktig strategi även innehålla ett konkret åtgärdsprogram för de närmaste åren. Avsikten är att redovisa handlingsplanen i den kommande alkoholpolitiska propositionen för riksdagens ställningstagande under våren 2001, anförde *socialministern*.

Finansministern har i sitt svar på några interpellationer den 28 mars 2000 redovisat att i de diskussioner som pågått mellan Sveriges regering och EU-kommissionen angående Sveriges införselundantag har folkhälsoaspekterna framhållits som skäl för en förlängning av undantaget. Kommissionen har dock inte varit villig att lägga fram några förslag om en förlängning av det svenska införselundantaget. Vid Ekofinrådets möte den 13 mars 2000 fick emellertid Sverige enhälligt stöd från medlemsstaterna för att rådet skulle uppmana kommissionen att lägga fram ett förslag om att förlänga de svenska undantagsreglerna till utgången av år 2003 givet att Sverige överlämnade en formell begäran härom till kommissionen. Den 17 mars 2000 sändes en formell begäran om detta till kommissionen.

Finansministern ansåg att övergångsperioden ger tid för att se över skattepolitiken. Regeringen skall nu analysera hur de nya reglerna kommer att påverka den svenska beskattningen på alkohol och försäljningen på Systembolaget. Finansministern framhöll att övergångsperioden ger Sverige tid att skärpa alkoholpolitiken genom mer förebyggande insatser som upplysning, utbildning och mer forskning kring alkoholpolitikens effekter på folkhälsan. Vidare hänvisade han till att ett arbete pågår inom den nationella ledningsgruppen för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser med att ta fram en ny nationell handlingsplan för alkoholförebyggande insatser. Den nationella handlingsplanen skall förutom en mer långsiktig strategi även innehålla ett konkret åtgärdsprogram för de närmaste åren. Avsikten är att redovisa handlingsplanen i den kommande alkoholpolitiska propositionen för riksdagens ställningstagande under våren 2001.

Finansministern hänvisade också till att det på EU-nivå pågår, på svenskt initiativ, ett arbete med en alkoholstrategi på folkhälsoområdet. Kommissionen kommer att utarbeta ett förslag till en EU-strategi om alkohol, som kan komma att presenteras och diskuteras på Världshälsoorganisationens ministerkonferens, som hålls i Stockholm den 19–21 februari 2001 och för-

Utskottets bedömning

Utskottet ser mycket positivt på den breda verksamhet som i olika former och på olika nivåer pågår både nationellt och internationellt för att minska bruket av tobak. Information och upplysning om tobakens skadeverkningar ingår som en mycket viktig del i samhällets åtgärder för att minska tobaksbruket. Utskottet ställer sig därför bakom de prioriterade områden som framställts i kommissionens rapport.

Utskottet anser det mycket angeläget att nu utnyttja den närmaste tiden till att intensifiera de förebyggande insatserna på alkoholområdet i form av upplysning, utbildning och mer forskning kring alkoholpolitikens effekter på folkhälsan. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att den nationella ledningsgruppen för alkohol- och narkotikaförebyggande insatser redan arbetar med att ta fram en nationell handlingsplan för alkoholförebyggande insatser och att handlingsplanen kommer att innehålla såväl en långsiktig strategi som ett konkret åtgärdsprogram för de närmaste åren.

Utskottet anser det vidare mycket angeläget att nu få med de andra EU-länderna i arbetet för en restriktiv alkoholpolitik. Det svenska initiativet för att utarbeta en alkoholstrategi på folkhälsoområdet är därmed betydelsefullt. Även på annat sätt görs insatser för att skapa underlag för det fortsatta alkoholstrategiarbetet i Europa. Mot bakgrund av vad som nu redovisats anser socialutskottet att motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 11 bör avstyrkas.

Handikappfrågor

I *motion 1999/2000:U514 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gemensamma europeiska åtgärder för funktionshindrade (*yrkande 2*). Motionärerna vill se ett större socialt ansvarstagande gällande stödet till handikappade inom unionen. De anser att den fria rörligheten i dagsläget är begränsad för de funktionshindrade på grund av skillnader i regler mellan medlemsländerna. Det krävs därför, enligt dem, enhetlig lagstiftning med obligatoriska minimidirektiv.

I *skrivelsen* (avsnitt 12.9) redovisas att kommissionens nya roll på handikappområdet nu börjar utkristalliseras. En ny uppgift som högnivågruppen för handikappfrågor tagit på sig är att samla in fakta om funktionshindrade personers situation och om handikappolitiken i medlemsstaterna. En annan är att främja informationsutbytet mellan medlemsstaterna. En tredje är att ge bidrag (via Europeiska socialfonden) direkt till frivilligorganisationerna. Ytterligare en uppgift är att upprätthålla dialogen med Europeiskt handikappforum.

Vid ministerrådsmötet den 29 november 1999 presenterades ett s.k. diskrimineringspaket. Förslaget upptar bl.a. ett s.k. horisontellt direktiv innehållande bestämmelser om likabehandling i anställning och arbetet bl.a. av

personer med funktionshinder. Den 14 december inleddes arbetet med diskrimineringspaketet i rådsarbetsgruppen för arbetsmarknads- och socialpolitiska frågor. Sverige ställer sig positivt till förslaget och verkar för att det genomförs, anförs det.

I *betänkande 1997/98:SoU6* med anledning av regeringens skrivelse 1996/97:120 om handikappolitik anförde utskottet bl.a. följande (s. 26):

Utskottet anser att Sverige även i fortsättningen bör bedriva ett aktivt arbete i internationella organ för att förbättra situationen för personer med funktionshinder. I skrivelsen redovisas det omfattande arbete som pågår inom olika FN-organ, inom EU och i bilaterala sammanhang. Inom Sida pågår arbete för att integrera insatser för funktionshindrade som en naturlig del i biståndsverksamheten. Sida samarbetar också med SHIA. Inom EU inriktas arbetet bl.a. på att införliva handikappaspekterna i gemenskapens egna politikområden. Den svenska Helioskommittén har fått förlängd arbetsperiod för att fungera som en samrådsgrupp för handikappfrågor inom Europasamarbetet. Något initiativ med anledning av motionerna – – – behövs inte. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottets bedömning

Utskottet vidhåller uppfattningen att Sverige även i fortsättningen bör bedriva ett aktivt arbete i internationella organ för att förbättra situationen för personer med funktionshinder. Utskottet ser därmed positivt på det pågående arbetet inom EU med det s.k. diskrimineringspaketet och anser det angeläget att Sverige aktivt verkar för att förslagen genomförs. Sverige deltar också i högnivågruppen för handikappfrågor.

Utskottet ser också positivt på ett ökat informations- och erfarenhetsutbyte vad gäller handikappolitiken. Något initiativ med anledning av motion 1999/2000:U514 (kd) yrkande 2 behövs inte enligt utskottets mening, varför motionsyrkandet bör avstyrkas.

Barnperspektivet

I *motion 1999/2000:U509 av Margareta Israelsson m.fl. (s, m, v, kd, c, fp, mp)* begärs tillkännagivande om att den svenska regeringen bör verka för att barnfrågorna beaktas under det svenska EU-ordförandeskapet första halvåret 2001. Motionärerna anser att barn- och ungdomsfrågorna måste göras ännu synligare i EU. Det finns olika skäl för detta. Då samtliga EU-medlemmar ratificerat barnkonventionen borde det finnas skäl att låta barnperspektivet genomsyra fler av besluten, anser motionärerna. De anser att det fortfarande finns en hel del övrigt att önska vad gäller EU-staternas efterlevnad och de oroas av utvecklingen i det gamla östblocket. I östblocket ökar andelen gatubarn, barn på institution och barn som inte går igenom sin grundläggande utbildning. Det här är en mycket oroande utveckling och har sin grund i bl.a. djup fattigdom men också brist på respekt för barns rättigheter. Detta är också ett hot mot den sköra demokrati som successivt växt fram under 1990-talet. Barn och ungdomar i de nya demokratierna är de som i framtiden skall medverka till att allt stabilare demokratier etableras, med en välfärd som

skall komma alla till del och där respekten för mänskliga rättigheter upprätthålls. Sverige bör därför i sina bilaterala kontakter och inom EU tydligare än vad som hittills varit fallet driva och lyfta fram frågan om barnets rättigheter, anför de. Ett sådant lämpligt tillfälle anser motionärerna vara bl.a. i samband med det svenska ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001.

Socialutskottet behandlade senast motioner om barn i *betänkande 1999/2000:SoU12*. Utskottet uttalade då att FN:s konvention om barnets rättigheter är ett viktigt instrument för att ta till vara barns och ungdomars rättigheter och intressen. Konventionen riktar uppmärksamheten på barnens situation, den utgör ett riktmärke i den allmänna diskussionen och den sätter press på beslutsfattare på olika nivåer i samhället.

Utskottets bedömning

En naturlig och självklar utgångspunkt för ett barnperspektiv är FN:s konvention om barnets rättigheter vilken är ett viktigt instrument för att ta till vara barns och ungdomars rättigheter och intressen. Konventionen riktar uppmärksamheten på barnens situation, den utgör ett riktmärke i den allmänna diskussionen och den sätter press på beslutsfattare på olika nivåer. Det är tio år sedan barnkonventionen antogs av FN:s generalförsamling.

Socialutskottet delar motionärernas bedömning att det är mycket viktigt att i alla såväl nationella, bilaterala som internationella sammanhang fördjupa engagemanget för barnens bästa. Socialutskottet delar också motionärernas bedömning att Sverige bör fortsätta att verka aktivt och på flera olika fronter med siktet inställt på att barn och barnperspektiv lyfts fram på alltfler områden. Utskottet har i sammanhanget erfarit att regeringen kommer att på olika sätt aktualisera barnfrågorna i anslutning till det svenska ordförandeskapet första halvåret 2001. Här kan bl.a. nämnas ett informellt ministerrådsmöte om jämställdhet och socialförsäkringar, en ministerkonferens om asylsökande barn och barn i biståndsarbetet samt konferenser om dels dopning, dels barn och unga i det nya medielandskapet. Mot bakgrund av vad socialutskottet nu anfört får motionen i huvudsak anses vara tillgodosedd.

Stockholm den 13 april 2000

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Conny Öhman (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Catherine Persson (s), Lars Elinderson (m) och Rosita Runegrund (kd).

1. Alkohol och tobak

Leif Carlson, Hans Hjortzberg-Nordlund, Cristina Husmark Pehrsson och Lars Elinderson (alla m) anför:

Vi ser i likhet med majoriteten mycket positivt på den breda verksamhet som i olika former och på olika nivåer pågår både nationellt och internationellt för att minska bruket av tobak.

Vi delar också uppfattningen att det är mycket angeläget att nu utnyttja den närmaste tiden till att intensifiera de förebyggande insatserna på alkoholområdet i form av upplysning, utbildning och mer forskning kring alkoholpolitikens effekter på folkhälsan.

Vi vill understryka att enligt vår mening är det mycket angeläget att Sverige nu tillsammans med andra EU-länder arbetar för en modern alkoholpolitik som tar sikte på att minska missbruket och informera om god alkoholkultur. En sådan politik som inte kännetecknas av paternalism kan få bred anslutning i kampen mot missbruk och underlätta förståelsen för de åtgärder som måste vidtas för att minska detta och stävja kriminalitet inom området. Det svenska initiativet för att utarbeta en alkoholstrategi för folkhälsoområdet bör ges en sådan inriktning och kan då bli betydelsefullt. Mot bakgrund av vad som nu redovisats anser vi att motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 11 bör avstyrkas.

2. Alkohol och tobak

Thomas Julin (mp) anför:

Jag saknar i skrivelsen en redovisning av den svenska strategin inför de förhandlingar som nyligen genomförts för att Sverige skulle kunna behålla restriktiva införselregler för alkohol och tobak. Jag vill samtidigt se en redovisning av hur Sverige nu skall gå vidare och driva kravet på fortsatta begränsningar. De restriktiva reglerna är viktiga ur folkhälsosynpunkt.

Vad jag anført med anledning av motion 1999/2000:U14 (mp) yrkande 11 bör ges regeringen till känna.

3. Handikappfrågor

Lars Gustafsson och Rosita Runegrund (båda kd) anför:

Vi ser positivt på de ansträngningar som görs inom ett antal handlingsprogram inom EU för att förbättra funktionshindrades möjlighet till sysselsättning. Vi anser samtidigt att den fria rörligheten inom unionen i dagsläget är begränsad för de funktionshindrade, på grund av skillnader i regler mellan medlemsländerna. Därför behövs det en enhetlig lagstiftning med obligatoriska minidirektiv. Vi delar således den bedömning som görs i motion 1999/2000:U514 (kd) yrkande 2. Detta bör ges regeringen till känna.

Lars Gustafsson (kd), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp) och Rosita Runegrund (kd) anför:

Vi anser att Sveriges nuvarande regler för införsel av alkohol skall bibehållas. Den svenska alkoholpolitiken har hittills varit framgångsrik och får inte raseras. Folkhälsoargumentet måste få väga tyngre. Detta är ett skydd för ungdomarna. Regeringen borde stått fast vid en förlängning av nuvarande införselregler och om så erfordrats vänt sig till EG-domstolen.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under år 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över skrivelse 1999/2000:60 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 1999 jämte motioner, i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Aktuella yrkanden återfinns i motion 1999/2000:U14 (yrk. 4 och 5), som är väckt med anledning av skrivelsen, samt i motionerna 1999/2000:U503 (yrk. 3, 4 och 6), 1999/2000:U512 (yrk. 12) och 1999/2000:U803 (yrk. 4) från allmänna motionstiden.

Näringsutskottets yttrande omfattar även ett antal andra motionsyrkanden från allmänna motionstiden, vilka hänvisats till näringsutskottet. Under förutsättning av utrikesutskottets medgivande överlämnas dessa yrkanden till utrikesutskottet tillsammans med yttrandet. De berörda yrkandena finns i följande motioner: 1999/2000:U512 (yrk. 13), 1999/2000:U513 (yrk. 7, 8 och 21) och 1999/2000:N254.

Näringsutskottet avstyrker de här aktuella motionsyrkandena, förutom ett yrkande om avveckling av EU:s handelshinder. Tre avvikande meningar (m, kd, fp; c, mp; mp) har avgivits.

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under år 1999 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelse med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Motionerna

Den motion som väckts *med anledning av skrivelse 1999/2000:60* och som behandlas här är

1999/2000:U14 av Marianne Samuelsson och Yvonne Rowaida (mp) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en redogörelse för de satsningar som genomförts för att stärka de förnybara energikällornas ställning på den europeiska marknaden,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en redogörelse för de satsningar som genomförts i Sverige för energieffektiviseringar finansierade med EU-medel.

De motioner som väckts *under allmänna motionstiden* och som behandlas här är följande:

1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik och riktlinjer för EU:s struktur- och regionalpolitik,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inom EU bör verka för en regelrevision,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU bör verka för en union för företagande och arbete.

1999/2000:U512 av Marianne Andersson m.fl. (c) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principen om ömsesidigt erkännande,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en energipolitisk samverkan.

1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att motverka EU:s detaljreglering av varor,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor i stället för forskning kring kärnkraft.

1999/2000:U803 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s restriktioner för import av teko- och jordbruksprodukter.

1999/2000:N254 av Jan-Evert Rådström och Ola Karlsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt vidta åtgärder mot olika typer av handelshinder i EU.

Näringsutskottet

Inledning

Hösten 1999 tillsatte näringsutskottet fyra arbetsgrupper för fördjupad bevakning av EU-frågorna med vardera fem–sex ledamöter från partierna samt en sekreterare från utskottskansliet. Följande bevakningsområden har prioriterats: regionalpolitik, energi, industri och inre marknaden. I skrivelsen återfinns under flera avsnitt frågor inom näringsutskottets (och de fyra nämnda gruppernas) beredningsområde: metoder att minska tekniska handelshinder, turism, näringspolitik, energipolitik, EU:s regional- och strukturpolitik och

inre marknads utveckling. Det som sägs i skrivelsen under några av dessa avsnitt har alltså varit föremål för en mer omfattande bevakning från näringsutskottets sida. Näringsutskottet har dock inte funnit anledning att i detta sammanhang, som en följd av utskottets mer fördjupade bevakning, redovisa några ställningstaganden i dessa delar med utgångspunkt från regeringens skrivelse.

De sakfrågor som näringsutskottet valt att uppmärksamma i yttrandet är därmed uteslutande föranledda av de aktuella motionsyrkandena. Dessa omfattar frågor om den inre marknads utveckling, EU:s handelshinder, utvecklingen av förnybara energikällor samt struktur- och regionalstöd.

Den inre marknads utveckling

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i motion 1999/2000:U503 att medlemsländerna bör uppmanas att systematiskt granska sina nationella regelverk för att undanröja hinder för konkurrens. Även EU:s eget regelverk måste genomgå en motsvarande analys. Motionärerna föreslår därför att ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, skall inrättas med uppgift att systematiskt granska och analysera gamla och nya gemensamma och nationella regler. Syftet är främst att undanröja onödiga och ålderdomliga regleringar. Motionärerna framhåller att det är särskilt viktigt att snedvridande regler och subventioner tas bort i samband med att EU får nya medlemmar i Central- och Östeuropa.

Motionärerna erinrar också om att arbetstagarnas trygghet i den traditionella europeiska modellen har byggts på regler som styr anställning och friställande. Dessa regler har delvis varit kontraproduktiva. Tryggheten måste i stället, menar motionärerna, komma genom ett rikt utbud av individuella anställningsmöjligheter av olika slag. För detta krävs en union där företag kan skapas och växa. Genom att fortsätta fördjupningen av den inre marknaden och genom att avreglera kvarvarande nationella hinder och monopol kommer svårigheterna att undanröjas för företagen.

I motion 1999/2000:U512 (c) anför motionärerna att principen om ömsesidigt erkännande, dvs. att en vara som är godkänd i ett land fritt skall få exporteras, inte får snedvrیدا konkurrensen och pressa mer ambitiösa medlemsländer att sänka sina skydds nivåer.

I motion 1999/2000:U513 (mp) sägs att den inre marknaden är allt annat än fri. För att underlätta konkurrensen harmoniseras och standardiseras varuutbudet. Det innebär att det blir lättare att sälja en och samma produkt inom hela unionen, men det sker till priset av en reducerad mångfald. Motionärerna framhåller därför att EU:s detaljreglering av varor måste motverkas samtidigt som den inre marknads mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål.

I motion 1999/2000:N254 (m) är motionärerna kritiska till en bestämmelse i den tyska skattelagen som föreskriver att preliminärskatt skall erläggas vid gränsöverskridande verksamhet. Den svenska regeringen bör, anför motionärerna, med kraft driva frågan om att ta bort olika typer av handelshinder inom EU.

I skrivelsen (s. 63 f.) redovisas den inre marknadens utveckling. Regeringen konstaterar att den nödvändiga lagstiftningen för den inre marknadens funktion nu till stor del kan sägas vara på plats, varför ansträngningarna alltmer har kommit att riktas mot tillämpningen av de gemensamma reglerna. Att förvalta den inre marknaden och att därigenom åstadkomma en ökad marknadsintegration samt effektivitet är en ständigt pågående process, sägs det. Med detta nya synsätt som utgångspunkt presenterade EG-kommissionen i november 1999 sin nya strategi för den inre marknaden. Strategin utgör en omfattande förteckning över vad EG-kommissionen avser att arbeta med, däribland förslag till lagstiftning samt andra initiativ på den inre marknadens område.

Till skillnad från handlingsplanen innehåller den nya strategin inte något slutdatum. EU skall i stället förverkliga ett antal långsiktiga målsättningar för den inre marknaden under en period av fem år. De fyra långsiktiga strategiska målen som identifierats skall bidra till att

- öka medborgarnas livskvalitet,
- effektivisera produkt- och kapitalmarknaderna,
- förbättra villkoren för näringslivet,
- tillvarata fördelarna med den inre marknaden ur ett globalt perspektiv.

Åtgärderna har utformats med sikte på de närmaste 18 månaderna, med halvårsvisa angivelser om när varje individuell åtgärd skall vara genomförd. De målinriktade åtgärderna skall revideras genom en årlig ”inre marknads-cykel”, grundad på en övervakning och en årlig översyn av hur långt arbetet kommit.

I skrivelsen nämns att arbetet med de ekonomiska reformerna på produkt- och kapitalmarknaderna, den s.k. Cardiffprocessen, utgör ett viktigt instrument för att belysa brister i den inre marknadens funktionssätt. Den svenska nationella rapporten pekade bl.a. på en ofullständig harmonisering av standarder och regelverk, krångliga regler för och dålig kunskap om offentlig upphandling samt en bristande tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande som faktorer som håller tillbaka den inre marknadens stora potential.

Vidare framhålls det att när medlemsstaterna genomför gemensamma regler är det viktigt att det sker i tid och på rätt sätt. Väl genomförda skall reglerna tillämpas på ett likartat sätt; först då skapas en effektiv inre marknad där konsumenter och företag fullt ut kan utnyttja sina rättigheter. Mot bakgrund av de brister som finns på lagstiftningsområdet i EU bedriver EG-kommissionen sedan en tid tillbaka ett arbete med att effektivisera och förbättra det gemensamma regelverket. Arbetet skall presenteras i en årlig rapport till Europeiska rådet. Rapporten skall bl.a. ta upp det ökade politiska intresset för arbetet med att göra lagstiftningen tydligare, enklare och mer tillgänglig.

I skrivelsen redovisas också behovet av att utvärdera EU:s regelförenklingsoinitiativ, det s.k. SLIM-programmet. EG-kommissionen har under hösten 1999 arbetat med en översyn av de tre första omgångarna av programmet, dvs. SLIM I–SLIM III. Den fjärde SLIM-omgången, som har granskat lag-

stiftningssituationen gällande förpackningars volym och vikt, klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen samt bolagsrätt, avslutades under år 1999. EG-kommissionen presenterade vid rådets möte i december 1999 en rapport om resultatet av arbetet inom SLIM IV.

Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, framhålls det i skrivelsen. Sverige har i samband med översynen av de tre första SLIM-omgångarna vidhållit inställningen att arbetet måste koncentreras på ekonomiskt viktiga områden samt leda fram till verkligt konkreta resultat.

Under år 1999 använde sig EG-kommissionen för tredje gången av s.k. företagspaneler för att testa utkast till nya regler. Testpanelerna, som består av företag i medlemsstaterna, skall inom tre veckor svara på ett frågeformulär där de tar ställning till vilka anpassningskostnader och administrativa bördor som kan bli följden av ett lagförslag. Sverige deltog med 117 företag i den tredje förfrågan som behandlade ett direktiv om elektriskt och elektroniskt avfall. En sammanställning från EG-kommissionen visar att 35 % av företagspanelerna svarade på enkäten. Av de svenska företagen deltog 23 % enligt samma utvärdering.

Amsterdamfördraget fördragsfäste målet om hållbar utveckling. Miljö och hållbar utveckling skall integreras i unionens alla verksamhetsområden, i syfte att uppnå hållbar utveckling.

Vidare sågs det i skrivelsen att stats- och regeringscheferna i Cardiff år 1998 enades om att arbetet med att integrera miljö och hållbar utveckling i unionens samtliga politikområden skall konkretiseras och intensifieras. Sammanlagt har nio politikområden hittills pekats ut där miljöhänsyn och hållbar utveckling skall integreras inom respektive verksamhetsområden.

För att nå målet att kunna balansera integreringen av miljö och hållbar utveckling med social och ekonomisk utveckling lyfts de positiva synergierna mellan de olika områdena fram som en viktig förutsättning. Befintliga informationsprocedurer skall användas i större utsträckning liksom den redan existerande resultattavlan. Särskilt fokuseras de små och medelstora företagens situation. Rapporten har avgränsats till att omfatta varor och inte tjänster i detta första steg och att beakta det arbete som pågår i andra råd. Vidare anges i rapporten vilken framgång som hittills uppnåtts, och vilka steg som tagits beskrivs. Det gäller bl.a. vilka harmoniseringsåtgärder som vidtagits och hur man bör gå vidare med att analysera problemområden där harmonisering kan vara ett sätt att nå framgång. Andra åtgärder som utpekats är informationsinsatser och frivilliga överenskommelser. De operativa instrument som lyfts fram i rapporten är bl.a. standarder, offentlig upphandling (inklusive möjligheten att ställa miljökrav), skatteområdet (miljö- och energiskatter) och miljömärkning.

Bland de framtida prioriteringarna märks särskilt genomförandet av rättsakter, regelverket (avseende förenkling, statsstöd och användningen av anmälningsprocedurerna) samt marknadsorienterade åtgärder (avseende frivilliga överenskommelser, miljöledningssystem och miljöintegrerad produktpolitik).

Rådet för den inre marknaden skall sedan följa upp de indikatorer som identifierats för områdena transport, energi, jordbruk och industri och som är särskilt viktiga områden för den inre marknadens funktion. EG-

kommissionen skall under hösten 2000 rapportera till rådet vilka områden som enkelt kan följas upp genom statistik m.m. och därmed inkluderas i resultatavslutningen. De områden som kan ge synbara positiva effekter skall prioriteras särskilt. Inför framtiden skall rådet för den inre marknaden även ta in tjänsteområdet i sitt arbete med att integrera hållbar utveckling. Vid Europeiska rådets möte i Helsingfors år 1999 beslutades att en översyn av integreringen skall göras till Europeiska rådets möte i Göteborg år 2001.

I skrivelsen informeras om att EG-kommissionen och medlemsstaterna fortsatte under år 1999 med arbetet att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna för att dels inrikta insatserna på bekämpning av allvarliga överträdelser, dels förbereda EU:s förestående utvidgning.

EG-kommissionen offentliggjorde i april 1999 en vitbok om modernisering av tillämpningen av konkurrensreglerna (KOM/1999/101). I vitboken föreslås att den gällande ordningen, med anmärkningar och prövning av individuella undantag för visst samarbete mellan företag, tas bort och ersätts med ett legalundantag. Klagomål avses få ökad betydelse som grund för ingripanden. En mer aktiv roll för medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och domstolar föreslås också vid tillämpningen av EU:s konkurrensregler. Förslaget om decentraliserad tillämpning innebär att de nationella myndigheterna kommer att ta på sig en mer aktiv verkställighetsroll och att EG-kommissionen inriktar sig på principiellt viktiga ärenden eller ärenden av stor betydelse för EU:s inre marknad.

Vid tillämpningen av gemenskapsrättens konkurrensregler har EG-kommissionen en central roll. EG-kommissionen samråder härvid med medlemsstaternas konkurrensvårdande myndigheter. Konkurrensverket mottog under år 1999 drygt 530 nya ärenden från EG-kommissionen inom ramen för nämnda samrådsförfarande. Ett stort antal ärenden rörde samgående mellan företag. Flera av dessa anmälningar om företagskoncentrationer avsåg företag med global verksamhet. I ett antal fall, bl.a. på telekommunikationsområdet, gjorde EG-kommissionen fördjupade undersökningar för att utröna om samgåendet kunde leda till en dominerande ställning på de berörda marknaderna.

Vissa kompletterande uppgifter

Motioner liknande med de här aktuella har tidigare behandlats i samband med näringsutskottets yttrande över EU:s regeringskonferens år 1996 (yttr. 1995/96:NU4y) och i samband med näringsutskottets betänkande om Sverige och den inre marknaden (bet. 1996/97:NU14). Näringsutskottet instämde då i den övergripande prioriteringen från svensk sida att aktivt verka för att säkerställa den inre marknadens effektivitet. Utskottet ställde sig också bakom det fortsatta arbetet med att avveckla återstående hinder för en väl fungerande inre marknad.

EG-kommissionen har nyligen presenterat ett meddelande (KOM/2000/104) om hur SLIM-arbetet kan förbättras. Bland annat föreslås att en särskild SLIM-kommitté med deltagare från varje medlemsland inrättas. Denna skulle ha insyn i samtliga SLIM-projekt och på så vis kunna bidra till större öppenhet och kontinuitet i arbetet, t.ex. när det gäller val av områ-

den som kan komma i fråga för en översyn. Förslaget innebär att ett permanent forum inrättas för en kontinuerlig översyn av lagstiftningen.

I meddelandet konstaterar EG-kommissionen vidare att det finns behov av en starkare koppling till nationellt regelförenklingsarbete. Bland annat föreslås att man, för det område som granskas i SLIM, även ser över vilket utrymme som finns för förenklingsarbete av nationell lagstiftning på området. Ett parallellt nationellt SLIM-liknande projekt föreslås kunna genomföras. Vid rådsmötet den 25 maj i år avser rådet anta slutsatser om SLIM-initiativet.

Vad beträffar granskning av ny lagstiftning har, som tidigare nämnts, EG-kommissionen startat pilotprojekt om företagspaneler. En fjärde förfrågning till företagspanelerna skall genomföras under våren 2000. Pilotprojektet skall därefter utvärderas.

I Europeiska rådets slutsatser från Lissabonmötet i mars i år uppmanas EG-kommissionen, rådet och medlemsstaterna bl.a. att anta en strategi för att förenkla regelverket, inbegripet administrativa rutiner på nationell och gemenskapsnivå, liksom åtgärder för ett förbättrat genomförande av direktiv i nationell rätt. Vidare uppmanas EG-kommissionen, rådet och medlemsländerna att inrätta en gynnsam miljö för att starta och utveckla innovativa företag, särskilt små och medelstora företag.

De områden som inte regleras genom gemensamma regler på den inre marknaden omfattas i praktiken av principen om ömsesidigt erkännande. Detta har bl.a. slagits fast genom en omfattande rättspraxis från EG-domstolen. Syftet med principen är att säkerställa en fungerande handel mellan medlemsstaterna för att därmed uppnå de grundläggande principerna för EU-samarbetet, varibland en fungerande och sund konkurrens ingår. Principen innebär att en vara eller tjänst som är lagligen tillverkad eller marknadsförd i en medlemsstat inte får stoppas av en annan medlemsstat. EG-fördraget medger dock att en medlemsstat kan stoppa en vara eller en tjänst med hänsyn till personers och djurs liv och hälsa, allmän säkerhet och moral etc. Den medlemsstat som stoppar varan eller tjänsten måste visa att åtgärden var nödvändig och att åtgärden som vidtagits är avsedd att uppnå skyddshänsynen. Vidare måste åtgärden vara proportionell, dvs. inte inverka mer än nödvändigt på handeln.

Strävandena att genomföra den inre marknaden har medfört en omorientering av arbetet med att harmonisera medlemsstaternas tekniska krav på varor. En ny metod har antagits för harmoniseringen på industrivaruområdet, som innebär att det i direktiv endast kortfattat anges vilka tvingande krav ur hälso-, säkerhets- och miljösynpunkt som måste uppfyllas. Utarbetandet av de tekniska detaljerna överläts på de europeiska standardiseringsorganen. Standarder är frivilliga, men en vara som uppfyller sådan standard förutsätts uppfylla de tvingande kraven.

Den nya harmoniseringsmetoden innebär att marknaderna har öppnats samtidigt som en rimlig säkerhetsnivå uppnåtts utan detaljreglering. Parallellt med de nämnda direktiven enligt den nya metoden gäller dock de äldre direktiven med smalt giltighetsområde och detaljerade krav.

Efter påtryckningar från ett antal europeiska länder samt kritik från EG-kommissionen har den tyska finansministern Hans Eichel nu meddelat att föreskriften i den tyska inkomstskattelagen gällande det tyska avdraget för

Näringsutskottets ställningstagande

Enligt näringsutskottets uppfattning utgör den inre marknads områden fundamenten i EU-samarbetet. Det är därför positivt att en ny strategi har initierats med föresatsen att öka marknadsintegrationen och effektiviteten i medlemsländerna. En väl fungerande marknad leder till ökad konkurrens, ökat utbud och lägre priser för konsumenterna. Följden blir ekonomisk tillväxt och social utveckling.

I likhet med vad regeringen anför i skrivelsen anser näringsutskottet att Sverige bör ge ett starkt stöd åt det fortsatta arbetet med att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna. Näringsutskottet vill framhålla att det är ytterst viktigt med klara och entydiga regler på detta område för att säkerställa att nödvändiga förutsättningar skapas som gynnar såväl företagsutvecklingen som EU:s konsumenter. Utskottet förutsätter vidare att konkurrenslagstiftningen kommer att bli föremål för en uppföljning inom Regeringskansliet med hänsyn till EG-kommissionens nej till den planerade fusionen mellan Volvo och Scania.

Näringsutskottet finner det lovvärt med det arbete som hittills har genomförts inom ramen för det s.k. SLIM-projektet. Det är också utmärkt att en särskild SLIM-kommitté kommer att inrättas för en kontinuerlig översyn av lagstiftningen. På så vis kan projektet bidra till större öppenhet och kontinuitet i arbetet. Näringsutskottet anser att det även framgent är av stor betydelse att regelförenklingen inom EU ägnas stor uppmärksamhet.

Att inrätta ett nytt gemenskapsorgan i form av en regelrevision – vilket begärs i motion 1999/2000:U503 (m) – riskerar enligt näringsutskottets mening att leda till ytterligare byråkratisering av Europasamarbetet och till en organisatorisk överlappning både i förhållande till EG-kommissionens eget arbete och till Revisionsrättens ansvarsområde. I stället bör det nuvarande arbetet med fördjupade ansträngningar att förenkla regelverket inom ramen för EU:s nuvarande organisation energiskt fullföljas.

Beträffande de här aktuella yrkandena i motionerna 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) vill näringsutskottet framföra följande. Genom Amsterdamfördraget betonas, som tidigare nämnts, att miljöhänsyn skall integreras i alla gemenskapens politikområden för att en hållbar utveckling skall uppnås. Att begreppet hållbar utveckling införs som en princip i EG-fördraget innebär förbättrade möjligheter att skydda miljön i gemenskapen samtidigt som den inre marknads funktion bibehålls. Näringsutskottet anser att det är utomordentligt viktigt att försöka uppnå en balans mellan de olika intresseområden som finns för att därmed kunna utveckla och effektivisera den inre marknaden till gagn för Europas befolkning och kommande generationer. Ur svensk synpunkt är det därför glädjande att EU avser att verka för en intensifiering av arbetet med att integrera såväl miljöfrågorna som de sociala frågorna i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik och verksamhet.

Beträffande motion 1999/2000:N254 (m) konstaterar utskottet att föreskriften i den tyska skattelagen numera upphävts.

1999/2000:UU10

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

EU:s handelshinder

Motionen

I motion 1999/2000:U803 (m) framhålls att ett antal länder har svåra bytesbalansunderskott, orsakade av import av konsumtionsvaror och maskiner. De nya marknadsekonomierna är beroende av goda villkor för marknadstillträde. EU:s handelshinder, särskilt vad gäller stål och tekoprodukter, bör därför, enligt motionärerna, avvecklas.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 228 f.) redovisas EU:s tekopolitik, som innebär att importen av textil och kläder begränsas med kvoter mot ett tjugotal exporterande länder. Enligt Uruguayrundans textilavtal (Agreement on Textiles and Clothing, ATC), skall alla länder inom Världshandelsorganisationen (WTO) gradvis avveckla de nu gällande tekorestriktionerna. Dessa skall vara helt avskaffade den 1 januari 2005. Tullarna på tekovaror berörs inte av detta.

Vidare redovisas i skrivelsen ingångna avtal under år 1999. Bland annat kan nämnas avtal med Nepal, Laos, Kambodja, OSS-länderna, Makedonien och Egypten. De besvärliga förhandlingarna med Ukraina resulterade i ett separat tekoavtal. Förhandlingar med Indien om tekohandeln pågår fortfarande.

Vissa kompletterande uppgifter

Som tidigare nämnts skall, enligt Uruguayrundans s.k. ATC-avtal, avvecklingen av alla de nuvarande tekorestriktionerna mellan GATT/WTO-länderna vara avslutad år 2005. Detta skall ske genom två parallella processer, nämligen

- dels genom att stegvis föra in produkter under GATT/WTO:s normala regler, s.k. integration,
- dels genom gradvisa ökningar av kvarvarande kvoter.

Integrationsprocessen innebär att en viss procentuell andel av 1990 års import av de tekoprodukter som ATC-avtalet täcker i fyra steg skall föras in i WTO:s regelverk. Detta regelverk tillåter inte kvantitativa restriktioner riktade enbart mot vissa länder. Avvecklingen skall ske parallellt inom fyra olika varugrupper: garn, tyger, kläder och andra konfektionsvaror. EU och andra importländer väljer själva vilka tekoprodukter inom varje grupp som skall integreras i de olika stegen.

I fas I integrerade EU inga begränsade varor. För fas II, som började gälla år 1998, har EU beslutat att integrera 18 begränsade varor, men kvoterna för dessa var överlag lågt utnyttjade, och för hälften av dem fanns restriktioner

mot endast ett land. Beslutet innebär att EU sparar de känsligaste produkterna till de sista avvecklingsstegen, faserna III och IV, som skall genomföras år 2002 respektive 2005. Det sista steget blir också det största och skall omfatta 49 % av den import som skall integreras.

Statsrådet Leif Pagrotsky initierade i början av år 1998 en forskningsrapport, som berör avvecklingen av tekorestriktionerna. Rapporten *The Cost of EU Trade Protection in Textiles and Clothing*, som utarbetats av professor Joseph F. Francois vid Erasmusuniversitetet i Rotterdam samt Dr. Hans-Hinrich Glismann och Dr. Dean Spinanger vid Institute of World Economics i Kiel, redovisades den 31 mars i år. Rapporten visar att konsumenterna i EU-länderna betalar ca 12,7 miljarder euro eller 106,6 miljarder kronor för mycket per år för textil och kläder. Huvuddelen av kostnaderna, 97 %, beror på de kvantitativa textilkvoterna, medan tullar står för resten. Slutsatserna i forskningsrapporten stämmer väl överens med tidigare gjorda studier i denna fråga. Den ligger också i linje med OECD-rapporterna *Open Markets Matter* och *The Benefits of Trade and Investment Liberalisation* från år 1998.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet instämmer i vad som sägs i motion 1999/2000:U803 (m) om vikten av att EU:s handelshinder avvecklas i syfte att vidga världshandeln, särskilt vad gäller teko- och jordbruksprodukter. Näringsutskottet har också noterat att statsrådet Leif Pagrotsky varit mycket aktiv i denna fråga. Enligt näringsutskottets uppfattning finns det anledning att på olika sätt ytterligare uppmärksamma denna fråga för att markera dess betydelse. Ett sätt skulle vara att riksdagen med anledning av det aktuella motionsyrkandet gör ett uttalande till regeringen i saken. Utrikesutskottet bör i sin fortsatta beredning av motionsyrkandet överväga ett sådant tillkännagivande.

Utveckling av förnybara energikällor

Motionerna

I motion 1999/2000:U14 (mp) anføres att EG-kommissionens ovilja eller oförmåga att skapa en tydlig plan för reglering av förnybar energiproduktion är uppseendeväckande och fördröjer arbetet med att minska de icke förnybara energikällornas dominans på energimarknaden. Motionärerna framhåller att den kanske mest avgörande faktorn för en hållbar energiförsörjning, nämligen en minskning av dagens konsumtionsnivåer, inte berörs i skrivelsen. Motionärerna föreslår därför att EU:s åtgärdsprogram för energieffektivisering (SAVE) samt kostnaderna för programmet i fortsättningen skall redovisas i den årliga skrivelsen samt hur mycket av dessa medel som satsas i Sverige.

I motion 1999/2000:U512 (c) framhålls att kärnkraftsreaktorerna i EU bör omfattas av stränga miljökrav. Dessutom bör ett gemensamt program utarbetas för avveckling av kärnkraften i EU:s medlemsstater och i kandidatländerna.

Euratomfördraget bör, menar motionärerna, ersättas av ett program för utveckling av förnybara energikällor och energieffektivisering. Vidare framhålls det att Sverige bör verka för en energipolitisk samverkan, som syftar till en övergång från kärnkraft och fossilbränslen till förnybara och miljövänliga energikällor.

I motion 1999/2000:U513 (mp) betonas att Sverige aktivt och offensivt bör driva att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 138 f.) konstateras att EG-fördraget inte har något speciellt avsnitt som handlar om energi. De gemensamma åtgärderna som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för reglerna om den inre marknaden och på senare tid på basis av unionsfördragets artiklar om transeuropeiska nät (TEN).

I skrivelsen nämns att medlemsstaterna skulle ha genomfört direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el (96/92/EG) i nationell rätt i februari 1999. Nästan alla medlemsstater kommer att gå längre och snabbare fram med att öppna sina marknader än vad som krävs enligt direktivet. Genomförandet är dock inte det sista steget i arbetet med att skapa en inre marknad för el. Direktivet lägger grunden för avregleringen av 15 nationella elmarknader, men för att åstadkomma en gränsöverskridande marknad för el krävs bl.a. system för handel som är icke-diskriminerande. Hinder mot en gränsöverskridande handel såsom avgifter, standarder, flaskhalsar m.m. har under åren 1998 och 1999 diskuterats i den s.k. Florensprocessen där nationella tillsynsmyndigheter och systemoperatörer m.fl. deltar. Vid energiministrarnas möte i december 1999 antog rådet slutsatser som stöd för EG-kommissionens arbete med genomförandet av den inre marknaden för el. Bland annat skall EG-kommissionen till rådsrådet i maj 2000, om inga betydande framsteg har gjorts på frivillig väg, lämna förslag på reglering eller andra lämpliga åtgärder.

I skrivelsen erinras också om att direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas skall genomföras senast den 10 augusti 2000. Direktivet bygger på samma principer som ligger till grund för elmarknadsdirektivet (tillgång till nätet, ömsesidighet, subsidiaritet och gradvis öppnande av marknaden), men beaktar samtidigt de särskilda villkoren för naturgasmarknaden. Direktivet innehåller gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Vidare fastställs regler för naturgassektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden samt drift av systemen.

Vidare nämns i skrivelsen att energiministrarna vid rådsrådet i maj 1999 höll en riktlinjedebatt i avsikt att ge politisk vägledning inför sammanställningen av energiministrarnas andra rapport om en strategi för hållbar utveckling. Strategin skall komplettera aktiviteter på nationell och regional nivå. Energiministrarna understryker att arbetet för hållbar utveckling är en pågående process som ställer krav på kontinuerlig utveckling utifrån de erfarenheter som görs.

I skrivelsen sägs vidare att EG-kommissionen vid rådsmötet i december 1999 presenterade ett förslag till principer för ett framtida ramverk som kan stimulera utvecklingen av förnybara energikällor. Utgångspunkten är att ett framtida ramverk måste balansera två separata mål. Det ena målet är att stimulera en ökad användning av förnybara energikällor i alla medlemsstater, vilket är nödvändigt om åtagandena inom ramen för Kyotoprotokollet skall kunna uppfyllas. Det andra målet är att inkludera den förnybara elproduktionen i den inre marknaden för el. För att nå dessa mål identifieras ett antal åtgärder. EG-kommissionen pekar bl.a. på behovet av regler för anslutning av förnybara energikällor till nätet, att medlemsstaterna måste avskaffa all diskriminering vad gäller de förnybara energikällornas tillträde till den inre marknaden och vikten av att särskilda certifieringssystem inrättas för förnybara energikällor.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsutskottet gjorde följande bedömning av frågan om Sveriges prioritering av utvecklingen av förnybara energikällor i sitt yttrande 1998/99:NU1y till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen år 1998 (skr. 1998/99:60):

Näringsutskottet gör i grunden samma bedömning som för ett år sedan, nämligen att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och att åstadkomma en bättre energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Utskottet hänvisar i den delen till sitt yttrande 1997/98:NU4y. Vidare utgår utskottet från att frågor om utredning av förnybar energi kommer att aktualiseras under det svenska ordförandeskapet i EU.

Sveriges linje i EU-arbetet på energiområdet utgår från 1997 års energipolitiska beslut (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). Genom beslutet har riktlinjer och finansiella ramar lagts fast för att på kort och lång sikt stödja och främja teknik för effektivare användning av energi och ny elproduktion från förnybara energikällor. Den gemensamma marknaden är betydelsefull vad gäller förstärkning av marknadsnära utvecklingsinsatser. Det är därför angeläget för Sverige att resultat uppnås på gemenskapsnivå. En svensk utgångspunkt i förhandlingsarbetet är att framväxten av förnybara energikällor och energieffektivisering bör stimuleras, genom forskningsinsatser, men också med ekonomiska styrmedel.

I gemenskapens ramprogram för forskning och utveckling finns ett särskilt temaprogram för energi som är inriktat på förnybara energikällor, energieffektivisering och ny ren energiteknik.

Sverige har tillsammans med flera andra medlemsstater i skilda sammanhang efterlyst en samlad bild av gemenskapens verksamhet inom energiområdet. Rådet antog i december 1998 ett formellt beslut om ett flerårigt program för insatser inom energisektorn åren 1998–2002 och därmed sammanhörande åtgärder. Ett av de sex delprogrammen är inriktat på förnybara energikällor (ALTENER). För perioden har finansieringsramen för programmet fastställts till 77 miljoner euro. Ett annat av de sex delprogrammen är inriktat

på energieffektivisering (SAVE). För perioden har finansieringsramen för detta program fastställt till 66 miljoner euro.

För år 1999 tilldelades projekt med svenska deltagare 33 % av SAVE-budgeten. Inga svenska ansökningar om regionala energikontor inkom under år 1999. För år 1998 tilldelades projekt med svenska deltagare 20 % av SAVE-budgeten. Därutöver upprättades fyra nya regionala energikontor i Sverige genom SAVE-finansiering.

Näringsutskottets ställningstagande

Som framgår av tidigare redovisning förekommer inom EU ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Näringsutskottet ser mycket positivt på ett sådant samarbete, dock utan att göra någon koppling till Euratomfördraget. Inte heller finner näringsutskottet någon anledning att enbart prioritera utveckling kring förnybara energikällor inom ramen för forskningssamarbetet. Näringsutskottet gör därför i grunden samma bedömning som för ett år sedan, nämligen att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och att åstadkomma en bättre energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Utskottet hänvisar i denna del till sitt yttrande 1998/99:NU1y. De aktuella motionsyrkandena avstyrks därmed.

Struktur- och regionalstöd

Motionen

Moderata samlingspartiet anför i motion 1999/2000:U503 att struktur- och regionalstöd bör betraktas som övergångslösningar och inte som permanenta subsidier. Att betala in pengar till EU för att sedan få tillbaka dem i form av strukturstöd är inte rimligt, menar motionärerna. I stället bör, enligt motionärerna, medlemsavgift och stöd kvittas mot varandra. Nationella stöd måste dock överensstämma med EU:s krav på konkurrensneutralitet. Svaga och eftersatta regioner behöver dock övergångsvis stöd från EU. Stöd till eftersatta regioner bör, enligt motionärerna, i första hand bestå av hjälp att bygga upp och stärka institutioner för en fungerande marknadsekonomi, viss fysisk infrastruktur som inte kan marknadsfinansieras samt hjälp till utbildningsinsatser. Sådana stöd har visat sig framgångsrika i Spanien, Portugal och Irland. I takt med att stödområdet kommer ikapp bör stöden successivt avvecklas. Att fastna i ett bidragsberoende vore, menar motionärerna, djupt olyckligt. Stöden får därför aldrig vara annat än en övergångslösning.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 155 f.) redovisas att den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen. Dessu-

tom är minskade regionala skillnader en nödvändighet om alla regioner inom unionen till fullo skall kunna dra nytta av den inre marknaden och andra tillväxtinriktade åtgärder.

Under perioden 1995–1999 har Sverige sammanlagt tagit emot ca 1,4 miljarder euro från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 12 miljarder kronor.

Den nya programperioden för strukturfonderna startar år 2000 och pågår t.o.m. år 2006. Rådet beslutade i juni 1999 om de förordningar som skall gälla för den nya programperioden. Antalet målområden skall minska till tre och antalet gemenskapsinitiativ till fyra. Under programperioden kommer Sverige sammanlagt att ta emot ca 2,2 miljarder euro från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 19 miljarder kronor.

Vissa kompletterande uppgifter

EU:s strukturstöd, via strukturfonderna, beslutas för vissa perioder. Den förra perioden varade i sex år, åren 1994–1999, och den innevarande perioden varar i sju år, åren 2000–2006. I samband med en ny period görs en bedömning av vilka regioner som är i behov av stöd. Inför den nya perioden förändrades statusen för bl.a. Dublin- och Lissabonregionerna. Dessutom minskade den befolkning inom hela unionen som omfattas av regioner där det kan lämnas strukturstöd.

Näringsutskottets ställningstagande

Formerna för hur stödet skall lämnas har nyligen lagts fast. En eventuell ny metod för att lämna stöd till vissa regioner kan aktualiseras först inför nästa period. Enligt näringsutskottets mening finns det därför inte nu anledning att aktualisera denna fråga. Den aktuella motionen avstyrks därmed i här berörd del.

Stockholm den 27 april 2000

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m), Karl Gustav Abramsson (s) och Harald Bergström (kd).

1. Den inre marknads utveckling

Per Westerberg (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp), Stefan Hagfeldt (m) och Harald Bergström (kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om den inre marknads utveckling bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets uppfattning bör Sverige med större kraft än hittills agera mot EG-kommissionen och de enskilda medlemsländerna så att en systematisk genomgång av såväl EU:s eget regelverk som de nationella regelverken kommer till stånd i syfte att undanröja de formella hindren mot en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden. Ett sätt att stärka detta vore, anser näringsutskottet med instämmande i vad som föreslås i motion 1999/2000:U503 (m), att inrätta ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, med uppgift att systematiskt granska både gemensamma och nationella regler. Resultatet av granskningarna bör offentliggöras, och rådet skall därefter ha i uppgift att rekommendera hur bristerna skall åtgärdas. I samband med utvidgning i Central- och Östeuropa är det särskilt viktigt att snedvridande regler och subventioner tas bort.

Näringsutskottet anser vidare att arbetstagarnas trygghet bör styras genom ett rikt utbud av individuella anställningsmöjligheter. För detta krävs en union där företag kan skapas och växa. Genom en fortsatt fördjupning av den inre marknaden och en avreglering av kvarvarande nationella hinder och monopol kommer svårigheterna för företagen att undanröjas.

Enligt näringsutskottets uppfattning missgynnar EG-kommissionens syn på konkurrenslagstiftningen de små medlemsstaternas industrier och konkurrensmöjligheter. Sverige bör ge ett starkt stöd åt det fortsatta arbetet med att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna. Näringsutskottet vill framhålla att det är ytterst viktigt med klara och entydiga regler på detta område för att säkerställa att nödvändiga förutsättningar skapas som gynnar såväl företagsutvecklingen som EU:s konsumenter. Utskottet förutsätter vidare att konkurrenslagstiftningen kommer att bli föremål för en uppföljning inom Regeringskansliet med hänsyn till EG-kommissionens nej till den planerade fusionen mellan Volvo och Scania.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del. Övriga motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrks därmed.

2. Den inre marknads utveckling

Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om den inre marknads utveckling bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet kan konstatera – i likhet med vad som sägs i motion 1999/2000:U513 (mp) och med ledning av den beskrivning som lämnas i årsberättelsen – att EU:s inre marknad är allt annat än fri. För att underlätta konkurrensen harmoniseras och standardiseras varuutbudet. Det innebär att det blir lättare att sälja en och samma produkt inom hela unionen, men det

sker till priset av en reducerad mångfald. Utskottet anser att EU:s detaljreglering av varor måste motverkas samtidigt som den inre marknadsens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål.

Näringsutskottet menar vidare – i enlighet med vad som anförs i motion 1999/2000:U512 (c) – att principen om ömsesidigt erkännande inte får snedvrida konkurrensen och pressa mer ambitiösa medlemsstater att sänka sina skyddsnivåer.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker näringsutskottet motionerna 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) i aktuella delar. Övriga motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrks därmed.

3. Utveckling av förnybara energikällor

Ingegerd Saarinen (mp) och Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utveckling av förnybara energikällor bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet kan konstatera, i likhet med var som sägs i motion 1999/2000:U14 (mp), att EG-kommissionen har haft svårigheter när det gäller regleringen av förnybar energiproduktion. EG-kommissionens oförmåga att strukturera en plan för regleringen är uppseendeväckande och fördröjer arbetet ytterligare med att nå en minskning av de icke-förnybara energikällornas dominans på energimarknaden. Näringsutskottet vill framhålla att det inte räcker med att skapa ett stödsystem för förnybara energikällor. Strukturfel som finns inbyggt i marknaden måste också åtgärdas. Stöd till den icke-förnybara energisektorn är t.ex. inte acceptabelt om de uppsatta målen för utsläpp av växthusgaser skall uppnås.

Enligt näringsutskottets uppfattning och i enlighet med vad som anförs i motion 1999/2000:U512 (c) bör EU:s kärnkraftsreaktorer omfattas av stränga miljökrav. Ett gemensamt program bör, enligt näringsutskottet, utformas för avveckling av kärnkraften både i EU:s medlemsstater och i kandidatländerna. Vidare bör Sverige verka för en energipolitisk samverkan, med målsättningen att övergå från kärnkraft och fossilbränslen till förnybara och miljövänliga energikällor.

Euratomfördraget bör, enligt näringsutskottet, ersättas av ett program för utveckling av förnybara energikällor och energieffektivitet.

Näringsutskottet anser vidare att elkonsumenterna bör reduceras. Ramprogrammet för energieffektivisering (SAVE) skulle kunna spela en positiv roll i detta arbete. En redogörelse för programmet, liksom kostnaderna härför, bör i fortsättningen finnas med i den årliga redogörelsen.

Näringsutskottet vill också betona, i enlighet med vad som sägs i motion 1999/2000:U513 (mp), att Sverige aktivt och offensivt bör driva frågan om att EU:s energiforskningsprogram skall inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor.

Det sagda innebär att näringsutskottet tillstyrker motionerna 1999/2000:U14 (mp), 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) i här aktuella delar.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 mars 2000 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999, över de motioner som väckts med anledning av skrivelsen och över 25 motioner väckta under den allmänna motionstiden hösten 1999, i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över valda delar av avsnitt 6 Tillväxt och sysselsättning och avsnitt 12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Därutöver tas det upp två frågor om prioriteringar inför det svenska ordförandeskapet i EU under det första halvåret 2001. Utskottet yttrar sig härvid över motionerna 1999/2000:U12 yrkande 2, 1999/2000:U503 yrkande 6, 1999/2000:U505 yrkande 13 och 1999/2000:U512 yrkande 2 delvis.

Tillväxt och sysselsättning

Skrivelsen

I och med Amsterdamfördragets ikraftträdande i maj 1999 har sysselsättningssamarbetet stärkts ytterligare. I enlighet med fördragets bestämmelser skall varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna. I skrivelsen redovisas vidare den gemensamma rapporten om sysselsättning för 1999 samt rådets rekommendationer till medlemsstaterna. Vidare redovisas resultaten av Europeiska rådets möten i Köln och Helsingfors samt att det har inrättats en sysselsättningskommitté. Slutligen anges att sysselsättningsriktlinjerna för år 2000 innebär att de fyra huvudområdena och de tre övergripande målen för sysselsättningspolitiken ligger fast och att det endast skett smärre justeringar av 1999 års riktlinjer. Bland annat har vikten av utbildning inom IT-kunskap lyfts fram.

Motioner

Moderaterna anser i motion U12 att regeringen inte lever upp till sina egna mål som har satts upp i den svenska handlingsplanen för sysselsättning. Bland annat är de skattesänkningar som regeringen har föreslagit långt ifrån tillräckliga. Med hänsyn till den kritik som Europeiska kommissionen framfört om den alltför långsamma takten i översynen av skatte- och bidragssystemen måste Sverige påskynda förändringsarbetet inom dessa områden.

Regeringen bör därför komma med förslag till en ny och effektivare sysselsättningspolitik (yrkande 2).

I motion U503 yrkande 6 anför Moderaterna att EU bör verka för en union för företagande och arbete. Denna målsättning uppnås bäst genom en fortsatt fördjupning av den inre marknaden och genom en avreglering av nationella hinder och monopol. Genom sådana åtgärder kan hindren för företagande undanröjas, vilket också är det bästa medlet mot arbetslöshet som kan tillgripas på unionsnivå. Nästan alla övriga frågor som styr tillgången på arbete och möjligheterna till företagande är inte föremål för unionens beslutanderätt utan ligger på nationell nivå. Ansvaret för att reformera arbetsmarknaden och bringa ned det höga skattetrycket på arbete och företagande ligger därför hos den enskilda medlemsstaten.

Folkpartiet anför i motion U505 yrkande 13 att regeringen skall verka för sänkt skatt på arbete och en avreglering av den europeiska arbetsmarknaden som sysselsättningsfrämjande åtgärder. EU:s ministerråd har uppmanat Sverige att sänka skatterna för hushåll och företag. De riktlinjer som kommissionen presenterade i november 1997, och som Sverige har ställt sig bakom, gick bl.a. ut på sänkt moms på arbeten inom tjänstesektorn, sänkta arbetsgivaravgifter samt enklare regler för småföretag och reformerade strukturer på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Den låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten är, som utskottet vid flera tidigare tillfällen har konstaterat, ett av de största problemen både för Sverige och för övriga medlemsstater i EU. Sverige har också alltsedan medlemskapet i EU arbetat för att kampen mot arbetslösheten borde ges en lika stor tyngd i det europeiska samarbetet som t.ex. ambitionerna på det monetära området. Utskottet ser därför med tillfredsställelse att det genom ikraftträdandet av Amsterdamfördraget har tagits ett stort och betydelsefullt steg mot detta mål i och med att kampen mot arbetslösheten har fått större vikt i unionsarbetet. Härigenom har det skapats bättre förutsättningar för att medlemsstaterna gemensamt skall kunna bekämpa arbetslösheten.

Det nya samarbetet kring sysselsättningspolitiken har sin grund i erfarenheterna från det övervaknings- och rapporteringsförfarande som tidigare använts vid övervakningen av den ekonomiska politiken och bygger på gemensamma riktlinjer för sysselsättningen som antas av rådet, nationella handlingsplaner som respektive land upprättar för kommande år, en årlig gemensam rapport från kommissionen och rådet samt en möjlighet för rådet att avge rekommendationer till enskilda medlemsstater. Härutöver sker också ett utbyte av goda erfarenheter mellan medlemsstaterna.

Utskottet ser, liksom regeringen, positivt på de effekter för sysselsättningen och tillväxten som det utökade samarbetet kring sysselsättningspolitiken kan komma att få, men vill samtidigt understryka att sysselsättningspolitiken, trots det fördjupade samarbetet kring sysselsättningsfrågorna på unionsnivå, alltjämt i första hand är en angelägenhet på nationell nivå.

I och med Amsterdamfördraget skall medlemsstaterna utforma sin sysselsättningspolitik så att den stämmer överens med de allmänna riktlinjerna för

medlemsstatens och gemenskapens ekonomiska politik. Utgångspunkten för sysselsättningspolitiken är därför, liksom för den övriga ekonomiska politiken, att de offentliga finanserna är sunda och att det går att hålla priserna på en stabil nivå. För att tillväxt och sysselsättning skall kunna ligga på en hög nivå krävs därutöver en makroekonomisk stabilitet. Den makroekonomiska politiken måste därför vägas mot och kombineras med åtgärder för att få arbetsmarknaden att fungera bättre, göra varu- och tjänstemarknaderna mer effektiva samt göra kapitalmarknaden både effektivare och mer tillgänglig för de företag som behöver riskkapital. För att få en mer anställbar arbetskraft måste särskild vikt läggas vid insatser för bättre utbildning och högre kompetens hos arbetstagarna.

År 1996 slog regeringen som ett mål fast att den öppna arbetslösheten i Sverige år 2000 skulle uppgå till högst 4 %. Regeringens bedömning, som utskottet ansluter sig till, är att målet nu ligger inom räckhåll. År 1998 kompletterades arbetslöshetsmålet med ytterligare ett mål, nämligen att år 2004 skall 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år vara reguljärt sysselsatt. Härefter är målsättningen ”full sysselsättning”.

Ökad sysselsättning leder också till ökad social trygghet. Grunden för den svenska arbetsmarknadspolitiken, och hela välfärdspolitiken, har därför under lång tid varit den s.k. arbetslinjen. Arbetslinjen innebär att aktiva åtgärder för att få tillbaka individen i arbete skall prioriteras inom alla politikområden framför passiva kontantstöd. Till exempel har inom socialförsäkringsområdet arbetslösa bidragstagare stått till arbetsmarknadens förfogande, och i sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna har rehabilitering betonats. Att individen får arbete innebär, förutom minskat bidragsberoende och minskade utgifter för staten, att denne får tillgång till resurser som ger bättre möjligheter att kontrollera och styra sitt eget liv. En väl fungerande arbetsmarknad som samverkar med en verkningsfull arbetsmarknadspolitik är dessutom grundläggande förutsättningar för en framgångsrik välfärdspolitik. Under senare år har arbetslinjen utvecklats till en arbets- och kompetenslinje, som innebär att om en arbetslös inte kan få arbete skall denne erbjudas en lämplig utbildning eller en praktikplats, som kan leda till anställning om det är lämpligt eller ekonomiskt möjligt, framför ett passivt utbetalande av kontantstöd. Att upprätthålla arbetslinjen är också viktigt för att motverka att arbetslöshetsersättningen används som en del i förtida pensionering av arbetskraften.

Inom EU har arbetslinjen och ett mål om full sysselsättning inte tidigare omfattats av all medlemsstater. Utskottet ser därför mycket positivt på att samtliga medlemsstater vid rådsmötet i Lissabon den 23–24 mars 2000 enats om en strategi för att återskapa förutsättningarna för full sysselsättning och för en stärkt social sammanhållning.

Vid det nyss nämnda mötet formulerade medlemsstaterna också ett nytt strategiskt mål för unionen under det kommande decenniet; att unionen skall bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiskt kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. För att uppnå den angivna målsättningen presenterade rådet samtidigt en strategi som har till syfte att:

- förbereda övergången till en ekonomi och ett samhälle som baserar sig på kunskaper genom en politik som gynnar informationssamhället och forskning och utveckling, genom att driva på den strukturella reformen för konkurrenskraft och innovation samt genom att fullborda den inre marknaden,
- modernisera och stärka den europeiska sociala modellen, genom att investera i människor och bekämpa social utslagning samt
- vidmakthålla de sunda ekonomiska utsikterna och den gynnsamma tillväxtprognosen genom att genomföra lämpliga makroekonomiska åtgärder.

Det av rådet angivna målet liksom tillvägagångssättet för att uppnå det står väl i överensstämmelse med den strategi som Sverige presenterade i den handlingsplan för sysselsättning som överlämnades till kommissionen och rådet under 1999, där det framhölls att den sysselsättningspolitik som leder till de bästa resultaten är den som stimulerar tillväxt och sysselsättning samt motverkar arbetslöshet. Utskottet ansluter sig vidare till vad regeringen i handlingsplanen anför om att det är nödvändigt att ta till vara de betydande resurser som kan mobiliseras i ett samhälle där ingen ställs utanför arbetslivet. Därvid bör särskilt fästas vikt vid att främja jämställdhet mellan kvinnor och män inom hela arbetslivet. För att möjliggöra en god ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning krävs därför att man fullt ut tar till vara de möjligheter som ett utnyttjande av både mäns och kvinnors resurser i arbetsliv, familjeliv och samhälle innebär.

Under senare tid har sysselsättningen, som en följd av den mycket goda tillväxten i svensk ekonomi, ökat i Sverige. Utskottet ser detta som mycket positivt. De delar av ekonomin som har stått för en stor del av denna tillväxt är de som är relaterade till den nya informationstekniken. Trots att både antalet arbetslösa och efterfrågan på arbetskraft alltså är stor inom flera branscher, har det börjat att uppstå problem med att hitta arbetssökande som har den kompetens som krävs för de lediga arbetena. Till exempel framgår av den s.k. småföretagarbarometern, som nyligen presenterades av Företagarnas riksorganisation, att det för närvarande är en mycket god utveckling för småföretagen, men att en stor del av dem ser risker med att brist på kompetent arbetskraft kan komma att minska ökningen både av tillväxt och sysselsättning. Att förhindra att brist på kompetent arbetskraft uppstår som begränsar, eller i värsta fall helt förhindrar, möjligheterna till tillväxt är därför en av de viktigaste uppgifterna för arbetsmarknadspolitiken. Detta uppnås bäst genom att utbildnings- och kompetensnivån kan höjas hos arbetskraften samt genom en bättre matchning av arbetssökande till de olika arbetena. För att matchningen skall bli effektiv måste arbetskraften göras mer rörlig såväl yrkesmässigt som geografiskt.

Utskottet anser därför att det är positivt att regeringen nyligen har presenterat ett förslag till förnyad arbetsmarknadspolitik – proposition 1999/2000:98 Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt – där det är en uttalad ambition att öka sysselsättningen. Propositionen kommer inom kort att behandlas av utskottet.

Inte bara arbetslösa får del av de insatser som görs för att höja kompetensen hos arbetskraften. Även de som redan har anställning kommer under perioden 2000–2002 att inom ramen för Europeiska socialfondens mål 1 och

mål 3 kunna ta del av en satsning på kompetensutveckling av redan anställda. Syftet med satsningen är att uppnå en allmänt högre kunskapsnivå i arbetskraften, vilket bl.a. kan verka förebyggande av förtida pensionering, att öka individens valfrihet samt att underlätta omställningar genom en högre yrkesmässig rörlighet.

Vid sidan av de åtgärder som är direkt relaterade till arbetsmarknadspolitiken vill utskottet framhålla vikten av det som sker inom skol- och utbildningsväsendet och som bidrar till att göra det livslånga lärandet till en realistisk målsättning. Ett mycket positivt exempel härpå är försöket med det s.k. Kunskapslyftet som sedan det infördes år 1997 har varit mycket framgångsrikt. Utredningen Kunskapslyftskommittén har också mot bakgrund därav i sitt slutbetänkande, Kunskapsbygget 2000 det livslånga lärandet (SOU 2000:28), föreslagit att Kunskapslyftet skall permanentas. I 2000 års ekonomiska vårproposition har regeringen föreslagit en förlängning av Kunskapslyftet till år 2003.

Som anförts ovan spelar den nya informationstekniken en allt större roll för tillväxten och utvecklingen av samhället. En av de viktigaste uppgifterna blir därför att kunna ta till vara den potential som den nya tekniken ger. Förutom ökad utbildning och kompetens inom området krävs därför att det även finns en väl utbyggd infrastruktur som gör tekniken tillgänglig för så många som möjligt. Behovet är tudelat. För det första krävs en god infrastruktur för att det skall bli möjligt att driva företag på så många orter som möjligt i landet. För det andra kommer allt fler tjänster som företagen producerar att tillhandahållas med hjälp av informationsteknik. En väl utbyggd infrastruktur är därför nödvändig för att kunderna skall kunna ta del av dessa produkter. Det är därför bra att regeringen tagit initiativet till en snabb utveckling inom området genom de förslag som presenteras i proposition 1999/2000:86, Ett informationssamhälle för alla.

För att tillväxten skall kunna fortsätta att öka krävs förutom insatser för sysselsättningen i form av satsningar för höjd kunskap och kompetens hos arbetskraften att åtgärder vidtas parallellt för att öka effektiviteten inom varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna. En fördjupning av den inre marknaden som innebär bättre rörlighet för varor och tjänster, liksom för arbetskraft, har en stor betydelse för alla företags tillväxtmöjligheter och därmed också för sysselsättningen. Genom bättre tillgång på riskkapital ges framför allt mindre och medelstora företag bättre möjligheter att växa. En mer effektiv inre marknad innebär samtidigt att konkurrensen mellan olika företag ökar. Ökad konkurrens leder till bättre effektivitet och lägre priser, vilket i sin tur håller ner inflationen.

Moderaterna och Folkpartiet anför i var sin motion bl.a. att Sverige, som en följd av de uttalanden som görs i de sysselsättningsriktlinjer som rådet utfärdat och som regeringen i den svenska handlingsplanen för sysselsättning har ställt sig bakom, borde driva en mer aktiv politik för en sänkning av skatten på arbete för att därigenom skapa fler arbetstillfällen.

Utskottet noterar till att börja med att regeringen själv har betonat att skattepolitiken bör spela en aktiv roll i arbetet för en högre sysselsättning och tillväxt. Utskottet behandlade ett liknande yrkande i sitt yttrande över regeringens skrivelse rörande verksamheten i EU 1998 (1998/99:AU1y, skr.

1998/99:60). I nämnda yttrande redovisade utskottet bl.a. en rad åtgärder som hade vidtagits för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Utskottet vill därutöver framhålla att en lika viktig fråga som skatterna är att se över de olika bidrags- och avgiftssystemen. Vid bedömningen av vilka åtgärder som bör vidtas för att öka utbytet av arbete för arbetstagare med de lägsta lönerna är det inte enbart skatterna som spelar roll utan samma och ibland bättre effekter kan uppnås genom förändringar i bidrags- och avgiftssystemen som innebär olika tröskel- och/eller marginaleffekter. Ett exempel på en sådan åtgärd är det förslag om införande av maxtaxa inom förskoleverksamhet och barnomsorg som regeringen har aviserat under maj månad.

Frågor rörande Sveriges förhållningssätt till unionens sysselsättningsriktlinjer och rådets rekommendationer liksom frågor kring företagande behandlades också av utskottet i 1999 års budgetbetänkande (1999/2000:AU1). Där konstaterade utskottet att regeringens sysselsättningspolitik låg väl i linje med EG-kommissionens förslag om sysselsättningsriktlinjer för 2000 samt att ett flertal åtgärder, däribland skattesänkningar, hade vidtagits för att förbättra villkoren för företagande.

Mot bakgrund av det anförda förordar utskottet sammanfattningsvis att motionerna 1999/2000:U12 yrkande 2, 1999/2000:U503 yrkande 6 och 1999/2000:U505 yrkande 13 bör avstyrkas.

Arbetsrätt och jämställdhetsfrågor m.m.

Skrivelsen

I skrivelsen lämnas en redogörelse för olika ärenden som behandlats inom unionen rörande fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Bland annat redovisas olika direktiv och förslag till direktiv rörande arbetsmiljö och arbetslivsfrågor samt arbetsrätt. Det ges också en beskrivning av frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män samt lämnas en kort redogörelse från det informella ministermötet i Berlin samt ministerrådskonferenserna i Helsingfors och Stockholm.

Utskottets ställningstagande

Några motioner har inte väckts i denna del i ärendet.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att Sverige på ett aktivt sätt arbetar för att det inom unionen skall tas fram gemensamma regler bl.a. på arbetsmiljöområdet. Förutom att en sådan reglering verkar för att ge skydd åt enskilda individer och förhindrar att de slås ut från arbetsmarknaden har den stor betydelse för att den inre marknaden skall kunna fördjupas och fungera på ett tillfredsställande sätt. Brister i arbetsmiljö m.m. får inte bli ett medel som används för att uppnå konkurrensfördelar. Med hänsyn till de demografiska förändringar av befolkningen som kommer att leda till att en allt mindre del av befolkningen tillhör arbetskraften blir det dessutom allt viktigare att inte arbetsmiljön är sådan att den leder till att individer tvingas bort från arbetslivet i förtid.

På jämställdhetsområdet ser utskottet mycket positivt på att jämställdhetsfrågorna, i och med ikraftträdandet av Amsterdamfördraget, har fått en väsentligt starkare ställning inom unionen. Detta har Sverige arbetat aktivt för under en lång tid. Enligt fördraget är jämställdhet mellan kvinnor och män numera ett av de grundläggande målen för unionens verksamhet. Det är också positivt att s.k. mainstreaming skall tillämpas i all verksamhet som unionen bedriver. Utskottet välkomnar också att positiv särbehandling uttryckligen har blivit tillåten i EG-rätten som ett medel för att uppnå jämställdhet på arbetsmarknaden.

Utskottet har nyligen i ett betänkande behandlat en rad frågor rörande jämställdhet (bet. 1999/2000:AU6, skr. 1999/2000:24). I betänkandet, som behandlar utvecklingen i Sverige inom jämställdhetsområdet under de senaste tre åren, konstateras att Sverige är ett av de länder – om inte det land – som har kommit längst på jämställdhetsområdet inom Europeiska unionen. Utskottet konstaterar trots detta att det finns mycket kvar att göra för att jämställdhet skall bli verklighet. Kvinnornas ställning måste stärkas på alla områden. Inom arbetslivet rör frågorna främst diskriminering vid anställning, befordran, lön m.m. Utskottet vill därför framhålla vikten av att dessa frågor inte drivs aktivt endast i svensk inrikespolitik utan även på unionsnivå.

I juli 1998 tillkallade regeringen Hans Stark, dåvarande ordföranden vid Arbetsdomstolen, som särskild utredare för att göra en översyn av vissa delar av jämställdhetslagen. Uppdraget var i första hand att göra en översyn av om jämställdhetslagen stod i överensstämmelse med EG-rätten. I september 1999 presenterade Hans Stark sitt betänkande – En översyn av jämställdhetslagen (SOU 1999:91) – där han bl.a. föreslog följande.

- För att nå överensstämmelse med EG-rätten bör jämställdhetslagens förbud mot diskriminering vid anställning även omfatta situationer då arbetsgivaren inte fattar något anställningsbeslut.
- Bevisreglerna i jämställdhetslagens 16, 19 och 20 §§ bör ändras på så sätt att presumptionsreglerna vid anställning, befordran, utbildning, arbetsledning, uppsägning, omplacering, permittering och avskedande formuleras som en enhetlig bevisbörderegler i överensstämmelse med EG:s bevisbördedirektiv.
- Regeln om att ideellt skadestånd skall delas mellan dem som har diskriminerats bör ändras så att var och en av de diskriminerade erhåller ett skadestånd som bestäms med hänsyn till den kränkning den personen har blivit utsatt för. Det föreslås inga ändringar avseende det ekonomiska skadeståndet.

Regeringen har aviserat ett förslag under maj månad till riksdagen.

Sverige som ordförandeland

Motion

Centerpartiet tar i motion U512 upp frågor som partiet anser bör prioriteras under den tid som Sverige är ordförandeland. Bland annat bör Sverige verka för att EU dels bidrar till kampen mot arbetslöshet genom att komplettera

Utskottets ställningstagande

Frågor som rör jämställdhet och sysselsättning är två frågor som från svenskt håll har haft mycket hög prioritet alltsedan Sverige blev medlem i Europeiska unionen. Som anförts ovan har Sverige drivit dessa frågor mycket aktivt och har även fått gott genomslag för dem inom unionen.

Av de preliminära förklaringar som regeringen har gjort avseende vilka frågor som kommer att prioriteras under Sveriges tid som ordförandeland framgår att både jämställdhets- och sysselsättningspolitiska frågor kommer att stå högt på dagordningen. Utskottet ser mycket positivt på dessa prioriteringar men har samtidigt förståelse för att det utrymme som dessa frågor kan få under det svenska ordförandeskapet kan komma att påverkas av utvecklingen av andra frågor under både Portugals och Frankrikes ordförandeperiod.

Utskottet delar således i huvudsak Centerpartiets uppfattning om betydelsen av att lyfta fram frågor om sysselsättning och jämställdhet under Sveriges ordförandeskap. I fråga om möjligheterna till kompletterande insatser från unionens sida till enskilda medlemsstater i kampen mot arbetslösheten vill utskottet emellertid påminna om vad som ovan anförts om att sysselsättningspolitiken i huvudsak är en nationell angelägenhet. Med hänsyn till det anförda finner utskottet att något tillkännagivande inte är nödvändigt. Motion U512 i berörd del bör därför avstyrkas.

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Feltzing (mp), Anders Karlsson (s), Henrik Westman (m), Carlinge Wisberg (v) och Runar Patriksson (fp).

Avvikande meningar

1. Tillväxt och sysselsättning

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Henrik Westman (m) och Runar Patriksson (fp) anför:

Arbetslöshet drabbar den enskilde individen hårt, såväl mänskligt, socialt som ekonomiskt. I dag är omkring 15 miljoner människor arbetslösa i EU-området. Den låga sysselsättningen är därför ett av EU:s och Sveriges allvarligaste problem. Det är emellertid positivt att sysselsättningsfrågorna, genom ikraftträdandet av Amsterdamfördraget, har kommit högre upp på EU:s dagordning. Utskottet vill emellertid påminna om att merparten av de faktorer som påverkar nivån på arbetslösheten och tillväxten styrs av beslut som fattas på nationell nivå. Redan i dag råder det stora olikheter mellan unionens medlemsstater t.ex. vad avser tillväxt och sysselsättning. Skillnaderna kommer dessutom att bli än större i takt med att unionen utvidgas. Med så stora skillnader i förutsättningarna på sysselsättningsområdet mellan de olika medlemsstaterna är möjligheterna mycket små att driva en centraliserad sysselsättningspolitik på unionsnivå.

Det samarbete som nu finns inom unionen kring sysselsättningspolitiken, och som har fördjupats i och med Amsterdamfördraget, utgår från de riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som rådet varje år fastställer. Riktlinjerna för år 2000, vilka i allt väsentligt är desamma som de som utarbetades redan år 1997 vid rådets möte i Luxemburg, innebär bl.a. att medlemsstaterna skall verka för sänkt moms på tjänster, sänkta arbetsgivaravgifter, enklare regler för småföretagen och reformerade strukturer på arbetsmarknaden. Av de rekommendationer om genomförandet av medlemsstaternas sysselsättningspolitik som rådet med stöd av Amsterdamfördraget har lämnat till Sverige för år 1999 respektive 2000 följer att Sverige bl.a. uppmanas att minska skattetrycket på inkomst av arbete, särskilt för låginkomsttagare. Bakgrunden till detta är att Sverige, enligt rådets beräkningar, har det

högsta skattetrycket inom unionen på arbete med implicita skatter som uppgår till 58%, att jämföras med EU:s genomsnitt som ligger på 43%.

Regeringen har alltsedan rådets sysselsättningsriktlinjer presenterades ställt sig bakom innehållet i dessa, liksom innehållet i rådets rekommendationer. Utskottet finner det därför anmärkningsvärt att regeringen inte på någon av de angivna punkterna bedriver en politik som står i överensstämmelse med riktlinjerna eller rekommendationerna. Utskottet anser därför att regeringen, för att stimulera sysselsättning och företagande, måste presentera förslag som innebär en minskning av antalet regler som styr arbetsmarknaden och en sänkning av skatterna på arbete. Vidare bör åtgärder vidtas bl.a. för att fördjupa den inre marknaden och för att undanröja hinder och monopol för företagande.

Av det anförda följer att motionerna U12 yrkande 2, U503 yrkande 6 och U505 yrkande 13 bör tillstyrkas.

2. Sverige som ordförandeland

Margareta Andersson (c), Stefan Attefall (kd) och Maria Larsson (kd) anför:

Den 1 januari 2001 tar Sverige för första gången över ordförandeskapet i EU. Att vara ordförandeland är en stor utmaning. För att Sverige på bästa sätt skall kunna ta till vara de möjligheter som ordförandeskapet innebär anser utskottet att det är viktigt att hela nationen rustas inför uppgiften. Regeringen bör därför inrikta sina krafter på att utarbeta en plan som kan ge en så stor nationell uppslutning som möjligt kring ordförandeskapet och målen för Europasamarbetet. Härigenom skapas både en bättre förståelse och en bättre folklig förankring för de ställningstaganden som Sverige gör i olika frågor inom unionen.

Två bra exempel på politikområden kring vilka det finns en stor nationell uppslutning är sysselsättning och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Sverige har också alltsedan medlemskapet i EU arbetat aktivt för att samarbetet i unionen kring dessa frågor skall öka. I och med ikraftträdandet av Amsterdamfördraget har detta arbete nått viss framgång då frågorna fått en klart mer framskjutet position i unionsarbetet än tidigare. Jämställdhet har t.ex. blivit ett uttalat mål för EU. Utskottet ser positivt på dessa förändringar men vill samtidigt framhålla att det fortfarande finns mycket kvar att göra inom båda områdena. Till exempel bör regeringen inom sysselsättningsområdet arbeta för att EU, utöver den samordning som har kommit till stånd, skall vidta åtgärder som kompletterar de enskilda medlemsstaternas insatser. Regeringen bör också verka för att samarbetet inom unionen rörande jämställdhetsfrågorna stärks ytterligare. Exempel på frågor som Sverige därvid särskilt bör föra fram är hur yrkes- och familjeliv skall kunna förenas, hur fler män skall kunna engageras i jämställdhetsarbetet samt hur man, för att på bästa sätt ta till vara olika infallsvinklar i beslutsprocesser m.m., skall få en större andel kvinnor bland beslutsfattare inom näringsliv, politik etc.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att motion U512 yrkande 2 bör tillstyrkas i berörda delar.

1. Tillväxt och sysselsättning

Carlinge Wisberg (v) anför:

På många sätt är det positivt med mellanstatligt samarbete inom sysselsättningspolitiken. Inom ramen för EU sätter emellertid fördragstexter begränsningar för det nationella självbestämmandet i hur politiken skall utformas, dessutom underordnas arbetet med att få ned arbetslösheten andra ekonomiska mål.

På varje toppmöte sedan 1993 har EU och dess medlemsstater framhållit att kampen mot arbetslösheten är ett högt prioriterat mål. I otaliga dokument och i Amsterdamfördragets sysselsättningskapitel har detta uttalats. Trots detta är arbetslösheten alltjämt mycket hög. I sysselsättningskapitlet framgår att alla insatser för att öka sysselsättningen måste vara förenliga med reglerna för EMU och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Med EMU ligger makten över penningpolitiken hos den politiskt oberoende centralbanken. Centralbankens huvuduppgift är att uppnå prisstabilitet. Detta mål har alltid företrädare framför en ökning av sysselsättningen. Centralbanken är skyldig att höja räntan för att motverka ökad inflation även om priset blir ökad arbetslöshet. Så länge detta består bör man nyansera bilden av sysselsättningskapitlet som något större framsteg. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken handlar mycket om avregleringar, låga löneökningar, skattesänkningar, press på att hålla de offentliga utgifterna nere och s.k. incitamentsskapande åtgärder för att öka rörligheten på arbetsmarknaden – i linje med den marknadsliberalism som den ekonomiska politiken och EMU grundar sig på.

2. Tillväxt och sysselsättning

Barbro Feltzing (mp) anför:

Utskottets yttrande med anledning av skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen brister på flera punkter. Det kanske allvarligaste är bristen på insikt i vad dagens utveckling leder till på sikt. Samtidigt som man påpekar att sysselsättningsfrågorna först och främst skall hanteras på nationell nivå så ser majoriteten positivt på utvecklingen som ger EU mer makt över just dessa frågor. Den centralisering av sysselsättningspolitiken som just nu genomförs är allvarlig eftersom den på sikt riskerar att resultera i en allt hårdare överstatlig kontroll. Denna utveckling har redan tagit fart i och med Amsterdamfördraget som stipulerar att medlemsstaternas sysselsättningspolitik skall stämma överens med de allmänna riktlinjerna som läggs fast på EU-nivån. På detta sätt har EU skaffat sig makt att formulera ramen för hur den nationella politiken skall formuleras, en allvarlig centralisering av makten. Detta är en utveckling som starkt strider mot Miljöpartiet de grönas syn på decentralisering av makten. På längre sikt kommer vi sannolikt att få se ett sanktions-system inom EU för de länder som inte följer de fastlagda riktlinjerna, något som minskar den nationella, regionala och lokala möjligheten att föra syssel-

sättningspolitik. Vi vill från Miljöpartiet de gröna hellre se att EU genomförde subsidiaritetsprincipen och i stället lät EU:s mångfald av system bestå.

Det toppmöte om sysselsättningspolitiken som man nyligen genomfört i Lissabon visar också att den sysselsättningspolitik som stimuleras på EU-nivå har lite med framtiden att göra. I stället för att försöka koncentrera diskussionerna på hur vi i framtiden skall samordna lösningar på de globala miljöproblemen med en genomtänkt sysselsättningspolitik, så diskuterar EU:s ledare fortfarande enbart i termer av ökad materiell tillväxt som den allmänna lösningen på EU:s arbetsmarknad. Vi i Miljöpartiet de gröna hade hellre sett att man diskuterat hur skattesystemen och energipolitiken skulle kunna anpassas för att stimulera tillväxten av gröna jobb. En sådan sakfråga är införandet av en miniminivå för vissa miljöskatter inom EU. Det är upprörande att denna aspekt inte finns med i utskottets yttrande eftersom denna process är absolut nödvändig för att vi skall kunna nå en ekologiskt hållbar utveckling och de miljömål som riksdagen har ställt upp.

Ytterligare en viktig fråga för sysselsättningen är en förkortad arbetstid. Denna reform genomförs nu i flera andra medlemsstater, bl.a. Frankrike. Om detta nämns det ingenting i utskottets yttrande, och inte heller var detta ett diskussionsämne under toppmötet i Lissabon. Vi hade gärna sett att man från EU:s sida hade initierat en diskussion och genomfört en studie av effekterna på sysselsättningen och människors psykiska hälsotillstånd av en arbetstidsförkortning.

Verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 6 april 2000 beslutat att ge bl.a. EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999. Enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen är EU-nämnden riksdagens organ för samråd med regeringen i frågor som gäller Europeiska unionen. Regeringen skall, enligt 10 kap. 5 § riksdagsordningen, informera och samråda med nämnden om frågor som skall bli behandlade i Europeiska unionens råd och i andra frågor som EU-nämnden bestämmer.

EU-nämnden behandlar i sitt yttrande både vissa övergripande frågor som gäller skrivelsens innehåll och regeringens samråd med riksdagen i vissa av de frågor som redovisas i skrivelsen. Nämnden tar vidare upp vissa frågor på olika sakområden som nämnden funnit särskild anledning att uppmärksamma. Bl.a. är det nämndens mening att även viktiga förslag till bindande rättsakter bör finnas redovisade i bilaga till skrivelsen.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 1999. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, samarbetet i rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner m.m. Vidare redovisas förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd första halvåret 2001.

EU-nämnden

Allmänna synpunkter på innehållet i skrivelsen

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Den första skrivelsen lämnades i mars 1996, och detta är således den femte skrivelsen som överlämnats till riksdagen.

EU-nämnden bereddes tillfälle att yttra sig över skrivelsen för första gången våren 1999. EU-nämnden framförde då bl.a. att det av skrivelsen tydligare borde framgå hur Sverige har röstat i ministerrådet och hur regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen (yttr. 1998/99:EUN1y). Även utrikesutskottet framhöll att detta borde framgå av skrivelsen (bet. 1998/99:UU10).

EU-nämnden kan med tillfredsställelse konstatera att dessa synpunkter i stort sett har beaktats i årets skrivelse. Såväl frågornas beredning i Sverige som den svenska ståndpunkten redovisas i stor utsträckning. EU-nämnden förutsätter att detta kommer att ske även i kommande skrivelser.

Även i övrigt utgör skrivelsen en mycket utförlig och värdefull redogörelse över verksamheten i Europeiska unionen under 1999.

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen (Del 1)

EU:s utvidgning och reformering (avsnitt 3)

I skrivelsen redovisar regeringen hur arbetet med EU:s utvidgning och reformering fortskrider. Detta är ett område som engagerat EU-nämnden mycket. Nämnden har under året fått flera besök från olika kandidatländer och representanter från EU-nämnden har också deltagit i olika seminarier, konferenser etc. som anordnats i kandidatländerna. I den s.k. COSAC¹-konferensen, som anordnas varje halvår med representanter från Europautskotten i EU:s medlemsländer (se nedan under avsnitt 5), deltar också representanter från kandidatländerna. Det finns också ett särskilt utbildningsprogram för tjänstemän från kandidatländernas parlament inom ramen för kommissionens s.k. TAIEX².

Amsterdamfördraget (avsnitt 5)

I skrivelsen redogör regeringen för Amsterdamfördragets ikraftträdande den 1 maj 1999. En viktig följd av detta är också att protokollet till Unionsfördraget och EG-fördragen om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen skall börja tillämpas. Enligt detta protokoll skall samtliga kommissionens grön- och vitböcker samt meddelanden skyndsamt tillställas medlemsstaternas nationella parlament, och kommissionens förslag till lagstiftning skall göras tillgängliga i så god tid att varje medlemsstats regering kan säkerställa att dess eget nationella parlament erhåller dem på lämpligt sätt.

På ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 29 oktober 1999 behandlades, på begäran av den nederländska regeringen, också frågan om information till de nationella parlamenten angående samarbetet på detta område. Initiativet föranleddes av en begäran från det nederländska parlamentets andra kammare. EU-nämnden beslutade på sitt sammanträde den 22 oktober 1999 att avge en skrivelse till regeringen där nämnden uttryckte sitt stöd för det nederländska initiativet och uppmanade den svenska regeringen att stödja detta.

I det ovannämnda protokollet behandlas också den s.k. konferensen mellan organ för EG-frågor, COSAC, som är ett samrådsorgan för Europautskotten i EU:s medlemsstater och Europaparlamentet. COSAC kan enligt protokollet bl.a. överlämna bidrag till EU:s institutioner. På COSAC-mötet i Helsingfors

¹ Conférence des Organes Spécialisés dans les Affaires Communautaires

² Technical Assistance Information Exchange Office

Det ekonomiska och sociala samarbetsområdet (Del 2)

Beskrivningen i detta avsnitt ger en mycket heltäckande bild av allt det arbete som pågått under året inom EU:s s.k. första pelare. Beskrivningen omfattar såväl frågor där arbete fortfarande pågår som frågor som på ett eller annat sätt fått sin lösning under året. I årets skrivelse redovisas ofta också på vilket sätt riksdagen har informerats om frågorna och i förekommande fall hur beslutade direktiv har genomförts i Sverige. Därmed blir skrivelsen en värdefull informationskälla som ger riksdagen en möjlighet att kontrollera regeringens arbete med EU-frågorna.

Svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna (avsnitt 8)

I EU-nämndens yttrande över föregående års skrivelse framhölls att det skulle ha varit bra om regeringen hade redovisat samtliga nu gällande övergångsregler som Sverige erhållit. Även utrikesutskottet ansåg att en sådan redovisning borde göras. I årets skrivelse redovisar regeringen de återstående övergångsreglerna av dem som Sverige erhöll i samband med medlemskapsförhandlingarna och de lösningar som uppnåtts under år 1999. EU-nämnden välkomnar denna redovisning som ger en värdefull lägesbeskrivning.

Ett av undantagen som behandlas gäller införsel av alkohol och tobak. I denna fråga pågår sedan en tid tillbaka ett arbete som syftar till att det svenska undantaget skall fasas ut för att helt upphöra den 31 december 2003. Detta har varit föremål för samråd i EU-nämnden vid flera tillfällen under våren 2000.

Miljö (avsnitt 20)

I skrivelsen redovisar regeringen det gångna årets miljöarbete. I redovisningen ingår bl.a. hur arbetet fortskridit avseende sektorsintegration av miljöhänsyn, kampen mot förorening och kemikalier och bekämpningsmedel. EU-nämnden anser att redovisningen ger en mycket bra bild av det miljöarbete som skett under året, såväl inom EU som internationellt, där EG deltar som representant för medlemsstaterna. Redovisningen innehåller även värdefull information om hur det svenska arbetet har kunnat påverka utvecklingen inom olika miljöområden.

Den europeiska unionens förbindelser med omvärlden (Del 3)

Utrikes- och säkerhetspolitik (avsnitt 30)

I skrivelsen redovisas utförligt samarbetet under året på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. I stort sett samtliga frågor som tas upp har också varit föremål för information och samråd med EU-nämnden inför Allmänna rådet men också inför mötena med Europeiska rådet i Köln och i Helsingfors.

Nämnden har därvid bl.a. fått utförliga redovisningar om hur diskussioner och förhandlingar förs om utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik. Vidare har EU-nämnden följt framtagandet av beslutet om att en stadga för grundläggande rättigheter skall utarbetas. I EU-nämnden har därvid rätt enighet om det tveksamma i att en sådan stadga kommer till stånd främst mot bakgrund av uppenbara risker för kollision med det skydd för grundläggande rättigheter som utvecklats inom ramen för Europarådet. Även förhållandena på Balkan samt framtagandet av en stabilitetspakt för Balkan har behandlats i EU-nämnden.

Den gemensamma handelspolitiken (avsnitt 31)

Regeringen redovisar utförligt utvecklingen inom WTO och UNCTAD samt övrigt samarbete inom ramen för den gemensamma handelspolitiken. EU-nämnden har kontinuerligt följt förberedelserna inför WTO:s ministerkonferens i Seattle och anordnade också i november 1999 en offentlig utfrågning om WTO-frågor. Lars Tobisson och Reynoldh Furustrand från EU-nämnden ingick i den svenska delegationen till Seattle.

När det gäller förberedelserna inför den tionde ministerkonferensen med FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD) har Sverige, enligt skrivelsen, verkat som aktiv deltagare i EU-kretsen för ytterligare effektivisering och konkretisering av organisationen och dess verksamhet. EU-nämnden noterar dock att frågan, som visserligen var politiskt okontroversiell, inte har behandlats vare sig i EU-nämnden eller i berörda fackutskott. Kommissionen framlade under året ett förslag till riktlinjer för en EU-ståndpunkt inför UNCTAD X (KOM (1999) 451) som tillställts EU-nämnden och utrikesutskottet. Därefter har kommissionens förslag behandlats av en rådsarbetsgrupp och av Coreper, varefter det sedan antagits utan debatt som en s.k. A-punkt den 22 oktober på ministerrådsmötet för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Frågan har inte heller föranlett någon faktagruppromemoria från Regeringskansliet.

Utvecklingssamarbete inom EU (avsnitt 32)

Utvecklingssamarbetet inom EU har diskuterats vid flera tillfällen i EU-nämnden inför ministerrådsmöten med biståndsministrarna. Därvid har förhandlingarna med AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stilla havet kommit att stå i förgrunden. EU-nämnden har också ägnat frågan om utvärderingen av EU:s biståndsinsatser liksom åttapunktsprogrammet för främjande av hållbar utveckling inom EU:s utvecklingssamarbete stort intresse.

Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor (Del 4)

I skrivelsen redogör regeringen för det civilrättsliga och straffrättsliga samarbetet, polisens och tullens samarbete samt asyl- och migrationsfrågor. Här redogörs också för de förändringar i arbetet som skett inom detta område sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft och efter Europeiska rådets möte i Tammerfors, då ett antal riktlinjer för det fortsatta arbetet beslutades. Också

EU:s institutioner m.m. (Del 5)

Institutionernas funktion och verksamhet (avsnitt 39)

Under avsnittet EU:s institutioner ger regeringen en beskrivning av institutionernas funktion och verksamhet. EU-nämnden anser att det är en bra och ändamålsenlig redovisning. Nämnden vill särskilt lyfta fram de rekommendationer om ett effektivare rådsarbete, bl.a. innebärande att antalet rådskonstellationer skall minskas, som antogs vid Europeiska rådets möte i Helsingfors. Det är ännu för tidigt att uttala sig om eventuella konsekvenser av minskningen av antalet rådskonstellationer, även om detta torde komma att få återverkningar på nämndens arbete.

Nämnden vill också särskilt välkomna kravet på att Corepers arbete med lagstiftningsfrågor skall vara avslutat under veckan före veckan som föregår rådsmötet. Detta är en fråga som länge engagerat nämnden, och en sådan ordning kan förväntas ge mer tid för och underlätta de nationella parlamentens arbete med EU-frågor.

Till årets skrivelse har regeringen också, i enlighet med vad som framfördes i EU-nämndens yttrande och i utrikesutskottets betänkande över föregående års skrivelse, fogat en mycket omfattande och bra redogörelse över mål i EG-domstolen och förstainstansrätten. Tyngdpunkten i redovisningen ligger på mål där Sverige på ett eller annat sätt är inblandat i processen. Såväl avgjorda mål som mål där processen fortfarande pågår finns utförligt redovisade.

Likaså när det gäller överträdelseärenden som inlett mot Sverige framförde EU-nämnden i föregående års yttrande och utrikesutskottet i föregående års betänkande att dessa borde redovisas mer utförligt. Årets skrivelse innehåller också en utförlig och bra redovisning över i vilka frågor kommissionen har inlett förfaranden mot Sverige samt Sveriges inställning till kommissionens anmärkningar.

Förberedelser för Sveriges ordförandeskap (avsnitt 40)

Det förberedelsearbete som genomförts för att förbereda Sverige för ordförandeskapet våren 2001 beskrivs i skrivelsen. Regeringen har vid flera tillfällen under året informerat EU-nämnden om dessa förberedelser. Statsministern har dessutom i samband med en information till EU-nämnden i februari 2000 angående det svenska programmet framhållit att det är viktigt med ett fortsatt samråd om dessa förberedelser. Regeringen har även stämt av var de informella ministermötena skall förläggas och tidpunkterna för dessa. EU-nämnden vill i detta sammanhang också nämna den s.k. COSAC-konferensen, som kommer att äga rum i riksdagen den 21-22 maj 2001. I konferensen kommer delegationer från nationella parlament i samtliga medlemsstater och kandidatländer att delta liksom företrädare för Europaparlamentet och ministerrådet.

EU-nämnden välkomnar de förberedelser som regeringen genomfört och vill när det gäller informations- och samrådsplikten gentemot riksdagen under ordförandeskapsperioden erinra om vad riksdagen uttalat i denna fråga i samband med behandlingen av förra årets skrivelse, nämligen att det är nämndens uppfattning att de reguljära samråd som äger rum inför minister-rådsmötena inte bara skall innebära att svenska ståndpunkter i enskilda frågor stäms av utan att i största möjliga utsträckning information ges och samråd sker om hur Sverige som ordförandeland avser att agera (bet. 1998/99:UU10 s. 23 f.).

Svenska språket och rekryteringen av svenskar (avsnitt 41)

Skrivelsen tar även upp frågan om tolkservicen till och från svenska. Det är EU-nämndens mening att en fungerande tolkservice alltid är av stor vikt, och under ordförandeskapsperioden utgör det dessutom en av förutsättningarna för ett bra genomfört ordförandeskap. Nämnden välkomnar därför den handlingsplan som kommissionens konferenstolktjänst har utarbetat för att förbättra tolkservicen till och från svenska och vill betona vikten av att regeringen aktivt stödjer detta arbete.

En annan fråga som EU-nämnden vill lyfta fram är de fortsatta satsningar på nätverksbyggande som Regeringskansliet genomfört under året. Nämnden vill understryka vikten av att detta nätverksbyggande mellan Regeringskansliets tjänstemän och svenskar i EU:s institutioner m.fl. fortsätter att utvecklas, vilket torde vara av särskilt stor vikt inför det svenska ordförandeskapet. Även nätverksbyggande mellan tjänstemän vid de nationella parlamenten i EU:s medlemsländer och kandidatländer samt Europaparlamentet är givetvis värdefullt.

Övrigt

I skrivelsens *bilagor* redovisas i bilaga 1 Viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1999 och i bilaga 2 Viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden under 1999. Det kan konstateras att bilaga 2 upptar inte bara dessa olika typer av icke bindande rättsakter m.m. utan även i vissa fall av kommissionen framlagda förslag till bindande rättsakter. Det är EU-nämndens mening att även viktiga förslag till bindande rättsakter bör finnas redovisade. De bör dock lämpligen redovisas i en särskild bilaga.

Stockholm den 28 april 2000

På EU-nämndens vägnar

Sören Lekberg

I beslutet har deltagit: Sören Lekberg (s), Lars Tobisson (m), Johnny Ahlqvist (s), Sinikka Bohlin (s), Holger Gustafsson (kd), Reynoldh Furustrand (s), Gun Hellsvik (m), Christina Axelsson (s), Yvonne Ruwaida (mp), Åsa Torstensson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp), Sonia Karlsson (s), Gustaf von Essen (m), Inger Strömbom (kd), Siv Holma (v), Carl Erik Hedlund (m) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Innehållsförteckning

Konstitutionsutskottets yttrande 1999/2000:KU7y	3
Finansutskottets yttrande 1999/2000:FiU3y	37
Skatteutskottets yttrande 1999/2000:SkU8y	48
Justitieutskottets yttrande 1999/2000:JuU6y	59
Socialförsäkringsutskottets yttrande 1999/2000:SfU6y	64
Socialutskottets yttrande 1999/2000:SoU5y	76
Näringsutskottets yttrande 1999/2000:NU3y	83
Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1999/2000:AU2y	99
EU-nämndens yttrande 1999/2000:EUN1y	111

**Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap
.Fel! Okänt namn
på
dokumentegenskap**

•